לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ב', ל' בכסלו תשמ"ח, 21 בדצמבר 1987 / שנה מ"ה מס' 13526 / המחיר 1.10 ש"ח כולל מע"מ

ערפאת ל"ניוזוויק": להעביר השטחים לאו"ם עד לפתרון מדיני

מאת דליה רפאל, כתבת "על המשמר" בארה"ב

וושינגטון. — יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף, שוחח עם כתב "ניוזוויק", כריסטופר דיקי בבגדד בשבוע שעבר, ובראיון, המתפרסם היום, הוא אומר כי "הדרך היחידה לפתרון המצב בשטחים, היא להעבירם לשליטת כוחות או"ם לתקופה מסוימת, עד שנגיע לפתרון כולל, באמצעות ועידה בינלאומית, או כל דרך אחרת". לשאלה מהן ציפיותיו מהחלטת מועהב"ט השיב ערפאת כי הוא מקווה לפתרון מדיני כלשהו כיוון ש"אי־אפשר לפתור סכסוך מדיני באמצעים צבאיים". לשאלה אחרת השיב כי לקבוצות איסלאמיות פנדומנטליסטיות יש השפעה על המתרחש בעזה, אולם אלה בעיקר "האחים המוסלמים", ולא קבוצות של תומכי חומייני.

היום שביתת המחאה במגזר הערבי

ראשי הציבור הערבי קראו לקיים מחאת "יום השלום" בשקט, ולא להיגרר אחרי פרובוקציות ● ההסתדרות תעניק הגנה מקצועית לשובתים ● המשטרה הבטיחה לא להתערב ● גילויי הזדהות ותמיכה בציבור היהודי ● משלחות מפ"ם ור"צ יבקרו במטה השביתה בשפרעם

מאת קאסם זייד, כתב "על המשמר"

חברי הפורום הייצוגי של המגזר הערבי פירסמו אתמול קול קורא בו הם פונים לציבור הערבי בישראל לכבד את החלטות כנס שפרעם, ולציין את השביתה היום, תחת הסיסמה "יום השלום", בשקט ולא להיגרר למעשי אלימות ופרובוקציות.

הציבור הערבי נקרא לקיים שביתה מלאה. בשעה 12 בצהריים תושמע קריאה מיוחדת של המואזין מעל לצריחי המסגדים, ופעמוני הכנסיות יצלצלו לאות אבל על הקורבנות בשטחים. הציבור הערבי נקרא לעמוד באותה שעה, דקת דומיה, לזכר הקורבנות. הקול הקורא מסיים בברכה לכוחות הקידמה

(סוף בעמוד 2)

מחאה מצרית על המעשים הברבריים נמסרה לשגריר ששון

מאת כתבי סוכנויות הידיעות

קאהיר. — שגריר ישראל בקאהיר, משה ששון, זומן אתמול למשרד החוץ המצרי, שם נמסרה לו מחאת מצרים על "המעשים הברבריים ופעולות הדיכוי נגד האוכלוסייה הפלשתינית ברצועת עזה". "מעשים אלה מהווים הפרה בוטה של זכויות האדם והמשך הפעולות מהווה איום על תהליך השלום," נאמר במחאה המצרית.

בשבת פירסם הנשיא חוסני מובארק הודעה, שבה הדגיש את "דאגתו העמוקה" מתקריות הדמים ודרש לשים קץ למעשי ישראל בשטחים.

צה"ל לא הבטיחה וטו במועה"ב ● עמ' 2

מכללת חברון נסגרה לחודש ימים ● עמ' 3

מה עימות בממשלה על התקציב ● עמ' 15

הדרוזים בגולן מצטרפים לשביתה

גורם צבאי בכיר: ברצועת עזה נערכים בכוחות מוגברים לקרם הפגנות והתפרעויות בגלל השביתה בישראל ● המיסגדים הפכו לעמדות תקיפה של המפגינים

מאת יהודה צור ושלי יחימוביץ', כתבי "על המשמר"

הדרוזים בגולן החליטו אמש להצטרף לשביתת המחאה של ערביי ישראל, המתקיימת היום. רמקולים המותקנים על כלי־רכב הכריזו בחוצות 4 הכפרים בגולן על ההחלטה שהתקבלה וקראו לתושבים לא לצאת לעבודה בישראל ולהימנע מלפתוח את בתי־העסק.

התושבים נקראו גם לא לצאת לעבודה כשרות וציינו שהשביתה צריכה להביע "הזדהות עם התושבים בשטחים, הנלחמים, גם הם, נגד שלטון הכיבוש בגולן".

זאת הפעם הראשונה שהדרוזים מכריזים על שביתה בכפרים בגולן, כהזדהות עם המצב הסוער בשטחים, ופעם ראשונה גם שמכריזים על שביתה כללית כהזדהות עם ערביי ישראל.

מקור בכיר בפיקוד דרום אמר אמש כי ברצועת עזה נערכים הבוקר בכוחות צבאיים מוגברים לקרם הפגנות והתפרעויות בגלל השביתה הכללית במגזר הערבי. המקור הצבאי אמר, כי צה"ל לא ינקוט שום צעד, אלא אם כן יהיו התפרעויות חריגות.

נסגר: למרות המאמצים

המקור הצבאי התייחס גם למותו של אטיה אבו סמהרגה, שנהרג, לדברי הצבא, לאחר שנורה ברגליו.

(סוף בעמוד 2)

מקור צבאי הבקי בנעשה ברצועה אומר ל"על המשמר":

מערכת הדיווח הצה"לית — לקויה

מאת אבי בניהו כתבנו הצבאי

"צה"ל לא ביצע בגופותיהם של הרוגים ערביים מעזה נתיחה שלאחר המוות ומכאן שלא נערכו בדיקות בליסטיות כדי לקבוע כיצד נהרגו האנשים" אומר ל"על המשמר" גורם צבאי המקורב לנעשה ברצועת־עזה. לדבריו, במהלך ימי המהומות ברצועה היו מספר מקרים של ירי מצד אורחים שירו לעברים שונים, כשהם "אחוזי אמוק".

המקור הצבאי מוסיף כי מתחקירי הביניים שעורכים כוחות צה"ל ברצועה, מתברר כי ישנם מקרי ירי שלא זוהו עד עכשיו. "הרבה נותר בגדר נעלם, ויש הרבה מה לחקור. מערכת הדיווח נתגלתה כלקויה, והעדויות הם חלקיות" אומר המקור הצבאי. "כל נושא ההרוגים לא ברור, לא ידוע מי נקבר ואיפה. היתה תופעה של גניבת גופות. עוד נצטרך לחקור

הערכות גורמי בטחון: לא צפויה רגיעה בימים הקרובים

המלצות משרד החוץ להרגעת המצב לא התקבלו ע"י הממשלה

ויצמן הציע לצאת מהמחנות, לשגר שליח מיוחד למצרים, להורות לצבא שלא להשתמש באש חיה ולקיים דיון מדיני בממשלה, על המצב בשטחים – ראש הממשלה סרב לכולן ● שרי הליכוד תבעו יד קשה וטענו שאין לקיים דיון מדיני כל עוד נמשך הטרור ● הרמטכ"ל: יציאה ממחנות הפליטים – תתפרש כהסכמה למדינה פלשתינית ● שמיר: הממשלה מאוחדת בתמיכתה בכוחות הבטחון ● הסיכומים שנמסרו לממשלה: ברצועה נהרגו 11 תושבים ונפצעו 96 – בגדה נהרגו 4 תושבים ונפצעו 28 – מקרב כוחות הבטחון נפצעו קל 26 חיילים

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

עליפי תחזית גורמי הבטחון לא צפויה רגיעה בשטחים המוחזקים בימים הקרובים. התגובות החריפות בעולם על המהומות, תגובת מצרים ובן אירועים צפויים כמו שביתת ערביי ישראל, הגינוי הצפוי לישראל במועצת הבטחון, חגיגות חג המולד, יום הפתח ב־1 בינואר — יביאו לליבוי הרוחות בשטחים ולהמשך המהומות לפחות עוד 10 ימים.

בישיבת הממשלה אתמול, שכללה סקירות של גורמי הבטחון על המהומות בגדה בעזה

(סוף בעמוד 4)

ויצמן: הצעות מרגיעות

שמיר: לא צריך

מחאה לגיטימית של ערביי ישראל

השביתה הכללית שתיערך היום בכל המגזר הערבי היא בטוי לגיטימי של מחאת האזרחים הישראלים הערבים על האירועים החמורים בשטחים. הגורמים המארגנים את השביתה גילו מידת אחריות ותבונה הראויה לשבח. יום השביתה הוכרז כ"יום השלום", הכרזה שיש בה מסר חיובי ואמיתי שחובה להפיק מן ההתפרצות הסוערת הספוגה בדמם של הפלשתינים. זהו מסר תשלום, שלא בלבד – אם יושג על בסיס של הידברות והסכם בין שני העמים – ישים קץ למה שמכונה על־ידי השלטונות הישראלים "הפרות הסדר", ואילו אוכלוסיית השטחים רואה בכך מאבק לגיטימי נגד המשך הכיבוש.

יש לדחות על הסף את הטיעונים הדמגוגיים של סגן השר רוני מילוא, כאילו לארגון ראשי המועצות הערביות אסור לעסוק בפעולות פוליטיות, שכן תפקידם הבלבדי, כך מילוא, הוא לדאוג לשירותים לאוכלוסייה שבתחום אחריותם המוניציפאלית. בטיעון זה היה כלול גם איום מוסווה, שלפיו מי שיתן יד לשביתה ייפגע על־ידי קיצוץ ההקצבות.

ערביי ישראל הם אזרחי מדינתנו, אך גם בני העם הפלשתיני. עד עתה, עוד כה הצליחו ערביי ישראל להתמודד עמו. הם שמרו על נאמנותם למדינה ולחוקיה, אך לא הסתירו את זיקתם הלאומית, המכתיבה להם הזדהות עם תביעתם של הפלשתינים לשחרור מן הכיבוש בשטחים. בידינו, בידי הציבור היהודי בישראל, אך בעיקר בידי ממשלת ישראל, לאפשר לערביי ישראל לשמור על האיזון העדין הזה גם בעתיד. באופן מעשי לגבי השביתה היום יש לעשות הכל כדי למנוע את גלישת "יום השלום" לעבר עימותים עם כוחות הבטחון או להפגנות אלימות. מארגני "יום השלום" קיבלו על עצמם לשמור על צביון בלתי־אלים של מחאתם, ואילו המשטרה וזרועות בטחון האחרים, נדרשים שלא להפגין את נוכחותם במגזר הערבי, ולהימנע מכל התערבות שעלולה להתפרש כפרובוקציה ועימות מיותר.

עם המסר הזה של האזרחים הערביים יזדהו הרבה אזרחים יהודים, כל שוחרי השלום בארץ מבינים היטב, כי לא ניתן לדכא לעולם את השאיפה הלאומית של העם הפלשתיני, שנמאס עליו הכיבוש. ראש הממשלה יצחק שמיר, המתריע נגד "המסיתים" הפלשתינים אינו מבין כנראה, כי המסית העיקרי הוא הכיבוש עצמו.

נעמת

תנועת נשים עובדות ומתנדבות

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

ויכוח ציבורי

בנושא:

"האם טוב לאשה – שוויון על פי החוק?"

יתקיים ביום א' 27.12.87, בשעה 16.30
במלון "דן", רח' הירקון 99, תל־אביב.

המשתתפים:

פרופ' רות בן־ישראל –
סגן הדיקאן – הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת ת"א

ד"ר פרנסיס רדאי –
מרצה בכירה בדיני עבודה, הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ירושלים

פרופ' אריאל רוזן־צבי –
מנהל המכון להשתלמות עורכי־דין
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת ת"א,
וחבר בצוות הצעת החוקה לישראל.

ח"כ חיים רמון

עדים

דברי סיכום: מאשה לובלסקי – מזכ"ל נעמת

מנחה: עו"ד עפרה פרידמן –
מנהלת הלשכות המשפטיות בנעמת.

דמי כניסה 10 ש"ח

המעוניינים בהזמנות מתבקשים להתקשר לטלפונים:
03-216966, 03-431224, 03-231287

ציורמצב

מן הכורסה / סיבה למסיבה

מה השאלה?

כשם שמעלותיה של "סיבה למסיבה", נובעות, לפני הכל, מרבקל'ה, גם פגמיה כך. שלשום למדנו זאת פעם נוספת. למיכאלי יש כמעט כל התכונות הרצויות למנחת תוכנית ראיונות ובידור. יש לה חוש הומור וכשרון משחק במידה הנכונה. היא חסרה רק את מה שחסרים גם רבים

וכך היה כשהפנתה כמה שאלות לא שאלתיות לחלוטין אל הפנטומימאי חנוך רון ("איך זה להופיע בתוכנית טלוויזיה אמריקנית?" מה כבר אפשר לענות על שאלה כזאת?). פעם נשאל קרסון האגדי, כיצד והיכן הוא מוצא שאלות רבות כל־כך, בתדירות גבוהה כל־כך. קרסון לא הבין את השאלה:

מיכאלי שאינה יודעת לשאול

מעמיתיה בטלוויזיה היכולת לשאול שאלות של טעם, לגלות עניין של ממש בבני שיחם ולנהל עימם דיאלוג שוטף.

שלשום השרתה כמה פעמים מבוכה על אורחיה באולפן ועלינו, מול המסך. כך היה כשניהלה שיחה מאולצת ורדודה עם שרה לוי־תנאי ודחקה בה לפצות בחרוזי הלל לשושנה דמארי שישבה בסמוך:

"מה זאת אומרת, אני שואל אותם רק עשירית ממה שהייתי רוצה לשאול אותם".

ב"סיבה למסיבה" נראית רבקל'ה, לעיתים, כמי שהוטל עליה לשאול אנשים שאינם מעניינים אותה, שאלות שאינן מעסיקות אותה. הגישה הזאת, מן הסתם, לא עוברת בחיים ומסתבר שגם אינה עוברת בטלוויזיה.

ארנון לפיד

קרן המילגות לחינוך חקלאי על שם אברהם הרצפלד ז"ל

משרד החינוך והתרבות — אגף לחינוך התיישבותי
ההסתדרות המועצות הפועלים החקלאים — המרכז החקלאי

הננו מזמינים את הציבור

לעצרת "זכרם הועלה"

לזכר האישים המונצחים במפעל המילגות לחינוך חקלאי שתתקיים ביום שלישי, ז' דחנוכה, א' בטבת תשמ"ח (22.12.87), בשעה 4.00 אחה"צ, באולם "נחמני", רח' נחמני 4, תל־אביב.

חטכס:

- הדלקת נרות חנוכה.
- דברי פתיחה: ש. אסף, מזכ"ל המרכז החקלאי.
- 40 שנה למדינת ישראל.
- דברים: ח"כ פרופ' שבח וייס.
- שירה: מקהלת "רננים", בניצוח צביקה כספי.
- קריאה: השחקנים עדית טפרסון ורפי טיילור.
- זמרה: אילנה נולמן.
- הקרנת דמויות המונצחים.
- עיצוב הטכס: שמי קלדרון.
- תאורה, קול ובצוע תפאורה: סברה אירועים.

עמודאחורי

"על המשמר"

בשטח / מסורת

הילדים של "כסית"

"כסית". יום ו' אחר־הצהריים. החברים, שרובם נמצאים פה ממילא למיפגש הקבוע של יום שישי, מתכנסים לחגוג יחד את מסיבת חנוכה ולאכול לאטקעס. עניין של מסורת חנוכה, סילבסטר ויום העצמאות הם חוגגים יחד, חבורת "כסית", כאן כבית המשותף. יצחק לבקוב וגרשון פלוטקין ישבו פה עוד עם אלתרמן ושלונסקי.

אבנרי מדליק נר של אופוזיציה

דידי מנוסי, מקס מ"מרום" (תמיד יחד) וחברים בשולחן המרכזי. מנוסי לא מפסיק להתנשק עם הבאים ובעיקר עם הבאות. בחוץ — יבי, שמוליק קראוס, אריה זקס, אורי ליפשיץ, ישראל גוריון, יצחק בן־נר, שיש קולה. הרבה בקבוקי בירה ריקים על השולחן.

בצד הצעירים, ביניהם סמדר קלצ'ינסקי ויזהר אשדות. אורי אבנרי אינו מוותר על ארוחת הצהריים הקבועה. הוא לוגם בניחותה מהמרק עם הלוקשן ומקשיב לדברים המעניינים, כנראה, שמשמיע באוזניו עמוס קינן. דן בן־אמוץ מגיע, לא בגלביה, ונודד משולחן לשולחן. יש כמה ילדים בשטח — בנים של, נכדים של — שבאו לחגוג עם הילדים הבלתי מתבגרים של "כסית".

אריק לביא בא בריצה כמעט: "עוד לא התחילו" — מרגיעים אותו. שושיק מחכה לו בפנים. "איפוא אתה?" דליה מזור מגיעה עם האקורדיון על הכתף. גם היא במסורת, כמו גם עמיקם גורביץ, שינצח על טקס הדלקת הנרות. שירה אדירה של "מי ימלל" — מארגנים קאנון. השולחן של דיד מנוסי הקולני ביותר.

בשלב הזה שמוליק קראוס פורש. הוא עוד לא מעכל את החלל הגדול שהותיר חברו הטוב, משה איש־כסית המנוח. צביה, אחותו, מצלמת את הבאים ומחלקת להם נרות. "אמרו "כסית" ימות אחרי משה, אבל יש שוב "כסית" אחרי חצקל וגם אחרי משה," אומרת מישהי.

גורביץ מתחיל בטקס — פלוטקין מדליק נר ראשון. אבנרי מדליק את "נר האופוזיציה" לקול שירת "שועליו של שמשון". גם זכי, המלצר הערבי הוותיק, מדליק נר של חנוכה... את הנר האחרון מדליקה לאה, רעיתו של חצקל המנוח.

מישהו צועק — מה עם הלאטקעס? וזכי ממהר לחלק את הלאטקעס החמים ליושבים המתנפלים עליהם כמורעבים. דקות ספורות לאחר מכן מתחילים להתפזר. ורק לאה איש־כסית עומדת לה בצד, נשכחת. פניה חסרות הבעה, מהורהרת מן הסתם בבעל ובבן שאינם עוד.

דונית מורגנשטרן

רגע בחג / סופגניה

אולי בסיבוב השלישי

כשהיינו ילדים בגובה ברכיים רדודות, חיכינו לחנוכה בכיליון־עיניים מתקתקות. ידענו שיגיע. כשהגיע, תיממנו כפות־ידיים בטור קדמי, צייתן, מאיצים בטס הכסף המרחף מעל. כשחנה אצל התאוותן שליד, גאלמנו דום משותקים. הוא תמיד בחר את זו שהתכוונו לרצות. כשנגע בנו לשבריר שנייה, עשינו דרכי התגברות ראשונים. בחרנו. סופגנייה אחת. מפקחים על כל השאר: בזו יותר ריבה, לא, זו גדולה יותר, בעצם, אבקת הסוכר על ההיא יכולה להיות שלי. התענגנו על הבחירה, גאים. ביס סופגנייה, סיבוב סביבון, ושוב, ביס סופגנייה ... בגדול.

כשהתבגרנו עד גובה כסא של מבוגרים, המתנו שוב לחנוכה, הפעם עם אצבע על הדופק. יום קודם, פינינו מקום לקופת העסקים "אופציה שתים". לעת לילה, ספרנו מעות עובר־ושב על תקן כבשים. היו אלה ימים ראשונים של חלומות בחירה עם ריגוש קפיטליסטי בתולי. סופגניות? לקחנו אותן בחשבון, עם ריח ראשון של שמן עמוק מחומם. ידענו, כמה שיתנו ניקח. כשאמא עברה עם מגש הפלסטיק הסרוט, עלתה בגרוננו מתיקותו של ארנק כסף מנופח. הושטנו יד. לפעמים דרשנו תוספת הצמדה, הגדלת התשומה כתנאי לחסכנות. ואז, ביס סופגנייה, סיבוב ראשון על אופנוע, ביס סופגנייה, סיבוב שני על גלשן.

בעצם ימים אלה אנו עומדים על אפשרויות דעתנו, מבוגרים במסיבת קוקטיל מעונבת. בדרך כלל כבר אחרי בחירה, באחד משלבי ההצדקה, מעבירים אותה עם כוס יין "ירדן" שמוריד טוב את העגולים המאובקים האלה עם ריבת הסכארין הממותקת ריאקטי. נזכרים שגם חנוכה. נכנסים כל אחד לסופגנייתו של השני. אחת כרסתנית שנייה מתוקה יותר, שלישית הצטמקה, והזכר ההוא, שם בפינה, אוכל אותן בתאווה. ואיך שהוא תמיד נותרים הבודדים האלה, פזורים על מגש הכסף בפוזות התגרות סנובית מרירה.

כשנגמר היין, נגמרת המסיבה. חוזרים הביתה עם ריח האלכוהול, רכילות דביקה, ומתוק בפה שבא כבר להקיא. ורק לכודרים על הטס מסמל חנוכה את הרצון העז להיכנס לתוך איזה סופגנייה חמה ולהישאר שם עד חנוכה הבא. האמת, כבר כשהיו קטנים לא ידענו אף פעם להחליט באיזה סופגנייה לבחור. אולי בסיבוב השלישי... פה גדול.

אלישבע איילון

רק רקע / ניצחון קספארוב

גאון שאינו מוותר

בצורה דרמתית ביותר הסתיים המאבק על אליפות העולם בשחמט. גארי קספארוב, בן ה־24, שמר על תוארו. הוא ניצח במשחק ה־24 במלחמת עשר השבועות שנערכה בתיאטרון לופה דה וגה בסביליה שבספרד.

אין זו הפעם הראשונה שדו־קרב על אליפות העולם בשחמט הסתיים בצורה דרמתית. באופן מתקשים המתחרים ובייחוד המגן על התואר, להתעלות לשיאם. כך קרה גם עם גארי קספארוב בדו־קרב האחרון בסביליה, אך בסופו של דבר הוא עשה זאת.

רבים מחובבי השחמט בעולם קיבלו את העובדה שקאספרוב שמר על תוארו בשמחה רבה. זאת בגלל מספר סיבות, בהן סיגנון משחקו המהיר ומלא

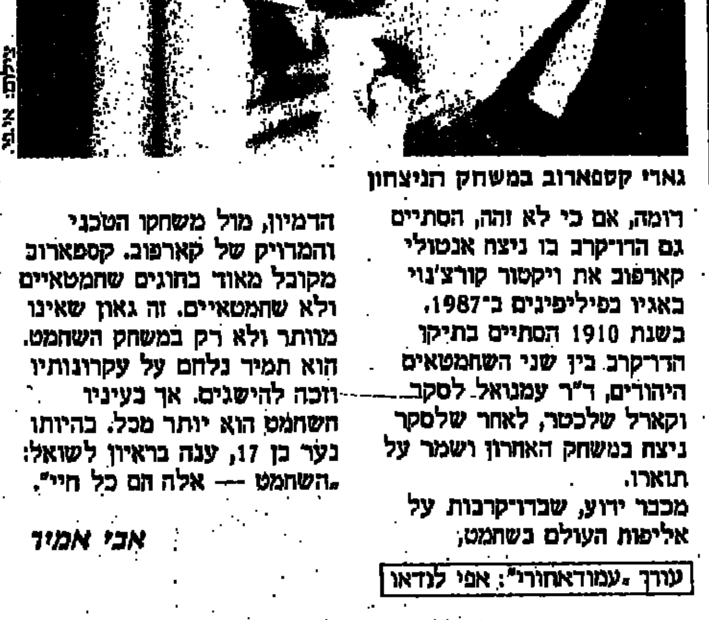

גארי קספארוב במשחק הניצחון

הדמיון, מול משחקו הטכני והמרויק של קארפוב. קספארוב מקובל מאוד בחוגים שחמטאיים ולא שחמטאיים. זה גאון שאינו מוותר ולא רק במשחק השחמט. הוא תמיד נלחם על עקרונותיו וזכה להישגים. אך בעיניו השחמט הוא יותר מכל. בהיותו נער בן 17, ענה בראיון לשואל: "השחמט — אלה הם כל חיי".

רומה, אם כי לא זהה, הסתיים גם הדו־קרב בו ניצח אנטולי קארפוב את ויקטור קורצ'נוי באגיו בפיליפינים ב־1987. בשנת 1910 הסתיים בתיקו הדו־קרב בין שני השחמטאים היהודים, ד"ר עמנואל לסקר וקארל שלכטר, לאחר שלסקר ניצח במשחק האחרון ושמר על תוארו.

מכבר ידוע, שבדו־קרבות על אליפות העולם בשחמט,

אבי אמיר

רעל / היסטוריה

אשמת השין־גימלים

השין־גימל של חגרה המערבית נרדם;
השין־גימל של רצועת עזה חולם שהוא אימפריה; חלום מתוק;
המרי האזרחי חדר והשין־גימלים לא התעוררו.
אחר כך הם צרחו על המרי:
"אתה לא מרי בכלל!"
"אתה סתם תקשורת!"
"אתה עיתונות!"
"אתה השתוללות!"
המרי צחק איזה צחוק אמר להם: היכן הייתם בשיעורי היסטוריה?
השין־גימלים אמרו שהם לא למדו ולא לומדים היסטוריה.
"אנחנו עושים היסטוריה!" — כך הם צרחו — "מי שעושה היסטוריה אין לו זמן ללימודים!"
המרי אמר: יופי! כולנו ביחד עושים היסטוריה, והמשיך בשלו.
... אחר כך... הם הלכו לשפוט איזה שין־גימל קטן של איזה מחנה קטן בצפון. ומתי ההיסטוריה תשפוט אותם?

משה שדות

עורך "עמודאחורי": אפי לנדאו

הבלתי־מזוהות מציעות התערבות ישירה של האו"ם בנעשה בשטחים

ארה"ב טרם הבטיחה לישראל להטיל וטו — ונראה כי תמנע בהצבעה

מאת דליה רפאל ודפנה ורדי
כתבות "על המשמר" בארה"ב ובבריטניה, וכתבי סוכנויות הידיעות

וושינגטון. — משלחת ישראל באו"ם פועלת לשנות נוסח של הצעת החלטה המונחת לפני מועצת הביטחון של האו"ם, לנוסח פושר יותר, או לחלופין, להטלת וטו אמריקני. אתמול אמר וייצמן בממשלה כי ארה"ב טרם הבטיחה להטיל וטו, וכנראה תמנע. הגישו את ההצעה, ביום ד' שעבר, המדינות הבלתי־מזוהות במועצת הביטחון, בתגובה על המהומות הנמשכות בשטחים.

ההצעה כוללת ארבעה מרכיבים עיקריים:

● גינוי חד־צדדי למדיניות ישראל ולפעולות שהיא נוקטת בשטחים.

● הנחייה, הקוראת לישראל לקבל על עצמה את אמנת ז'נווה.

● קריאה לפתרון הסיכסוך הישראלי־הערבי בחסות האו"ם, שמשמעותה המעשית כינוס ועידה בינלאומית.

● פנייה אל מזכיר האו"ם לבחון צעדים, שבהם תוכל מועצת הביטחון להתערב ישירות כדי להגן על התושבים הערביים בשטחים.

הסעיף האחרון עדיין לא גובש ורעיונות שונים עדיין נשמעים במסדרונות האו"ם, מוסרים מקורות ישראליים. רעיון אחד, שסביר שייכלל בהצעה, הוא, שהמזכיר הכללי יגיש דו"ח למועצת הביטחון על צעדים שיש לנקוט. רעיונות נוספים הם: מינוי נציג מיוחד של המזכ"ל, ועדה חקירה של האו"ם והצבת כוח־משקיפים של מועצת הביטחון בשטחים.

הכוח המניע: בריה"מ

המקורות מעריכים, כי הכוח המניע מאחורי הרעיונות הוא הסובייטיים, המבקשים לנצל את האירועים בשטחים ואת הדיון במועצת הביטחון לקידום האינטרסים שלהם במזרח התיכון באמצעים פוליטיים וצבאיים כאחד. בריה"מ, אומרים המקורות, מנסה, באמצעות מניפולציה של כוחות האו"ם, להשיג דריסת־רגל במזרח התיכון ובתהליכים המתרחשים בו, מכוח היותה חברה קבועה במועצת הביטחון.

משלחת ישראל באו"ם הודיעה חד־משמעית, כי החלטה של מועצת הביטחון, שתפתח פתח כלשהו להתערבות ישירה בשטחים, אינה מקובלת עליה.

ההצבעה תיערך היום, אחר־הצהריים לפי שעון ניו־יורק. מאמצי ישראל מתרכזים בנסיון להשיג נוסח מוסכם, שלא יחייב ואשר גם הימנעות אמריקנית לגביו תיחשב הישג. אם יוחלט על נוסח מחמיר, ייעשה מאמץ להשיג וטו אמריקני.

היום שביתת המחאה

(סוף מעמוד ראשון)

היהודים והעולמיים, שהשמיעו קול מחאה נגד המאורעות בשטחים.

יכבדו קריאת הפורום

כתבנו מציין שכל הגורמים הפוליטיים ברחוב הערבי הודיעו אתמול על התחייבותם לכבד את החלטות הפורום הייצוגי ולא לחרוג מהם. מנהיגי "התנועה האיסלמית בישראל" הודיעו על החלטתם לתמוך בהחלטות כנס שפרעם. ערב "יום השלום" נערכה אמש הפגנת המונים באום־אל־פאחם. בהפגנה שאורגנה על־ידי חוג "בני הכפר" ו"אל־אנסאר" השתתפו כ־1500 איש. המפגינים העלו סיסמאות בגנות מאורעות הדמים, ובדרישה לסיום הכיבוש. ההפגנה התנהלה בשקט ולא נרשמו הפרות סדר כלשהם. המשטרה לא התערבה במהלך ההפגנה.

ההסתדרות תעניק הגנה

הוועדה המרכזת של ההסתדרות אימצה אתמול את הצעתו של חבר הוועדה מחמוד יונס (מפ"ם) להעניק הגנה מקצועית לפועלים הערביים השובתים.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הודיע בשם הוועדה המרכזת שההסתדרות תעניק הגנה מקצועית לכל פועל ערבי מישראל, במידה שיפוטר על רקע היעדרותו היום מהעבודה בגלל השביתה הכללית במגזר הערבי.

גילויי הזדהות

לטיף דורי מזכיר הוועד לדיאלוג ישראלי — פלשתיני שיגר אתמול מברק ליו"ר הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות בו הוא מביע בשם הוועד לדיאלוג ישראלי — פלשתיני הזדהות עם השביתה של המגזר הערבי. ח"כ יוסי שריד מר"צ שיגר גם הוא מברק ליו"ר הוועד הארצי איברהים נימר חוסיין בו הוא מביע הבנה לרגשותיהם של האזרחים הערביים בישראל אל מול המתרחש בשטחים. כתבנו מציין, שמשלחות מטעם מרכז מפ"ם ותנועת ר"צ יקיימו היום ביקורי הזדהות במטה "יום השלום" המתכנס בשפרעם.

המשטרה לא תתערב

מפכ"ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס אמר אתמול שהמשטרה לא תתערב במהלך יום השביתה. רב ניצב קראוס אמר שהמשטרה תתערב רק במקרה של הפרת השקט והסדר הציבורי. גילויי ההזדהות של הכוחות הדמוקרטיים בישראל יחד עם הודעתו של מפכ"ל המשטרה נתקבלו בקורת־רוח והערכה על ידי ראשי הציבור הערבי, והם רואים בהם כגורם מסייע להרגעת הרוחות ברחוב הערבי.

בשיחה עם כתבנו אמר אתמול יו"ר הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות, איברהים נימר חוסיין כי מגילויי ההזדהות שאנו מקבלים מחוגים דמוקרטיים בישראל אנו רואים שאיננו יחידים במערכה. חוסיין אמר שראשי הציבור הערבי השלימו את כל ההכנות הדרושות ליום השביתה והם ערוכים ונוכנים להבטיח את השקט והסדר.

הדרוזים

(סוף מעמוד ראשון)

האיש עצמו, כך אמר המקור, נפצע בעורק הברך, קיבל טיפול רפואי מיידי, תוך 5 דקות טופל בידי רופא, נשלח מיד לבית החולים ברזילי שם נותח, ואח"כ נפטר למרות מאמצי הרופאים.

מעניקים טיפול טוב

"אנחנו לא מטפלים בפצועים שלהם פחות טוב משהם מטפלים בהם. להיפך. אנחנו נכנסים בכוח לבית החולים שיפא בעזה, כדי לקחת את הפצועים ולהעניק להם טיפול טוב יותר בבתי־החולים שלנו." "השבאב" אומנם מתנגד לכך, אבל המשפחות יודעות היטב שיקבלו טיפול טוב יותר בארץ".

המיסגדים — מוקד למתפרעים

הגורם הצבאי אמר, כי המיסגדים ברצועת עזה, הממוקמים על צירי תנועה מרכזיים, הפכו למוקד ההתפרעויות, וכי התושבים מנצלים את העובדה שצה"ל אינו נכנס למיסגדים, והם משליכים מהם בקבוקי תבערה ואבנים. אין כוונה לסגור בשל כך את המיסגדים.

סוריה ועומאן חידשו היחסים

מאת אורי הורביץ,
כתבנו לענייני המזרח התיכון

בתום ביקור שערך שולטן עומאן בסוריה, הכריזו אתמול שתי המדינות על חידוש הקשרים הדיפלומטיים ביניהן, שנותקו עקב התמיכה שהעניק שולטן עומאן לנשיא סאדאת, בעת שיחתם על הסכם השלום עם ישראל.

פסיקה תקדימית בביהמ"ש המחוזי בת"א

גם עצור ל־48 ש' רשאי לבקש שחרור בערבות

מאת שלמה סלוצקי,
כתב "על המשמר"

פסק־דין תקדימי ומהפכני ניתן אתמול על־ידי השופטת שולמית ולרשטיין, סגנית הנשיאה של בית־המשפט המחוזי בתל־אביב, שדנה בעניינו של פתחי אבו־יונס מסכנין, אחד מעצורי ההפגנה של תנועת "די לכיבוש", שנערכה במוצאי־שבת.

תמר פלג, מהאגודה הישראלית לזכויות האזרח, שטיפלה בשיחרורו של פתחי, נאלצה לעבור סידרה ארוכה של מחסומים, עד שהגיעה לפסק־הדין התקדימי, שיהווה הגנה נוספת על זכויות־האזרח.

במוצאי־שבת, לא איפשרה המשטרה לעו"ד תמר פלג, בניגוד לחוק, להיפגש עם אבו יונס, שנעצר ל־48 שעות על־פי סעיף 216. אומרת תמר פלג: "סעיף 216 מדבר על 'התנהגות פסולה במקום ציבורי' והעונש המירבי הוא שישה חודשי־מאסר. כבר אתמול בבוקר הגשתי בקשה לשיחרור בערבות למזכירות בית־משפט השלום בתל־אביב, אבל השופט אילת טען, שאין לו סמכות לדון בנושא". תמר פלג לא התייאשה והגישה מיידית ערעור למזכירות בית־המשפט המחוזי בתל־אביב (פלילי), בהסתמכה על סעיף 13 של סדר הדין הפלילי. סעיף זה אומר, בין היתר: "חשוד בעבירה, שטרם הוגש עליה כתב־אישום... והוא נתון במעצר... רשאי בית־המשפט, לבקשתו, לצוות על שיחרורו בערבות."

לאחר התמהמהות־מה, הורתה השופטת ולרשטיין לזמן את בא־כוח המדינה בתוך שעה. כשבא־כוח המשטרה לא הגיע לדיון במועד, החליטה השופטת ולרשטיין לפסוק, שאכן יש לעצור זכות לבקש שיחרור מוקדם. זכות זו היא של כל עצור, כולל עצור ל־48 שעות.

תמר פלג אמרה ל"על המשמר": המשמעות של פסק־דין היא תקדימית, אף־על־פי שאינה מהפכנית ואינה משנה את החוק הקיים. מעתה ואילך, הנוהג, שעל־פיו עוצרת המשטרה אדם ל־48 שעות ומונעת ממנו את זכויות האזרח הבסיסיות, חדל להתקיים.

ידידה של אסתר אוחנה ז"ל — ממונה על פיזור הפגנות

מאת פנחס ענברי
כתב "על המשמר"

מי שהיה ארוסה של אסתר אוחנה ז"ל, שנהרגה מפגיעת אבן בדהריה לפני כ־3 שנים, מונה באחרונה לתפקיד מבצעי ברצועת עזה, שבמסגרתו הוא אחראי על פיזור הפגנות. הקצין, ליווה בשעתו את ישיבות בית־המשפט, שבו נידונו לעונשים כבדים, רוצחיה של אסתר אוחנה.

צה"ל: מספר ההרוגים 15

דובר צה"ל מסר בתגובה על נתונים שונים, שפורסמו בישראל ובעולם, כי על פי הבדיקות והנתונים שבידיו, מספר ההרוגים במהומות ביהודה, שומרון ועזה בעשרת הימים האחרונים הוא 15. דובר צה"ל מדגיש כי מדובר בהרוגים מאש כוחות הבטחון, 11 ברצועת עזה ועוד ארבעה ביהודה ושומרון.

אלה 16 ההרוגים

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

להלן שמותיהם של 16 תושבי השטחים שלדברי חבר־הכנסת מוחמד מיעארי, נהרגו במהומות בגדה המערבית וברצועת עזה, עד ליום רביעי שעבר ה־16.12.87. את השמות הללו פירט חבר הכנסת בנאום שנשא במליאה במסגרת הצעת אי־האמון בממשלה מטעם סיעתו. יצויין כי הרשימה כללה גם שלושה הרוגים בתאונת הדרכים שהיתה ברצועה שאינם נכללים ברשימה. באותו הזמן דיווח דובר צה"ל על 13 הרוגים בלבד.

לאחר שהקריא ח"כ מיעארי לפרוטוקול הכנסת את כל השמות לא הוכחשו דבריו, לא על ידי השר קורפו, שהשיב מטעם הממשלה על הצעות לסדר היום, לא על ידי דובר משרד ראש הממשלה על משרד הבטחון ולא על ידי דובר צה"ל.

להלן השמות כפי שנלקחו מנאומו של מיעארי:

1. עלי מחמוד אסמעיל בן 25 מאל־מרזה; 2. אברהים אל עקליק בן 19 משכם; 3. ואחיד אברהים אבו־סאלח בן 13 מחאן־יונס; 4. תאחם אל סיסי בן 18 מג'יבליה; 5. סוהיל אל ח'עבי בת 57 מבלאטה; 6. סאחר אל ג'רמה בן 17 מבלאטה; 7. עבדאללה פאהור בן 14 מבלאטה; 8. עלי אסמעיל סעאר בן 11 מבלאטה; 9. חסאן מחמוד ג'דהון בן 25 מחאן־יונס; 10. אחמד אבו חוסה בן 20 מחאן־יונס; 11. מחמוד אל סחאלי, בן 23 מבית חנון; 12. טלאל אל ג'ועי בן 17 מג'יבליה; 13. זהיר אל סחאלי בן 17 מג'יבליה; 14. אברהים עלי דאקך בן 23 מג'יבליה; 15. חלאד אבו סאקייה בן 22 מדיר־אל־בלאח; 16. עבדאללה אבו אל חוסיין בן 27 מחאן־יונס.

עובדי וחניכי מוסד חינוכי "אושרת"
מביעים צער רב על פטירתו בטרם עת
של חברנו לעבודה
אריה (קורצ'י) קליין
ומביעים תנחומים לשרה, למשפחת קליין
ולחברי קיבוץ יחיעם

ביתנו שרוי באבל
במות חברנו
אריה (קרצ'י) קליין
נפטר אחרי מחלה קצרה
ההלוויה תערך בקיבוצנו, היום, יום שני
21.12.87, בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ יחיעם

ביתנו שרוי באבל במות
חברנו היקר
יהושע (אוזיק) כץ
ההלוויה תתקיים היום, יום שני, 21.12.87, בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ עין המפרץ

ביום השלושים למותה של חברתנו
סלה לאור
נעלה לקיבורה לגילוי המצבה ביום שלישי 22.12
בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ דן

פירושו של דבר — אורי הורוביץ

השטחים — והעולם הערבי

זה 12 יום בוערים השטחים, בעירה שלא ידעו זה שנים רבות. המהומות בשטחים אינן תוצאה של הסתה מבחוץ, אלא תוצאה של בעיות־פנים. רוב המדינות הערביות כמעט לא התייחסו למהומות בתחילתן, ואף היו כאלה שניסו להמעיט בערכן, דוגמת ירדן. עם הזמן, החל להתברר לעולם הערבי ולעולם כולו היקף המהומות ועומקן, ואז עשו הערכה מחודשת, בעלת מספר משמעויות, והראשונה היא היחסים ההדדיים ביניהן.

מלחמת עיראק־איראן עמדה בשנים האחרונות בראש מעייניהן של מדינות ערב בכלל, ומדינות המפרץ במיוחד. הסכסוך הערבי־הישראלי תפס מקום משני בסדר העדיפויות. לפתע, חזר הסכסוך הערבי־הישראלי למרכז הזירה הבינערבית. אמצעי־התקשורת הערביים עוסקים בנושא באינטנסיביות גדלה והולכת ומתחרים ביניהם מי ישמיץ את ישראל בצורה נמרצת ובוטה יותר. המקשיב כיום לתחנות הרדיו של קאהיר, דמשק, רבת־עמון, בגדאד ואש"ף, כמעט שאינו חש בהבדל בניסוחים לגבי המתרחש בשטחים.

אך השאלה הגדולה היא, אם יתאחד העולם הערבי נוכח הקורה אצלנו. בימים אלה, נעשים מספר נסיונות תיווך בין מדינות ערב. על־פי כל הסימנים, הולכים נסיונות אלה וצוברים תאוצה, הן לגבי הסכסוך בין עיראק לסוריה, הן הסכסוך בין אש"ף לירדן, הסכסוך בין סוריה למצרים והסכסוכים במאגרב. ידיעות עתונאיות רבות מוסרות, שהתיווכים מתחילים להניב פרי. אתמול התבשרנו על חידוש היחסים הדיפלומטיים בין שולטנות עומאן לבין סוריה, אותה עומאן, שתמכה בהסכם השלום בינינו למצרים ועקב כך נחשבה בסוריה למוקצה מחמת מיאוס.

כל אלה יוצרים אופטימיות בעולם הערבי, שהנה ייושבו המחלוקות בקרוב, והשאלה הנשאלת עתה היא, אם המתרחש בשטחים ישמש מאיץ לאיחוי הקרעים הבין־ערביים. התשובה המסתמנת בשלב זה חיובית. שיאו של תהליך זה עשוי להיות פגישה בין נשיאי סוריה ומצרים וחידוש התיאום בין ירדן לאש"ף.

אם יחזור העולם הערבי למידה כזו או אחרת של אחדות, יהיה בכך משום סיכוי וסיכון לישראל. סיכוי — מהסכמת העולם הערבי לתהליך מדיני, וסיכון — מכפיית המדיניות הקיצונית נגד ישראל, שתפגע בהמשך הדו־שיח בין ישראל לעולם הערבי. מצרים נוטלת חלק חשוב בתהליך זה, ולא כל מהלכיה ידועים לנו. על רקע הנעשה בשטחים וההתבטאויות הקשות של מצרים כלפי ישראל בנושא זה, יש חשש, שאיחוי הקרעים הבין־ערביים עלול לפגוע בתקוות שתלו בשובה של מצרים לעולם הערבי.

"על המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב. טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטר חררים 102—121. טל' 3—233161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה 33134 רח' סבונר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

תקריות

הגשם צינן מעט את מזרח י־ם בגדה — הפגנות ויידוי אבנים

מאת פנחס ענברי, בצלאל עמיקם, זהבה מוזס ושלמה גלזר
כתבי "על המשמר" וכתבי עתי"ם

מזג האוויר הסוער ששרר אתמול במזרח־ירושלים צמצם את גל המהומות הגדול שפקד את העיר לראשונה מאז איחודה לפני 20 שנה. עם זאת, גם אתמול נרשמו הפגנות ושביתות מסחר במזרח העיר ובגדה. כוחות הבטחון הקפידו על הוראות הפתיחה באש.

ההפגנה הסוערת ביותר התרחשה במחנה הפליטים פארעה שליד שכם. כוח צבאי נרגם באבנים ופתח באש, ממנה נפצעו שלושה צעירים. במזרח ירושלים הפגינו צעירים בשכונות הערביות שמצפון לבירה, מעיקר נראם ובמחנה שועפת. בירושלים הבעירו צעירים מחסומי אש מצמיגים. ההפגנות היו גם באבו דיס ובסוואחרה שממזרח־לירושלים. בחברון, ברמאללה ובשכם היו שביתות מסחר. על מחנה הפליטים עסכר בשכם הוטל עוצר ובמרכז רמאללה היתה הפגנה גדולה שפוזרה בגז מדמיע. אריסקט היה בכמה מחנות פליטים. המחסומים ברחובות הראשיים במזרח העיר הוסרו והתנועה שבה לזרום בהם. במשטרת ירושלים נמצאים כששים עצורים ערבים החשודים בהסתה ובהשתתפות בהתפרעויות. יוסי הראל מנהל סניף ההסתדרות במזרח העיר, מסר אמש כי במקומות העבודה נתקבלו הודעות שכל העובדים הגיעו במועד ולא היו היעדרויות של עובדים ערבים. בבנקים שבמזרח־ירושלים שהובלו קווה בשבת עסקו אתמול פועלים בהתקנת סורגים חדשים ובקביעת שמשות. תנועת הלקוחות התחדשה.

אתמול בשעה ארבע לפנות־בוקר התפוצץ מטען חבלה ברחוב הפיסגה בשכונת בית וגן. מן ההתפוצצות עלה באש כלי רכב. המשטרה פתחה בחקירה. אוטובוס ובו חיילים שעבר ליד איזור התעשיה בעטרות נרגם באבנים. החיילים ירו באוויר ומיידי האבנים נסו. בשעות הבוקר הותקף סיור משמר הגבול ליד שער הפרחים. כוחות הבטחון עצרו ערבי שהשתתף בתקיפה.

המשטרה נערכת

משטרת ישראל נערכת בכוחות מתוגברים כדי לקדם כל אפשרות של הפרת סדר במסגרת השביתה הכללית במיגזר הערבי. בסוף השבוע הורה מפכ"ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס על ביטול כל חופשות אנשי המשטרה ועל הפעלת משמרות ארוכות בנות 12 שעות. סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה דן בהיערכות לנוכח הפרות הסדר שהיו בירושלים ובחן היערכות לשביתה הכללית. על־פי הנחיית המפכ"ל תימנע המשטרה במידת האפשר מיצירת מוקדי חיכוך עם השובתים כל עוד לא יתבצעו הפרות סדר ופגיעה בחוק.

בגדה נפצעו אתמול שישה ערבים וילד ישראלי אחר. עוצר הוטל על מחנה הפליטים, פארעה, לאחר שעשרות צעירים, חלקם רעולי־פנים ארגנו מהומות בצהרי היום. הצעירים יידו אבנים ומטילי ברזל לעבר סיור צה"ל, הקימו מחסומי אבנים וניסו לשבש את התנועה.

נער בן 14 מג'נין הובא אתמול בצהריים לבית־החולים העמק בעפולה, פצוע במצב קשה. הוא נפגע מקליע שחדר לחזהו ויצא דרך הגב. הנער נותח ויצא מכלל סכנה.

צו סגירה למכללה בחברון

כ־260 אלף תלמידים בכ־800 בתי־ספר בגדה יושבתו בימים ב' וג' מלימודיהם, בעקבות החלטת המינהל האזרחי ביהודה ושומרון.

עקב חשש להפרות־סדר לאות הזדהות עם שביתת המגזר הערבי בישראל היום, החליט אתמול המינהל האזרחי ביהודה ושומרון לסגור את בתי־הספר ברחבי יהודה ושומרון ליומיים, מתוך תקווה שהדבר ימנע ארגון מהומות והפרות סדר. אלוף פיקוד המרכז עמרם מיצנע הורה אתמול לסגור לחודש ימים את המכללה האיסלמית בחברון בעיקבות יידוי אבנים, זריקת ברזלים והבערת צמיגים.

צעיר מעזה ניסה לחטוף את נשקו של חייל משמר־הגבול במרכז העיר. בתקרית אחרת, נורה ונפצע קל נער מעזה שהשתתף בתקיפת סיור צה"ל. סמוך לשעה 11.30 עבר סיור צה"ל בשכונת סג'עיה, נרגם באבנים, ברזלים, בקבוקי זכוכית וגרוטאות. חיילי הסיור ניסו להחלץ מתקיפת הצעירים. וירו מעל לראשיהם. בתוך כך, נפצע נער בן 17 מפגיעת קליע ברגלו ופונה לטיפול בבית־החולים "שיפא" בעיר.

בשעות הבוקר אתמול הקימו תושבים מקומיים מחסומי אבנים ורגמו באבנים מכוניות של תושבי גבעת הראדאר שהגיעו למחסומים. כתוצאה מיידוי האבנים, נפצעו קל שניים מאנשי גבעת הראדאר.

נוסעת ישראלית נפצעה בעקבות רגימת מכוניתה באבנים ליד דהיישה. באותו בוקר נופצו שמשותיהן של שתי מכוניות ישראליות והוקמו מחסומים במספר כבישים בנפת יהודה.

תגובות

גאולה כהן: השב"כ בחופשת חנוכה? ח"כ מיעארי תובע לחקור ירי בדם קר

מאת דורית גפן ומוטי במוק,
כתבי "על המשמר" ועתי"ם

בהצעה דחופה לסדר היום דורש ח"כ מפ"ם מוחמד ותד דיון בכנסת בנושא האיומים מצד בכירים, נגד הציבור הערבי בארץ.

בדברי ההסבר להצעה טוען ותד, כי פקידים בכירים שונים משמיעים בימים האחרונים איומים בעקבות ההחלטה לקיים היום את "יום השלום". בין השאר, השמיע איומים בוטים, גם הממונה על הערבים במשרד ראש הממשלה, סגן השר רוני מילוא. לדעת ותד, באיומים אלה יש פגיעה בדמוקרטיה ובחופש הביטוי של אזרחי המדינה.

בהתייחסה למה שכינתה "המחדל המודיעיני לגבי הנעשה בעזה ובעיר העתיקה", שאלה אתמול ח"כית התחיה גאולה כהן: "האם השב"כ יצא לחופשת חנוכה?" כהן קראה לראש הממשלה, האחראי על השב"כ, לעשות בדק־בית בשירותי הבטחון. היא הוסיפה כי על ראש הממשלה להחליף את שר המשטרה במי שיוכל למלא את תפקידו טוב יותר. אריה גולן, איש הרדיו, וטדי קולק, יכולים להתגייס למשטרה ולנהל אותה גם מבחינה מודיעינית יותר טוב מבר־לב — אמרה.

סיעת התחיה תתבע בהצעה לסדר היום בכנסת, לשלול את אזרחותם הישראלית של ערבים שיימצאו אשמים בהמרדה, בהסתה ובשיתוף פעולה עם ארגוני החבלה. ההצעה באה בעקבות ההחלטה לקיים שביתה כללית במגזר הערבי.

במכתב ששלח ליועץ המשפטי לממשלה מאשים ח"כ "הרשימה המתקדמת" מוחמד מיעארי כי "מפגין ערבי בעזה ניצב מול חייל בידיים ריקות ופתח את חולצתו, והחייל ירה בו בדם קר". לדבריו, העיתונאי מכרם חורי מחול, כתב "העיר", היה עד ראייה למקרה וזוכר את מראה פניו של החייל. מיעארי תובע חקירת מקרה זה.

הוועד־הפועל של ההסתדרות דחה הצעות לדון בהתקוממות בשטחים

מאת אבשלום קווה, כתבנו לענייני עבודה

הוועד הפועל של ההסתדרות דחה אתמול שתי הצעות לסדר היום לדון בהתקוממות העם הפלשתיני בשטחים ובהשלכות האירועים על ההסתדרות, שלה מקום מרכזי בחיי המשק והחברה והיא מאגדת כמאה ושבעים אלף עובדים ערבים.

את ההצעות לסדר היום העלו בנימין גונן (חד"ש) ורן כהן (רצ). גונן אמר: "אי־אפשר לעבור לסדר היום על האירועים בשטחים: מה שקורה היום צריך להעיק אותנו כהסתדרות כללית. לא ייתכן שאנחנו לא נרים את קולנו". כהן אמר: אין גוף שהוא בעל אחריות לגבי הנעשה במדינת ישראל כמו הוועד הפועל שיכול בימים אלה להתעלם ולעבור לסדר היום ממה שמתרחש בשטחים".

הוועד־הפועל נתבקש לעמוד מאחורי החלטת הוועדה המרכזת בעניין, הקובעת כי היא "רואה בחומרה ומגנה את הנסיונות מצד גורמים קיצוניים לערער את השקט ואת החיים המשותפים בין יהודים וערבים, ואת המאמצים הנעשים להגיע להסדרי שלום באיזור. הוועדה המרכזת מחזקת את ידיהם של כוחות הבטחון להביא להחזר הסדר בשטחים ולהרגעת הרוחות ופונה לכל הגורמים — יהודים וערבים כאחד — לסייע להם בכך." מספר חברי מפ"ם בוועדה התנגדו לנוסח זה.

"סאנדיי אקספרס":

חומייני מינה את מונטזרי ליורשו

מאת דפנה ורדי, כתבת "על המשמר" בבריטניה

לונדון. — שליט איראן, האיאטולה חומייני, כינס באחרונה את אנשיו למיפגש סודי כדי להודיע על יורשו — חוסיין עלי מונטזרי, בן 65 — מוסר השבועון הלונדוני "סאנדיי אקספרס". לדברי השבועון הטיל חומייני על מונטזרי את האחריות לפעולות ייצור באירופה, בארצות־הברית, בישראל, בערב הסעודית ובעיראק.

הכנס התקיים, לטענת השבועון, לפני עשרה ימים, בצפון טהראן, והביא לסיומו את מאבק־הכוח הפנימי. חומייני הודיע לאנשיו, כי שינה את הצוואה שכתב לפני חמש שנים, ובמקומה כתב: "למרות שאעזוב את העולם כאשר מסמך זה ייקרא, יישארו ליבי ונשמתי כאן ועם איאטולה הגדול חוסיין עלי מונטזרי. הוא חלק מגופי וההמשכיות של קיום המשטר המוסלמי, ומעכשיו הכל תלוי בו."

העתון מצטט מקורות, שטענו, כי חומייני סירב למנות יורש במשך זמן רב, אך שוכנע לעשות כך על־ידי מונטזרי עצמו, שטען, כי אם לא יהיה יורש, תפרוץ מלחמת־אזרחים. לדברי מקורות המקורבים לשלטון באיראן, הגדיר חומייני ליורשו את תפקידו בשישה עקרונות:

● המלחמה נגד עיראק ונגד ה"כופר הציוני", סאדאם חוסיין, חייבת להימשך עד הסוף.

● יש להפיל את בית־המלוכה בערב הסעודית.

● יש להרוס את "ההוויה הציונית", שהיא ישראל.

● ה"שטן הגדול" נמצא בארצות־הברית ובתרבות המערבית, ויש להילחם בו בכל מחיר.

● המהפכה המוסלמית תימשך בכל העולם עד שכל הכוחות השטניים יושמדו.

● אנשי הדת חייבים להיות נושאי־הדגל של המאבק המזויין של איראן, כדי להשליט את האיסלם בעולם.

מנכ"ל משרד רה"מ:

מפנה של ירדן כלפי ברה"מ יכול להיות חמור

המלך חוסיין הבטיח לנשיא הסורי חאפז אל־אסד כי לא יעשה דבר שלא ימצא חן בעיני הנשיא הסורי בנוגע לתהליך השלום באיזור ובכך כבל את עצמו לשלטון הסורי בכל סוגיה הקשורה לתהליך המדיני — העריך מנכ"ל משרד ראש הממשלה יוסף בן־אהרון.

בראיון ששודר אמש בטלוויזיה הישראלית, בתוכנית בשפה הערבית, אמר בן־אהרון, שחוסיין הלך לקראת נשיא סוריה ואימץ את הגירסה הסובייטית. בנוגע לוועידה הבינלאומית. "ישראל מצטערת על כך ותצטער עוד יותר, אם כתוצאה מנסיעת מלך ירדן למוסקווה, יהיה צעד נוסף של הליכה ירדנית־סורית לקראת העמדה הסובייטית, כאשר מטרת הסובייטים להיכנס בחזרה למזרח־התיכון".

מנכ"ל משרד ראש הממשלה הזהיר את ירדן באומרו, כי אם כתוצאה מביקור המלך חוסיין במוסקווה יתחולל מפנה, ייחשב הדבר לתופעה חמורה ביותר. הוא הדגיש כי כל מפנה מדיני או צבאי של ירדן בכיוון בריה"מ יכול להיות חמור ביותר וחרף כל הציפיות באיזור יחזיר את התהליך המדיני הרבה צעדים לאחור.

(עתי"ם)

חיילות ומורות לערבית באולפן עקיבא בנתניה נפרדו אתמול מקצינת ח"ן ראשית, תא"ל אמירה דותן. משמאל: הרב לאו, מימין: שולמית כצנלסון (צילום: כפיר מאיר)

בשיחה עם נשיא איטליה קוסיגה

שמיר מציע פתרון מצוקת הפליטים בסיוע מדינות הנפט

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

ראש הממשלה יצחק שמיר אמר אתמול לנשיא איטליה, פראנצ'סקו קוסיגה, כי הוא מוכן לפתוח מייד בנו"מ ישיר עם כל מדינה ערבית החפצה בכך, כדי להשיג הסכם שלום.

בהתייחסו למהומות בשטחים, אמר שמיר, כי ישראל ניסתה לא מעט בעבר ליישב את הפליטים בישובי־קבע אך התנגדות מדינות ערב והפלשתינים הכשילה יוזמה זו אך גם עתה, מוכנה ישראל, לכל מאמץ, יחד עם ארצות הנפט העשירות, כדי לפתור את מצוקת הפליטים הערביים.

המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין, נפגש אתמול אחר־הצהריים עם שר החוץ של איטליה, ג'וליו אנדריאוטי. בפגישה סקר מתאם הפעולות בשטחים שמואל גורן את האירועים האחרונים, וראש המרכז למחקר מדיני, אריה לוין, סקר את ההתפתחויות במזרח התיכון, והדגיש את הטרור הסורי. בתום הסקירות, נועדו ד"ר ביילין ואנדריאוטי לשיחה בארבע עיניים.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, שב אמש לארץ וייפגש היום עם קוסיגה ואנדריאוטי.

מיכאיל וראיסה כבשו את לבבות הבריטים

לונדון.— ראש ממשלת בריטניה מארגרט תאצ'ר ומנהיג בריה"מ מיכאיל גורבצ'וב הם הנערצים ביותר בבריטניה, כך מתברר מסקר דעת־קהל שבדק פופולאריות של אישים בזירה העולמית.

גב' תאצ'ר (62), מנהיגת המפלגה השמרנית, הקדימה את האם תרזה הנאבקת למען העניים.

מלכת בריטניה אליזבת תפסה את המקום השלישי וביתה הנסיכה אן את המקום הרביעי. הסקר נערך על ידי מכון גאלופ ותוצאותיו התפרסמו בעיתון "סאנדיי טלגרף".

(עי"ד)

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז
סיעת מפ"ם במועצה הארצית של קופת חולים
מתכנסת ביום ב' 21.12.87 בשעה 13.00
במרכז קופת חולים
בחדרו של הח' וילי ברנהולץ.

באסיפת החברים בקיבוץ רוחמה מ־19.12.87
הביעו חברי הקיבוץ חרדתם למצב בשטחים ותובעים מן הממשלה לעשות צעדים ממשיים לפתרון מדיני של הקונפליקט שבין שני העמים כדי למנוע המשך המהומות ושפך הדמים.
קיבוץ רוחמה

קוסיגה: רק מו"מ בדרכי שלום עם הערבים — זו הדרך היחידה

הביע בביקור במשכן הנשיא הרצוג חשש לנוכח המהומות בשטחים

נשיא איטליה, פרנצ'סקו קוסיגה, הביע אתמול באוזני נשיא המדינה חשש לנוכח המהומות החמורות בשטחים. לדבריו, הדרך היחידה להשגת שלום באיזור היא באמצעות מו"מ בדרכי שלום.

הנשיא האיטלקי אמר זאת בפגישה שהתקיימה עם נשיא מדינת ישראל חיים הרצוג במעונו. בפגישה השתתפו גם שר החוץ האיטלקי ג'וליו אנדראוטי, שגריר ישראל באיטליה מרדכי דרור ושגריר איטליה בישראל, אלברטו לאונטיני.

נשיא איטליה פרנצ'סקו קוסיגה, אמר כי הידידות בין ישראל לבין איטליה נובעת מהבנת משמעות ה-

בפגישה שנמשכה כשעה אמר נשיא איטליה, כי „הוא נרגש להיות בארץ הקודש, ארץ בה מצא העם היהודי את ביתו". הנשיא קוסיגה התייחס לאירועים האחרונים בשטחים וציין, כי רק באמצעות מו"מ בדרכי שלום ניתן יהיה לפתור את הבעיה באזורנו. הנשיא האיטלקי ציין עוד, כי איטליה ומדינות רבות באירופה תומכות בכינוס ועידה בינלאומית, כדרך לקידום השלום באזור.

קיום של מדינת ישראל ומהווה בסיס איתן ליחסים בין שתי המדינות, יותר מהבעיות הפוליטיות ותילוקי הדעות הקיימות כיום.

הרצוג אמר בשיחה, כי בעשר השנים האחרונות, מאז ביקורו של סאדאת בארץ, חלה התפתחות עצומה בקשרים בין ישראל לבין העולם הערבי. עוד אמר הרצוג, כי התהדק הקשר והדו-קיום בין הערבים והישראלים, חרף כל הבעיות הפוליטיות.

הנשיא הוסיף, כי ארצות ערב דחקו את הבעיה הפלשתינית לשוליים, בוועידת הפיסגה הערבית שהתקיימה לאחרונה ברבת-עמון. בה תפס הסכסוך במפרץ הפרסי את המקום העיקרי בדיונים. לדבריו, קיים ניסיון של אש"ף וגורמים קיצוניים ללבות את המהומות בשטחים. הרצוג אמר לעמיתו האיטלקי, כי ברצועת עזה קיים אלמנט חדש של התנועה הקיצונית האיסלמית, דבר המקבל ממד חדש באיזור.

נשיא איטליה וסמלייתו ביקרו בתום הביקור במשכן הנשיא בירושלים, ב„יד ושם". נשיא איטליה הניח שם זר לזכר קורבנות השואה.

(עתיים)

בבי"ס „מרום הגליל" מקווים ששעורי הדמוקרטיה יצמצמו התמיכה ב„כך"

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

מחנכים בבית-הספר „מרום הגליל", שתלמידיו הצביעו ב-48 אחוזים למען תנועת „כך" מקווים כי שעורי הדמוקרטיה יורידו את אחוז המצביעים למען „כך".

אברהם שכטר, מנהל בית-הספר מסר, כי ההצבעה היתה תרגיל נסיוני לקראת בואם של מרצים העתידים לדון עם התלמידים בנושא בחירות ודמוקרטיה בישראל. בהצבעה נסיונית תמכו 48.8 אחוז מן התלמידים בכהנא, אילו התקיימו עתה בחירות.

מנהל בית-הספר ציין, כי השבוע צריכים לבוא בהמשך להצבעה הנסיונית מרצים לדמוקרטיה ובסוף סידרת ההרצאות תיערך הצבעה נוספת והוא מקווה שהמרצים יצליחו לשנות את דעת התלמידים. מחנכים ב„מרום הגליל" הדגישו, כי המושבים של המועצה האזורית מרום הגליל כגון אביבים ודובב עוברים עתה משבר כלכלי עם היותם ישובי קו העימות והדבר משפיע, ללא ספק, על דעתם של התלמידים.

מנהל בית-הספר מקווה לשינוי דעת התלמידים ומסר כי ללא ספק יש צורך במאמץ חינוכי נוסף כדי לשנות את דעתם של התלמידים ולשכנעם בצורך בדמוקרטיה.

מברקי מחאה נגד „סינדרום ירושלים": „עלבון למדינה'

מאת קובי מנדל, כתב „על המשמר"

נציגי הוועד החיפני „אזרחים שאיכפת להם", שיגרו מברקי מחאה לנשיא המדינה, לראש הממשלה לממלא-מקומו, לשר החינוך והתרבות ולאישים נוספים, נגד העלאת המחזה „סינדרום ירושלים" בתיאטרון חיפה שיפתח גם את חגיגות ה-40 למדינה.

במברקי הוועד נאמר בין השאר: „אנו דוחים בשאט-נפש את הכוונה להעלות את „סינדרום ירושלים" כמחזה הפותח את חגיגות ה-40 למדינת ישראל. במקום לסמל שמחה וגאווה, המחזה מסמל דיכאון וזעזוע. הצגה זו מביעה שנאה עצמית והיא עלבון למדינה ולעם".

המחזה „סינדרום ירושלים" נכתב בידי יהושע סובול, ובויים על-ידי גדליה בסר. הוא עוסק בתסמונת של הרס עצמי מתוך שאיפה לגאולה. במחזה מתואר תהליך בו בוניה של עיר הופכים למהרסיה, לאחר שהעיר הארצית הופכת בעיניהם לגורם המפריע להתממשותה של העיר השמימית. הסיפור מתרחש בעיר מורדנית הנתונה בשלבים אחרונים של מלחמת השמד שבה הכל נלחמים בכל בלי לדעת את סיבת [illegible] „מחלה" הפוקדת עמים, ערים וארצות, כאשר כת של מטורפים קיצונים משתלטת על העם וגוררת אותו בעקבותיה. המחזה מבוסס על מקורות היסטוריים ב„מלחמות היהודים" מאת יוסף בן-מתיתיהו.

חברי הוועד החיפני שיגרו גם מברקים ליו"ר הכנסת וליעקב אגמון, העומד בראש נוטה חגיגות ה-40. גם ח"כ מאיר כהן-אבירב הטיח ביקורת נוקבת בתיאטרון חיפה על העלאת המחזה. במכתב ששיגר אל יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון העירוני עו"ד יונה יהב, כתב בין השאר: „התאכזבתי כאשר נודע לי ש„צמד" סובול את סמל, שהוליד לשימצה את המחזה „הפלשתינאית" מעלה את המחזה החדש „סינדרום ירושלים". ח"כ אבירב ציין כי לא ראה את המחזה ואף לא קרא את תוכנו, אולם לדבריו, בקיאים טוענים כי הוא מבטא שנאה לעם היהודי ועולה בדברי הנאצה שלו אף על המחזה „הפלשתינאית". ח"כ אבירב ביקש אפוא מעו"ד יהב לבדוק את המחזה ואת תוכנו. דוברת תיאטרון חיפה, עמליה פלד, מסרה כי המחזה נכתב לפתוח בחודש ינואר את חג המחזה המקורי בתיאטרון „הבימה", לאחר שאושר על-ידי הצנזורה, וכמו כן אושר להעלאה במסגרת הרפרטואר של תיאטרון חיפה.

שומרון דירדר המשמעת בצה"ל — מאשים הרמטכ"ל לשעבר, איתן

„ישראל חייבת לעסוק בסורים" ● כינוס „צומת" לבחירת מוסדות המפלגה — במאי 1988

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

ח"כ רפאל איתן („צומת") האשים אתמול את הרמטכ"ל רב-אלוף דן שומרון, בגורם האחראי להידרדרות המשמעת בצה"ל. לדברי איתן, עמידתו של הש.ג. במחנה הצבאי בצפון בליל הגילשונים ללא מחסנית בנשק, היא המשך ישיר להורדת הכומתה מראש החיילים אל הכותפת, מעשה שלדבריו הוא פשרה של הרמטכ"ל.

ח"כ איתן היה אורח אגודת העיתונאים בחיפה. לטענתו, המהומות בשטחים יימשכו עד שהממשלה תגיע להחלטה. לדבריו, המצב של „אין החלטה" וחילוקי הדעות בממשלה הם הגורם להתמשכות המהומות. „לא משנה מהו מעמד השטחים, מה שחשוב הוא החוק והסדר", אמר איתן. „אורחי רצועת עזה ויהודה ושומרון יישארו ירדנים ויקבלו מעמד של תושב, זה פתרון לא נוח אבל כל פתרון אחר יהיה גרוע יותר. מה שמתרחש עכשיו בגדה הוא ביטוי לפילוסופיה הערבית, הקובעת שהערבים לא רוצים יהודים משני עברי הקו הירוק."

בהתייחסו לסוריה, אמר רפול כי „ישראל חייבת לעסוק בסורים, ולא ייתכן שמדינה שמטפחת פעילות אלימה נגדנו תחיה בנחת, בבחינת גולל אבן אליו תשוב." כך אמר ח"כ רפאל איתן בפגישה עם כתבים בחיפה. ח"כ איתן אמר, כי ידוע וברור שמי שעומד מאחורי הטרוריסטים שהפעילו את הגלשנים היא סוריה ולא ייתכן שהסורים יעמדו מאחור ויינקו. „הם צריכים לדעת שמי שעומד מאחורי טרור כמוהו כטרוריסט".

איתן הודיע כי כינוס תנועת צומת לבחירת מוסדות המפלגה ייערך במאי 1988. לדבריו, הצטרפו למפלגתו באחרונה חברים רבים, ביניהם אנשי צבא בכירים בדימוס, אנשי אקדמיה, פועלים וקבוצה של צעירים דתיים מפורשי המפד"ל.

לשבת למו"מ ישיר על בסיס גבולות בטוחים — מציעה ג'יין קירקפטריק

ג'יין קירקפטריק, לשעבר שגרירות ארה"ב באו"ם, העושה בימים אלה בישראל להגל הכינוס השלישי של הפורום הנושא את שמה, באוניברסיטת תל-אביב, אמרה אתמול כי לארה"ב אין פתרון לסכסוך הערבי ישראלי, שהוא קשה ומסובך. היא ציינה כי כדי להשיג קשרים טובים יותר בין הצדדים המעורבים בעימות, יש להושיבם ביחד למשא ומתן ישיר, שיתבסס על הצורך בגבולות בטוחים.

דבריה של קירקפטריק נאמרו ביום השני לכנס השלישי של הפורום הנושא את שמה, שדן הפעם בהיבטים הישראליים והאמריקניים על נושאים שונים לקראת שנת ה-40 למדינה. (עתיים)

המשכים

המלצות משרד

(סוף מעמוד ראשון)

ובירושלים — הציג מ"מ שר החוץ עזר וייצמן נייר עמדה, שהוכן במשרד החוץ, על-ידי צוות בראשות המנכ"ל המדיני ד"ר יוסי ביילין, ובו המלצות בתחום ההסברה, שמטרתן להביא להרגעת הרוחות. אחת ההמלצות היתה — לשגר שליח מיוחד למצרים, עקב מצבה העדין באירועים אלה, כדי להסביר את המצב לאשורו. „מצרים היא נכס שצריך לשמור", אמר וייצמן. ראש הממשלה יצחק שמיר סירב ואמר, כי בעידן המודרני אין צורך לשגר שליח מיוחד, אפשר להסתפק באמצעים הקיימים.

מחאה לשגריר ששון

שמיר אמר, כי טרם התקבלה איגרת המחאה של סגן ראש הממשלה ושר החוץ המצרי ד"ר עיסמה עבד אל מגיד. כך הכחיש ידיעות כאילו התקבלה בירושלים מחאה אמריקנית. משרד החוץ אישר, כי שגריר ישראל בקהיר משה ששון זומן אתמול למשרד החוץ המצרי וקיבל איגרת מחאה להעברה לישראל. ששון מסר בטלפון את תוכן האיגרת לעזר וייצמן, שקיים מגעים רצופים עם המצרים בימים האחרונים. שלשום שוחח וייצמן בטלפון עם ד"ר מוסטאפה חליל ועם ד"ר בוטרוס ראלי.

לצאת מהמחנות

בישיבת הממשלה קרא וייצמן לצה"ל לצאת ממחנות הפליטים ו„שישרפו את עצמם". אריק נחמקין קרא לעומתו: „איך אתה יכול לומר דברים כאלה?". נחמקין תבע להפעיל בשטחים יד קשה. הרמטכ"ל רב-אלוף דן שומרון שלל את האפשרות שצה"ל ייצא מהמחנות. „הואיל ולא מדובר במדינה פלשתינית, יציאת צה"ל מהמחנות לא נראית לי סבירה", אמר. השאלה היא, לדבריו, בכל מקרה מתי להפעיל יותר או פחות כוח ובאילו אמצעים.

שמיר נגד דיון מדיני

וייצמן הציע, שהממשלה תקיים דיון מדיני על המתרחש בשטחים, אולם ראש-הממשלה התנגד לכך וכן גם מספר שרי ליכוד. שאמרו, כי דיון מדיני בשעה זו יתפרש כאילו הטרור הפלשתיני משיג הישגים וכאילו הבעיה הפלשתינית (המחלוקת על ועידה בין-לאומית) מחלקת את הממשלה לשני מחנות.

ראש-הממשלה יצחק שמיר אמר לסיכום הדיון, כי „אין לערב בין נושא המאבק בטרור ובמהומות, לבין התהליך המדיני". גם אם שוררות דעות שונות בממשלה באשר לתהליך המדיני, אף שהכל רוצים בהמשכו — הממשלה מאוחדת בגישתה באשר למאבק בטרור," אמר. בהתייחסו למאמץ ההסברה של ישראל הוסיף שמיר, כי „במיוחד יקוים מגע עם מצרים בעניין זה." הוא ציין עוד, כי „ישראל פועלת באורח שהוא מאופק יותר משכל כל מימשל אחר בעולם בנסיבות דומות, והיא בטוחה בחוסן המוסרי שלה ושל כוחות הבטחון."

תמיכה בכוחות הבטחון

עוד אמר שמיר, כי הממשלה מאוחדת בתמיכה בפעולתם של כוחות הבטחון וכי יימשכו המגעים עם ראשי האוכלוסיה הערבית, כדי שיפעלו למען הרגעת הרוחות. דברי שמיר פורסמו בהודעה הרשמית של הממשלה על ישיבתה ומעמדם הוא כדין החלטת ממשלה.

המלצות משרד החוץ

בנייר שהוכן במשרד החוץ, שהמלצותיו לא התקבלו על-ידי הממשלה, מומלץ כי תפורסם הודעת ממשלה המבהירה את המתרחש בשטחים: ישוגר שליח מיוחד למצרים: כוחות הבטחון יקבלו הוראות להשתמש בפיזור הפגנות לא באש חיה אלא בכדורי גומי או רימוני גאז: תגובש תגובת ישראל למקרה שמועצת הבטחון תגנה את ישראל על מדיניותה בשטחים. הנייר הוכן בסוף השבוע.

הרמטכ"ל: שאלה של מחיר

בסקירתו בישיבת הממשלה אמר הרמטכ"ל, כי ההתרחשויות במישור הבין-לאומי מזינות את רצון האוכלוסיה הערבית בשטחים לפעול. הוא ציין כי קיים שוני בין הגדה המערבית ועזה, שבה יש התחזקות הגורם הדתי הפונדמנטליסטי. הוא הדגיש, כי צה"ל יכול לעשות סדר בכל הנסיבות, אבל זו שאלה של מחיר. „הצבא לא לוחץ בקלות על ההדק."

אמר רב-אלוף שומרון. ההוראות בשטח ניתנות על-ידי דרגים בכירים, השוקלים את הפעולה ההולמת לפי המקרה.

11 הרוגים — 96 פצועים

הרמטכ"ל מסר, כי עד כה נהרגו בחבל עזה 11 תושבים ערביים ונפצעו 96, ובגדה המערבית נהרגו ארבעה ונפצעו 28. בצה"ל ובקרב כוחות הבטחון נפגעו קל כ-26 איש. באזור עזה נעצרו כ-100 איש, וחלקם כבר שוחררו. הרמטכ"ל אמר, כי למרות שני ההרוגים ביום ו' בעזה, שורר בה שקט יחסי. הוא ציין, כי צה"ל בודק שימוש באמצעים יעילים ולא קטלניים לפיזור הפגנות.

„תרומתו" של שרון

שר-המשטרה חיים בר-לב אמר, כי המהומות שפרצו בירושלים הן בבחינת „התרחשויות שלא זכורות הרבה שנים." הוא אמר, כי במהומות, שהתרכזו ברחוב סלאח-א-דין, בשכונות ואדי ג'וז ובמשכנות הרועים, נעצרו 33 איש, מהם 19 קטינים ו-14 מבוגרים. ברמזו על חלקו של אריאל שרון בליבוי המהומות בעיר העתיקה אמר בר-לב, כי „היו בשבוע שעבר ארועים בירושלים שבלטו בתקשורת."

לוי: לא להיכנע

בדיון אמר דוד לוי, כי אסור שבמצב של התססת האוכלוסיה הערבית על-ידי אש"ף תקיים ישראל דיון מדיני, שכן הדבר יוביל להמשך התסיסה והמהומות. אין לערב את הנושא המדיני והחזרת הסדר על כנו בשטחים. „אש"ף רוצה להראות לעולם את הישראלי המכוער, במחיר שפיכות דם של נשים וילדים," אמר לוי.

משה שחל אמר כי תנועת „חרות" הפכה את השטחים לנושא ניגוח פוליטי. הבעיה, אמר, איננה המסיתים אלא איך מתמודדים עם העובדה, שקומץ מסיתים מגייס אלפים לתמוך בו. המסקנה המתבקשת, הוסיף שחל, היא, כי בלי פתרון מדיני אין לדבר על אפשרות ממשית למנוע מהומות בשטחים. יש לבודד את בעית הטרור ולבדוק את אפשרות ההידברות בין המפלגות, כדי לחדש את יוזמות ההידברות באזור.

שמיר הביע הסכמה לדברי שחל.

שפירא: צה"ל מסורח

יוסקה שפירא אמר כי כוחות הבטחון לא פועלים כראוי למנוע את הפרות הסדר. „פחד נפל עלינו. במקום להרתיע אנו פוחדים," אמר. הוא מתח ביקורת על הדחת איש הבטחון בעזה שירה על מתפרעים. „זה גורם מתסיס. יש מדיניות של שפיפות קומה. לא ייתכן שבעזה ניתנה הוראה לא להגיב על זריקת אבנים." שפירא מתח ביקורת גם על הטלוויזיה. „תחנת טלוויזיה פרטית לא היתה מעזה להיות כמו הטלוויזיה הממשלתית שלנו. הם מציגים עובדות בצורה מגמתית, בסגנון של רק-'אריק-שרון-אשם'", אמר. הוא שאל „מה קרה שאנחנו צריכים להתנצל בפני המצרים?"

היכן פרס ורבין?

יצחק מודעי שאל מדוע במצב הדברים הנוכחי נעדרים מן הארץ שר הבטחון ושר החוץ. יצחק שמיר הגיב, כי זה לא משנה אם שרים ישנם או אינם. מודעי שאל איך יכול להיות שצה"ל החזק אינו מסוגל להתגבר על צמיגים בוערים ועל אבנים. „דרושה מדיניות של יד קשה ליומיים-שלושה," אמר.

גד יעקבי אמר, כי תדמית ישראל בעולם נפגעה, אולי שלא בצדק. אך דבר לא יעזור.

פת: ביקורת על הסיקור

זבולון המר אמר, כי מי שחושב שישיג ועידה בין-לאומית על-ידי פרעות נגד סניף בנק — טועה. גדעון פת אמר, כי „שועלים קטנים מלבים את האש". הוא קרא להטיל ביקורת על הסיקור הממלכתי את המהומות. אברהם שריר אמר, כי אינו מציע לסגור את הגדה ועזה בפני הטלוויזיה, אבל יש מחיר לסיקור, ומחיר זה משלמים גם בתנועת התיירות לישראל. יעקב צור אמר, כי יש בעזה תופעות חדשות, שלא ראינו בעבר, ויש להתמודד אתן. יגאל הורביץ קרא לגישה תקיפה בשטחים. הרב פרץ אמר, כי לצילומים מן הגדה השפעה גדולה בעולם. כמו תצלום הילד היהודי מגטו ורשה. יצחק נבון אמר, כי יש לקיים דיאלוג עם ערביי ישראל.

שמחת מנצחים: גארי קספרוב מניף ידיו בתום האליפות בספרד, בה שמר על תוארו (צילום: אי.פי.)

חוסיין מגיע היום לביקור בברה"מ; ידון על מלחמת המפרץ והמזה"ת

מאת אורי הורוביץ, כתבנו לענייני המזה"ת

המלך חוסיין אמור להגיע היום לברית-המועצות, לביקור רשמי שיימשך שלושה ימים. במהלך ביקורו, יוועד חוסיין עם ראשי הקרמלין ובכללם מנהיג המפלגה מיכאיל גורבאצ'וב ונשיא ברית-המועצות גרומיקו.

המלך ומארחיו ידונו בנושאי המלחמה בין עיראק לאיראן והסיכסוך הערבי-הישראלי, נוכח החלטות ועידת הפיסגה הערבית ברבת-עמון. נראה, שחוסיין ינסה ללחוץ על הסובייטים ליישם את החלטת מועצת הבטחון 594, הקוראת לאמבארגו נשק על איראן, אם לא תיענה לקריאה להפסקת-אש במלחמתה עם עיראק.

אשר לסכסוך הישראלי-הערבי ינסה חוסיין לקדם את רעיון הוועידה הבינלאומית כדובר העולם הערבי, נוכח קשריו הטובים עם מצרים ועם סוריה גם יחד.

נושא אחר העשוי לעלות בשיחות הוא בקשות-רכש של ירדן, ובראשן אפשרות רכישה של מטוס "מיג 29", העשוי לשמש את חיל-האוויר הירדני בשנות ה-2000.

צרפת סיכלה הסכם לשחרור טרי וייט בהחזירה הלוואה לאיראן

טוען השבועון הלונדוני „מייל און סאנדיי" ● „הכומר מוחזק בתא מבודד בגודל 3 על 4 מטרים"

מאת דפנה ורדי, כתבת „על המשמר" בבריטניה

לונדון. — העיסקה בין צרפת לאיראן סיכלה הסכם שהושג בין סוכנים אמריקניים ובריטיים לבין חוטפיו של שליח הכנסיה האנגליקנית, טרי וייט, המוחזק בלבנון כבן-ערובה זה 335 יום — מוסר השבועון הלונדוני „מייל און סאנדיי".

רוב המגעים התנהלו בפאריס ובג'נווה על-ידי שר המשפטים האיראני וחתנו של האיאטולה חומייני. בין המתווכים הלבנוניים היה גם המנהיג הדרוזי ואליד ג'ומבלאט.

העיסקה סוכלה כאשר קיבלו האיראנים מהצרפתים החזר של הלוואה, שנראתה אבודה, בסך של מיליארד דולר, ואז נסוגו מהרעיון של שחרור בן-ערובה ללא תמורה כספית.

וייט עצור לדברי השבועון, במרתף של בית-ספר דתי ע"ש אימאם חוסיין, שבו מתחנכים רבים מאלה שלוקחים מאוחר יותר חלק בג'יהאד.

אשר לתנאי מעצרו של וייט, מוסר השבועון, כי אנשיו שמעו את תיאור המקום מפי סטודנטים ובני משפחותיהם, הטוענים, שהוא מוחזק בחדר מבודד, המוגן מפני רעשים מבחוץ, בגודל שלושה על ארבעה מטרים. בתא מיטה, כיסא, מנורה וקערה, שאותה מרוקנים פעמיים או שלוש פעמים בשבוע. אחד מארבעת השומרים מעיר את וייט עם עלות השחר, והוא מקבל את ארוחותיו בצורה לא-סדירה, בהתאם לאספקה המגיעה למקום. במשך היום הוא כבול למיטתו ברגליו ובלילה הוא כבול רק בידיו.

„גורבאצ'וב מרמה את העולם כולו"

עקבות הטרור והמחתרת בצ'ילה מובילים למוסקווה — טוען פינושה

לונדון. — המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב מרמה את העולם כולו. עקבות מעשי הטרור והמחתרת בצ'ילה מובילים למוסקווה — טוען נשיא צ'ילה, אוגוסטו פינושה, בראיון נדיר שהעניק ל„סאנדיי טלגרף" הלונדוני.

„כל הרעה מקורה במוסקווה," טוען פינושה. „גורבאצ'וב מוליך כאף את כולם... בכל העולם. הוא קומוניסט בדיוק כמו סטאלין ולנין."

פינושה היה האיש שהפיל את המשטר המארקסיסטי של סלבאדור איינדה בצ'ילה, בספטמבר 1973, והבטיח להנהיג שלטון דמוקרטי מוגבל ב-1989.

בתשובה לשאלה, אם הבחירות בצ'ילה יהיו מלוות במעשי-טרור, אמר, כי „מוסקווה תורה להפסיק את הטרור, אולם רק בגלל סיבות טאקטיות, כדי לא להפחיד את האנשים".

עוד אמר, כי הוא יעשה הכל למנוע שיבה למשטר סוציאליסטי בצ'ילה, אולם „יידרש זמן רב כדי שהדמוקרטים יבינו, שלשורותיהם הסתננו גורמים מן האגף השמאלני-הקיצוני."

פינושה טען, כי „לא היו מעשי עינויים בצ'ילה" תחת משטרו, וכי גם בעתיד תמנע הממשלה מכל צעד חריף וחריג. (עי"ר)

אנשים ואירועים

תיאטרון אידי ישראלי הוקם בתמיכת עיריית ת"א וממשלת הסן

על הקמתו של „תיאטרון אידי בישראל" הוכרז אתמול במסיבת עיתונאים בבית יד לבנים בתל-אביב.

התיאטרון הוקם בסיוע עיריית תל-אביב ובהשתתפות כספית של ממשלת הסן הגרמנית. ההצגה הראשונה של התיאטרון תהיה המחזה „קשה להיות יהודי" לשלום עליכם. ההצגה תיערך באולם יד לבנים, לציון 40 שנה להרצחו של פרופ' שלמה מיכואלס, שהיה מנהל התיאטרון האידי האמנותי במוסקבה. את ההצגה מביים ישראל בקר, שגם משתתף בהצגה יחד עם אטל קובינסקה ששיחקו במחזה בתיאטרון האידי במוסקבה, בבימויו של מיכואלס.

לאחר חזרה על המחזה בנוכחותם של העיתונאים ואחרים אמר ישראל בקר, כי ב-1919 חיפש צנח שחקנים יודעי עברית בכל רחבי רוסיה, ואילו עתה, 70 שנה מאוחר יותר, יש לחפש שחקנים יודעי אידיש.

תקציב התיאטרון הוא 1,150,000 ש"ח ומזה חצי מיליון ש"ח תמיכת העיריה ו-100 אלף מארק תמיכת ממשלת הסן.

(עתיים)

בול סובייטי לציון הסכם הטילים הגרעיניים

מוסקבה.— בריה"מ הנפיקה בול דואר לציון חתימת ההסכם לחיסול הטילים הגרעיניים לטווח בינוני, כך נמסר אתמול סוכנות הידיעות „טאס".

על הבול מצויירים דגלי בריה"מ וארה"ב על רקע גלובוס, ותמונות של הקרמלין ובנין הקונגרס האמריקאי.

מתחת לתמונה נכתב: ההסכם לחיסול הטילים הסובייטיים והאמריקאים לטווח בינוני וקצר הוא צעד ראשון לקראת עולם נקי מנשק גרעיני. (עי"ר)

הלב המלאכותי הוחלף בלב-אדם

לואיסוויל, קנטאקי.— לב מלאכותי, שהושתל בגופו של אמריקני בן 60, בתחילת החודש, הוחלף שלשום על-ידי לב אדם שהושתל בו — מסרו הרופאים במרכז הרפואי בלואיסוויל.

הלב המלאכותי הושתל בגופו של ואלטון ג'ונס בבית-החולים אאודובון בלואיסוויל, ב-4 בדצמבר, בידי ד"ר ויליאם דווריס, רופא מנתח שביצע ארבע מתוך חמש ההשתלות של לב מלאכותי בגוף אדם. כל חמשת החולים מתו.

הרופאים אמרו לאחר הניתוח, כי מצבו של ג'ונס קריטי, אולם יציב. לב מלאכותי משמש כיום אמצעי זמני להארכת חייהם של חולי-לב קשים. יותר מ-80 ניתוחים כאלה בוצעו עד-כה. (עי"ר, עי"ב)

פילבי מככב בסרט ריגול סובייטי

מוסקווה.— הסוכן החשאי הבריטי הכפול, קים פילבי, שערק למוסקווה לפני 24 שנים לאחר שמסר לסובייטים סודות הופיע בסרט ריגול סובייטי בטלוויזיה של לאטוויה ביום ו' — מסר סוכנות „טאס".

הסוכנות מסרה, כי פילבי מופיע בסידרת ריגול בשם „המשחק", בת ארבעה פרקים. בפרק הראשון נראה פילבי בשנים שלאחר מלחמת העולם השנייה בראש רשת ביון בריטית בשם „צפון". רשת זו היתה אחראית לפעולות מחתרת במדינות הבאלטיות בבריה"מ, לטביה, ליטא ואסטוניה.

הסרט מבוסס על מסמכים חשאיים המצויים בארכיונים הסובייטיים ועל ראיונות עם סוכני ק.ג.ב מלאטביה וסוכני ביון לשעבר. פילבי מופיע בסידרה לצידם של מרגלים סובייטים נוספים.

הסרט מוקרן בינתיים רק בטלוויזיה הלאטבית. סוכנות טאס מציינת כי מ-1946 החלו מדינות במערב לשלוח מרגלים ונשק לרפובליקות הבלטיות כדי לסייע לאנשי המחתרות הלאומיות שהסתתרו ביערות. מדובר בגורמים שהתנגדו לסיפוחן של שלוש הרפובליקות לבריה"מ. במהלך 10 שנים נפלו 30 מרגלים לידי אנשי השירות החשאי הסובייטי ציינה סוכנות טאס. (עי"ר)

שערי מטבע-חוץ בנק הפועלים — 18.12.87

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	..	..	1.6996	1.7208	1.7081
דולר אמריקאי	1	1.51	1.58	1.5366	1.5591	1.5479
מרק גרמני	1	0.93	0.98	0.9511	0.9630	0.9550
לירה שטרלינג	1	2.78	2.91	2.8257	2.8610	2.8427
פרנק צרפתי	1	0.27	0.29	0.2805	0.2840	0.2822
יין יפני	100	1.20	1.25	1.2159	1.2341	1.2240
גילדר הולנדי	1	0.83	0.87	0.8452	0.8557	0.8484
פרנק שוויצרי	1	1.15	1.20	1.1692	1.1838	1.1746
כתר שבדי	1	0.25	0.27	0.2610	0.2642	0.2620
כתר נורווגי	1	0.24	0.25	0.2424	0.2454	0.2436
כתר דני	1	0.24	0.25	0.2466	0.2496	0.2478
מרק פיני	1	0.37	0.39	0.3828	0.3875	0.3850
דולר קנדי	1	1.16	1.21	1.1789	1.1936	1.1852
דולר אוסטרלי	1	1.06	1.14	1.0986	1.1125	1.1037
ראנד דרום אפריקאי	1	0.48	0.81	0.7967	0.8066	0.8008
פרנק בלגי	10	0.44	0.47	0.4539	0.4596	0.4563
שילינג אוסטרי	10	1.32	1.39	1.3477	1.3645	1.3569
לירה איטלקית	1,000	1.27	1.35	1.2912	1.3074	1.2976

לא תהיה רגיעה

מאת אריה פלגי

ההודעות האלה, של „עוד מעט תהיה בשטחים רגיעה", ו„לאחר הדיונים במועצת הביטחון תבוא הרגיעה", ו„לעומת שלושים מכתמנת רגיעה" — מעידות כי מנבחי מודיעות ההרגעה או שאינם מבוגרים, או שחישבים אותנו ללא מבוגרים, או שיש להם איזה מדרגיעה מסגר.

כמו ילדים המנסים לראות משאלות לב כמציאות, המתעלים בביקורותיהן המעשיים של הצרות, כך הם מרגיעים את עצמם ואותנו. ואין יריב מסוכן יותר מן האשליה. אין אויב קטלני יותר מן ההונאה העצמית. עיין ערך התנהגות הערבים במלחמותיהם נגדנו עד עתה.

לא תהיה רגיעה. כל עוד יימשך הכיבוש לא תהיה רגיעה. כדי לקבוע זאת בסבירות גבוהה ביותר, אין צורך בשירותי מודיעין מעולים כשלנו. די בלימוד פרקים רלוונטיים בהיסטוריה. ציבור של מאות אלפי אנשים, שרע לו, לא יירגע עד שלא ישנה את מצבו. מהו רע לא יקבעו בשבילו הוגי דעות והשרים שלנו — אלא הציבור עצמו.

כמובן, יחולו הפוגות. אנחנו גם מסוגלים לשכלל את אמצעי הדיכוי ולהרגיע את השטח לזמן מסויים. חודשים או שנים הם רגעים בהיסטוריה. אבל אז לנו יהיה רע, לנו לא יהיה מנוח. אצלנו לא תהיה רגיעה. אינני יודע אם יש רוב בעם נגד דיכוי כזה, אבל יש די אנשים, די ארגונים, מספיק ימח"ים מצפוניים — כדי שלא נעבור על כך בשקט. גם בלי תגובת דעת הקהל בעולם. אם כי, עם כל צביעותה, בשביל עם קטן גם היא גורם שלא צריך לזלזל בו.

סיסמה ערבית, יעד יהודי

הפסקת הכיבוש היא סיסמה ערבית, אבל היא קודם כל יעד יהודי. הנישבו בעוות קודם־כל את קלסתר פנינו. לקט קטן מן הימים האחרונים: כבר נמצא יהודי ולא יפסיר, כמובן, לא יספו? איסר ריכז 17 בקבוקי תבערה, כדי להחשיד בהחזקתם ערבים. ברצח שני עוברים בתו־ראש ירושלמי הוחשדו, גם על ידי המשטרה, ערבים. העצור היחיד, בינתיים, הוא יהודי. אנשי גוש־קטיף רקדו על שחרור בערבות של הכהם, אשר הודה בהריגת נערה ערבייה. הפעם על שחרור שמעון יפרח מנווה־דקלים. הרוקדים רקדו, יש לזכור, על קבר נרצחת. זהו לקט כלי האירועים האחרונים בעזה, יהודה ושומרון וירושלים. שם היו התנגשויות קשות עם דינמיקה משלהן, אשר דורשות מעקב ופיענוח רפורניים, כדי לבחון את השפעתן החוזרת. מותר להניח, שגם הן לא עשו אותנו פחות קשוחים ויותר סבלניים.

הפריט האחרון בלקט, כאילו ליקוח מכתזה אבסורד, למרות שהתרחש במציאות. יצחק שמיר, ראש ממשלתנו, בכפגש נוסטלגי של ותיקי הלח"י, אשר נערך בביתו בירושלים להדלקת נר החנוכייה של חנוכה, הצהיר לנוכח כל ההתרחשויות: „מצב רוח טוב". לאחר מכן העלה זכרונות עם חבריו, כיצד ארגון קטן — אשר בתחילתו לא הסתפק ביידוי אבנים ובשימוש בסכינים, אלא התנקש באויביו גם בכלים רצחניים, מתוחכמים — פילס, לפי הבנתו, דרך לעצמאות עמו. חבריו לא נרגעו עד שלא קניה המדינה. לא נרגעו עד שלא הגיעו לשלטון בה.

יש הבדלים כמובן, כמו בכל השוואה. זה גם לא כל הסיפור. אבל הדמיון זועק לשמיים. עד שיש כיבוש, אין רגיעה. „כבר אה שהזהרנתי" אמר שמיר באותה פגישה.

תגבורת לתגבורת

מאת זהבה מוזס

למרות שהמשטרה ערוכה זה זמן מה בירושלים למנוע הפרות הסדר, עוד מראשית הפגנות החרדים נגד הקרנת הסרטים בשבת, הצליחו המפגינים ממזרח העיר למנוע מן הכוחות להגיע למוקדי הפרות־הסדר ולחסום את רחוב סלאח א־דין, אחד הרחובות הראשיים במזרח־ירושלים עד בואם של כלי הפינוי העירוניים.

כדי להיערך בהתאם למצב בעטה, תיגברה המשטרה את כוחה בתלמידי בית־הספר לשוטרים ובאנשי־שטח נוספים. כל הכוחות הערוכים צוידו בציוד לפיזור הפגנות, השנייה על ניקויות ספציפיים במסעדות ובנקים שנהרסו במהלך ההתפרעות של סוף השבוע שעבר. יעישה במסגרת הסיור והסייר בעיר, כיוון שאי־אפשר להציב כוח משטרה ליד כל חנות וביטחת כל מסעדה ובנק.

בשל מספר הפרות־הסדר בשנה האחרונה, שגרם בנוסף לנזקים הכספיים נזקים רבים נוספים למהלך עבודתה הנוספת של משטרת ישראל, ובשל צפי של מספר התפרעויות הולך וגובר בשל התקרבות מועד הבחירות, העלתה מהדיש הדרישה להקים יחידת עתודה משטרתית מיוחדת. מצדדי ההצעה מקווים גם, כי בעזרתה ניתן יהיה בסדר כוחות קטן יותר ומהמופעל כיום להשיב במהירות את הסדר אל כנו.

כבר לפני מספר שבועות, בפגישה שנערכה בין שר האוצר לבין שר המשטרה, העלה בר־לב את בעיית כוח־האדם ואת ציודו. הוא ביקש להכשיר בשנת התקציב הקרובה כ־600 תקנים שהוקפאו בשנת התקציב האחרונה ולאפשר תקציבים נוספים לרכישת ציוד. ייתכן שמאורעות הימים הקרובים יתנו משנה־תוקף לדרישה זו של השר.

מכבים את האש, לא את הסערה. מסעדה ישראלית במזרח העיר (צילום: רחמים ישראלי)

הפחד משובו של המלך

מאת פנחס ענברי

אירועי השבת במזרח ירושלים המחישו למי שלא רצה לראות קודם לכן את מה שהיה ברור לאחר ביטול זיכיון חברת החשמל המזרח ירושלמית: שישראל במו ידיה איבדה את ירושלים המאוחדת.

כדי להסביר כיצד פרץ פתאום גל המהומות במזרח הבירה, צריך קודם להסביר מדוע היתה מזרח־ירושלים רגועה יחסית, במשך 20 שנה, ומדוע לא הצטרפה להפגנות הסוערות בגדה ובעזה: ערב מלחמת ששת הימים היה לישראל ולירדן בשאלת ירושלים אינטרס משותף. שתי המדינות פעלו נגד החלטת האומות המאוחדות בנאום ירושלים. ייתכן שאפילו זה מלחמת השחרור היתה הבנה בין בן־גוריון למלך עבדאללה שירושלים תחולק בין ישראל להשמים ולכן [illegible] אירע בפועל. ישראל קבעה [illegible] ירושלים את בירתה, תוך קריאת תגר על החלטת האו"ם, והמלך עבדאללה נהג כמותה וסיפח את מזרח העיר [illegible] הגדה המערבית אל ממלכתו. עד [illegible] 67, פרוץ מלחמת ששת־הימים, [illegible] הדיפלומטיה הישראלית והירדנית במישורים מקבילים: לשכנע את העולם להכיר במציאות שנוצרה לאחר מלחמת 1948. שתי המדינות מצאו עצמן [illegible] עברי המתרס אחרי מלחמת ששת הימים. ישראל איחדה את ירושלים ונכנסה לעימות עם הדיפלומטיה הירדנית. בעוד ישראל מנסה לשכנע את העולם לא רק בלגיטימיות של קביעת בירתה בחלק מן העיר, אלא בעיר כולה וסילוק הלגיטימיות של הירדנית ממנה כליל. ירדן התנגדה בכל תוקף למדיניות הישראלית של איחוד ירושלים ו[illegible] בכל כוחה על המתכונת הישנה של חלוקת העיר.

למרבה הפלא, היסודות הפלסטינים במזרח־ירושלים לא נתנו [illegible] אוטומטית לתפיסתה של ירדן. אדרבא, במקרים רבים, ואולי ברוב המקרים הקונקרטיים, הם נתנו דווקא [illegible] בשתיקה לעמדה הישראלית. הדבר בא לידי ביטוי בשתי דוגמאות [illegible] המאבק סביב חברת החשמל [illegible] ירושלמית וההכרה במערכת המשפט הישראלית בבירה. כבר בשנת [illegible] כאשר החליטה ישראל לאחר [illegible] ירושלים, היא ביטלה את [illegible] המשפט הירדנית. את [illegible] הגבוה לערעורים העבירה [illegible] תגובת ירדן היתה מיידית: היא [illegible] להחרים את מערכת [illegible] הישראלית, ומאז ועד היום [illegible] והשופטים החברים בלשכת [illegible] הירדנית מחרימים את מערכת [illegible] הישראלית. עורך־דין [illegible] כנס המשפט הישראלי מגורש מן [illegible] הלשכה הירדנית. למרבה ההפתעה [illegible] שכן התייצב לפני [illegible] הישראלים והירבה לדרוש [illegible] היו דווקא הלאומים הפלסטינים [illegible] כי אש"ף. משפטי הקרקעות [illegible] בעניין התנחלות אלון־מורה [illegible] התנהלו בידי הוועדה להבנה [illegible] שייצגה את הלאומיות הפלסטינית [illegible] ההכרה ללגיטימיות של בתי [illegible] הישראליים בירושלים המאו[illegible] ובעצם הכירה באיחוד ירושלים. [illegible] דומה הציבה חברת החשמל [illegible] ירושלמית בפני ממשלת ירדן [illegible] איחוד ירושלים. ירדן לא רצתה [illegible] ערבית תספק חשמל לשכונות [illegible] בירושלים גם מכיוון שהיה [illegible] של דו־קיום בין יהודים [illegible] בעיר המאוחדת, וגם משום [illegible] החשמל בידי ערבים לשכונות [illegible] החדשות במזרח העיר, [illegible] שמעבר לקו הירוק היה בו [illegible] הכרה ללגיטימיות של [illegible] היהודיות ושל ההתנחלויות. [illegible] ירדן לחסל סמל זה של [illegible] המאוחדת, אבל היא חתרה [illegible] בתחילה. קשייה הראשונים של [illegible] באו מכיוון ירדן. כאשר [illegible] ישראל מיד לאחר מלחמת [illegible] לאפשר לחברה הערבית [illegible] לפעול, היא ראתה בכך משום [illegible] המחזקת את איחוד ירושלים. [illegible] גם ירדן ראתה כך את פני [illegible] היא ביקשה לחסל את החברה [illegible]. ואולם, אש"ף החזיק בדעה [illegible] כמו שאש"ף החליט לא להחרים [illegible] המשפט הישראלית, הוא [illegible] דווקא לתמוך בחברה ערבית [illegible] חשמל ליהודים בעיר מאוחדת. [illegible] את חברת החשמל המזרח־ירושלמית מזעמה של ירדן היה אבו־ג'יהאד, סגנו של ערפאת, שכאשר עמד בראש משלחת אש"ף בוועדה המשותפת, הצליח לגייס את הסכומים הדרושים להצלת החברה.

ההעדפה הישראלית להחזיר חלק מירושלים לירדן — היא ששברה הפעם את המסורת של אי רגוע בים סוער

על שאלתי, לפני כמה שנים, את אחד מפעילי אש"ף המרכזיים במזרח־ירושלים לפשר תמיכת אבו־ג'יהאד בחברה הערבית, המסמלת את איחוד ירושלים, השיב: „אש"ף נגד חלוקת פלשתין. חברת החשמל המזרח־ירושלמית מתאימה לדגם המדינה החילונית־דמוקרטית שבה חיים זה לצד זה בשלום יהודים וערבים." באחרונה, השתנו הדברים, כאשר ישראל וירדן החליטו לשתף פעולה נגד אש"ף בשטחים ובמזרח־ירושלים. אחד הסודות המפורסמים ביותר הוא המגעים הרצופים שמנהלת מפלגת העבודה עם ההשמים. במסגרת ההבנות האחרונות, דובר בעצם — וקרוב לוודאי שאיש במפלגת העבודה לא יודה בכך — על חלוקת ירושלים מחדש בין יהודים וערבים. בכך חזרה מפלגת העבודה להבנה המקורית עם ההשמים ממלחמת השחרור. אמנם בוודאי מדובר בגבול פתוח, אבל בעיקרו של דבר, ירושלים המזרחית תחזור לשלטון ירדני, ומערב ירושלים תכלול את השכונות היהודיות. על ריקע זה ניתן להבין את פשר הפתרון של חברת החשמל המזרח־ירושלמית: לא עוד חברה ערבית הפועלת גם בשכונות היהודיות אלא כל עם בתחומו.

הבנה זאת עם ירדן מחייבת מדיניות ישראלית שונה לגמרי במזרח־ירושלים. מכיוון שמדובר על שובו של המלך, אי־אפשר להשאיר במזרח העיר את המעוזים הפלשתינים שהתמקמו בה לאחר ששת־הימים. מדובר בעיקר בעיתונים מבטאי הקו הלאומי הפלשתיני, במוסדות ציבור שונים, במועדונים וכו'. ברור לגמרי שהמלך חוסיין לא ייאות לחזור למזרח ירושלים כאשר פועלת בה עיתונות פלשתינית לאומית, והעיר

(המשך בעמוד 8)

שברים, מטאטא וזגג

מאת בצלאל עמיקם

[illegible] המזרח־התיכון" — [illegible] מכנים נהגי ירושלים את [illegible] הירוק שממבואותיה הצפו[illegible] העיר. בנקודה אחת מתנ[illegible] כביש העולה ממעלה אדומים [illegible] הירדן עם הכביש הבא מכיוון [illegible] שכם. לכאן מגיעה התנועה [illegible] ממערב העיר ומגמת פניה [illegible] מזרחה.

[illegible] המסורתית של שכונות [illegible] מערב ושכונות ערביות במזרח [illegible] פה. בתיה של שועפת [illegible] נגויים לתלפיות על הרכב [illegible] ואילו המגורים היהודיים של [illegible] צרפתית מצויים ממזרח לכביש. [illegible] ירושלמית טיפוסית של עשרים [illegible] שחלפו מאז אוחדה העיר, [illegible] המחיקה את המחיצה הפיזית: [illegible] אולי אינו נראה אך מורגש בימים [illegible] אלה.

[illegible] על השתלבות כלכלית יום־[illegible] בין שני חלקי העיר אינו תופס [illegible] זה מעשה שיגרתי, תולדה של [illegible] המדיניות וגלוי המהומות [illegible] שטפחו אולי על פנים רבות [illegible] השכיחו את הקשר ולא קטעו [illegible] תנועה בצומת המזרח־התיכון [illegible] לזרום כמימים־ימימה ודופק [illegible] לעתים לפעום, אם כי אינני יציב.

[illegible] לאומי לישראל. יום לאחר [illegible] הבניין הנאה בלב איזור העסקים [illegible] במזרח־ירושלים, נופצו. השברים [illegible] הזגגים משלימים את [illegible] אתמול ב־8:30 בדיוק, נפתחו [illegible] — לקוחות ערבים בעיקר ומספר יהודים — שב לפקוד את הדלפקים. בסניף זה מועסקים עובדים ערבים לצידם של עובדים יהודים. לא מורגשת מתיחות אך התחושה קשה. גורם בכיר בבנק אומר כי „העסקים נפתחו אך אינם כרגיל". איש אינו יודע מה צופן העתיד.

„עשרים שנה פועל סניף בנק לאומי ללא הפרעות וללא נסיונות פגיעה. כשהחלו המהומות בשטחים לא חזינו כי יגיעו לירושלים ויפגעו בבנק שלנו".

בסניף בנק ברקליס־דיסקונט מלקקים את הפצעים. הבנק הממוקם ברחוב סאלח א־דין היה קורבן להמון המשתולל. הפורעים לא הסתפקו בשבירת שמשות לרסיסים אלא גררו החוצה, לרחוב, רהיטי משרד ופיזרו מסמכים לכל רוח. המקום נסגר בגדרות משטרתיות ואתמול הוצבה שמירה בפתח המוסד הבנקאי החבול. גם בבנק זה, כמו בשכנו „הלאומי" עובדים בצוותא ערבים ויהודים. תנועת הלקוחות נמשכה גם אתמול, אך השאלה הטורדת היא מה יהיה אם יישנה המחזה. רחוב הארון אל־ראשיד. במסעדת דגים גדולה בבעלות משותפת יהודית־ערבית הסועדים הפעם על טהרת התיירים. לקוחות יהודים הפוקדים את המקום מעת לעת, נעצרו הפעם. ממול — משרדי חברות אוטובוסים העוסקות בהסעת תיירים. החברה עובדת בצמוד עם סוכני נסיעות ישראלים במערב העיר. השותפות הזו היא כאוויר לנשימה לשני הצדדים. הסוכן היהודי יכול למשוך את סיטונאי התיירות בחו"ל במחירים אטרקטיביים בעזרת משכיר האוטובוסים שיכול להגדיל את צי כלי־הרכב שלו מתוך אמונה שעמיתו היהודי יביא תיירים המעוניינים בחבילות סיור וולות. הפנים היו הפעם מכורכמות. חג המולד מגיע ואחריו ראשית עונת התיירות החדשה ואילו הטלפרינטרים מבשרים על ביטולים. האם פגעו האירועים בשטחים בביזנס? „המכה היא בשבילנו לא פחות מאשר ליהודים" — יגידו לך בחצי פה.

מוסדות שלטון ישראלים הרועים בקומות שונים במזרח־ירושלים הגבירו את השמירה. בקריית הממשלה שלמרגלות הר הצופים אין סממני התרגשות. המטה הארצי של המשטרה דומה שנוסך בטחון בעוברים. במשרד המשפטים ובבית־המשפט המחוזי ברחוב סאלח א־דין מקפידים מאוד עם כל המבקש להיכנס בשערים, אך סידורי הבטחון לא השתנו.

סניף ההסתדרות במזרח־ירושלים רוחש אתמול פעילות כרגיל. יוסי הראל, מנהל הסניף זה תריסר שנים, עומד בקשר רצוף עם מקומות העבודה המעורבים בירושלים: „עד כה לא דווח לנו על היעדרויות עובדים ערבים עקב האירועים האחרונים". בשבת חששו אנשי הסניף כי יתנכלו גם לבניין שלהם וסגן מנהל המקום חש כדי להגן „בגופו" על המקום.

יוסי הראל מרגיש כי גם בעבר, כשהכל מסביב געש ורתח — אצלנו נשמר השקט". עם זאת הוא מודה, כי עוצמה כזו של הפרות סדר היא תופעה חדשה ואולי יש בה שמץ של רמז לגבי העתיד.

ב„נקודות היהודיות" שבמזרח־ירושלים לא מערערים על האופי הלאומי של האירועים. לפני חודשים אחדים כשחגגה ירושלים היהודית ברוב עם מלאות עשרים שנה לאיחודה, הרבינו להדגיש את הצד הלאומי שלנו. איש לא העריך או כי לצד השני יש פן לאומי משלו.

על הפרץ

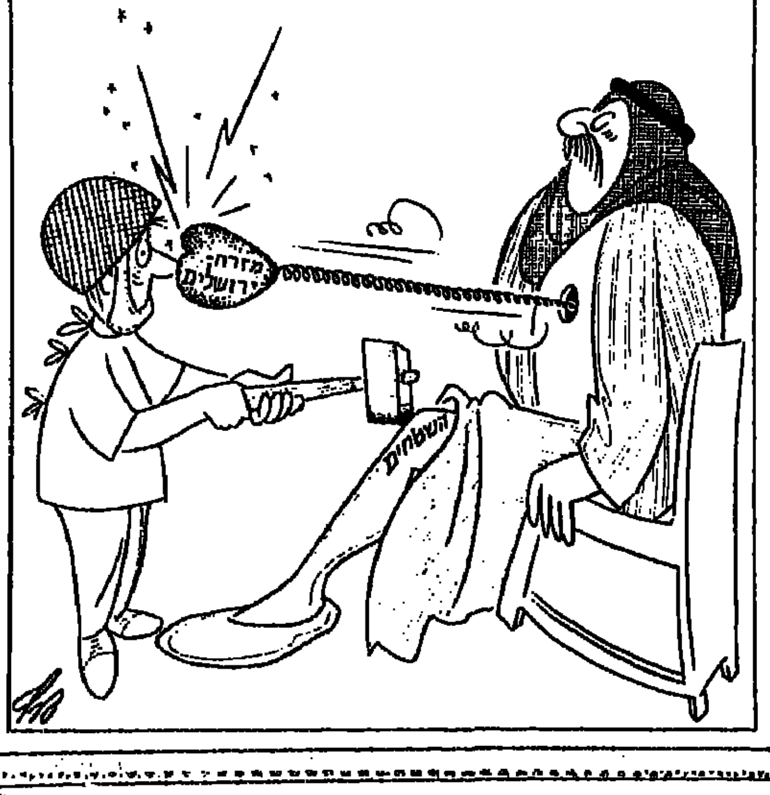

ערביי ישראל אינם יכולים לעבור לסדר היום על המהומות בשטחים. הם בחרו בשביתה ליום אחד

מחאה שקולה

מאת קאסם זייד

ראשי הציבור הערבי גילו אחריות רבה בכינוס הייצוגי בשפרעם. בכינוס נדונה עמדת ערביי ישראל ואופן הזדהותם עם תושבי השטחים הכבושים. שביתה ליום אחד היתה לדעתם המינימום ההכרחי לצורך העניין. המתכנסים גילו ראייה מפוקחת ומרחיקת־לכת. הם לקחו בחשבון את הבעייתיות הכרוכה בשביתה כזו ובחנו את כל הנסיבות בקפדנות.

המארגנים טענו, שלנוכח המתרחש בשטחים לא יכולים ערביי ישראל לשבת בחיבוק ידיים. העולם כולו רואה בדאגה ובחרדה את האירועים בשטחים. מוהמד ואתד אמר, שעל־ידי צעדי המחאה השקולים דווקא תורמים תרומה גדולה לשמה הטוב של המדינה, שכן כל נסיון להשתיק את ערביי ישראל מתפרש בדעת הקהל העולמית כדיכוי וסתימת־פה.

הציבור הערבי בישראל, שרואה עצמו בשר מבשרם של הפלשתינים בשטחים, אינו יכול לעבור על המאורעות לסדר היום. זה היה הכלל הראשון שהנחה את נציגי הציבור הערבי בעת קבלת החלטתם. ח"כ ואתד, שביטא נאמנה את רגשותיהם, אמר: אפילו אם לא היינו ערבים פלשתינים, חובתנו כבני־אדם להזדהות עם מאבקם של תושבי השטחים ולהשמיע קול מחאה נגד מאורעות הדמים. בדבריו לא שכח את עובדת היותם של הערבים בישראל אזרחי המדינה.

לא מפירי סדר

מן הכינוס יצאה קריאתו של ואתד לכוחות המתקדמים בישראל ליקחת חלק פעיל במאבק על דמותה של החברה, פן תצטייר בעולם כחברה שוביניסטית וריאקציונית. הוא קרא לנציגי העם הפלשתיני לגלות תבונה מירבית ולנסות להגיע להגיונו של העם בישראל. אל לה לשביתה לחרוג ממשמעותה האמיתית, כדי שערביי ישראל לא ייראו כמפירי סדר ומחרחרי מלחמה.

שאר חברי הכנסת הערביים פרטו על אותן נימים. ח"כ זייאד אמר בין השאר: „הגיעה השעה לתת למערכה שאנו מנהלים מהות של מאבק על שלומו ועתידו של העם בישראל, שמנהיגיו מובילים אותו לתהום". היה זה ח"כ זייאד שהציע לקיים את השביתה במגזר הערבי תחת הסיסמה „יום השלום".

נציגי הרשויות הערביות. הסיסמה הסימבולית: „יום השלום"

הסיסמה הסימבולית נועדה לשכנע את הציבור בישראל, שערביי ישראל אינם שמחים לאיד, והם לוקחים בחשבון את האינטרס הלאומי ואת עובדת היותם אזרחי המדינה. כדי להפיג את החששות והספקות אמר ח"כ תאופיק טובי, שצריך להיות ברור שלא יקוראים לפעולות בלתי ליגאליות ובלתי חוקיות. טובי כקודמיו לא פסח על התפקיד החשוב שצריך ליטול הציבור בישראל במאבק על השלום.

מארגני הכינוס קראו לציבור הערבי בישראל לגלות אחריות, לשמור על איפוק ולא להיגרר אחרי פרובוקציות.

מתיחות מדומה

חלק מהדרג הפוליטי מנסה ליצור מתיחות מדומה, של ערב „יום האדמה", לקראת „יום השלום". לא ברור את מי משרתת מקהלת המסיתים, בניצוחם של סגן השר רוני מילוא ועוזרו הבכיר עמוס גלבוע, המזהירה את ערביי ישראל מחומרת מעשיהם והמנסה לשלול מהם את זכות המחאה. אין תשובה טובה יותר לדברי הבלע של המסיתים מהתשובה שנתן פרופסור דוד קרצ'מר, המומחה למשפט קונסטיטוציוני, שאמר כי לכל אזרח בישראל יש זכות להביע דעתו בכל נושא שבעולם, כולל המתרחש בשטחים, גם אם זה לא מוצא־חן בעיניו של רוני מילוא או כל פקיד אחר.

מצער שגם בצה"ל עוקבים בדאגה אחר ההחלטות של ראשי הציבור הערבי בישראל. העמדה שנוקט בה צה"ל מדאיגה מאוד והיא הרבה יותר חמורה במשמעותה מהתבטאויותיהם של אישים פוליטיים. הטעם לכך פשוט: אנשי צה"ל והמשטרה יפקחו, עם דעה קדומה ומוטעית זו, על השקט והסדר בישובים הערביים ב„יום השלום".

נקודת ממנה

הצעירים המוסלמים, הנחשדים בעיני השלטונות כקיצונים פונדמנטליסטים, לא לקחו חלק בכינוס בשפרעם. לא במקרה החליטו מנהיגי „התנועה האיסלאמית" לא לקחת חלק פעיל בכינוס. הם לא היו מעוניינים לשוות למפגש בשפרעם ציביון דתי.

הראייה שהצעירים המוסלמים נוקטים במשנה זהירות בנושא כה עדין ורגיש זה היא, שבדרשות יום ששי הם לא הקדישו את דרשותיהם למאורעות בשטחים, פן יואשמו כליבוי יצרים. רק בשלב מאוחר יותר הודיעו הצעירים המוסלמים על כוונתם לקחת חלק בשביתה ב„יום השלום" ותמכו בהחלטות כינוס שפרעם. הם לא התיימרו, אם כן, לנקוט בצעדים בדלניים ובעלי גוון דתי.

בשלב ההיערכות ל„יום השלום" הכל התנהל כתקנו ברחוב הערבי. בעצרות ובהפגנות שהתקיימו במספר ישובים ערביים ערב יום השלום לא דווח על אירועים מיוחדים כלשהם. כל הגורמים הפוליטיים ברחוב הערבי עושים הכל כדי ש„יום השלום" ימלא את יעודו.

„יום השיוויון", שהתקיים לפני ששה חודשים במגזר הערבי, משמש כציון דרך להתנהגותם של האזרחים הערביים. בשיחה שקיימתי בזמנו עם ד"ר מאגד אל־חאג', סוציולוג ומרצה בכיר באוניברסיטת חיפה, הוא אמר לי ש„יום השיוויון" פותח עידן חדש בחייהם של האזרחים הערביים. לדבריו בחרו ערביי ישראל בדרך הדיאלוג הקונסטרוקטיבי וויתרו על דרך המחאה הרועמת, שאפיינה את „יום האדמה". המתינות ודרך הדיאלוג מהווים תהליך חברתי שאין חזרה ממנו.

נראה שהציבור הערבי לא יאכזב את בעלי־בריתו האמיתיים בציבור הישראלי, אשר מגלים הבנה לרגשותיהם של האזרחים הערבים. השביתה תאכזב בוודאי רק את מילוא־גלבוע ודומיהם.

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב עורכת אחראית של עמודי הפנים: עמית אנטר

מכתבים לידיד

שפת אורוול

אין טעם לגדף את שרון – הוא מיומן גם בגיוס מגדפיו לתועלתו שלו ■ „הנשק הסודי": דמגוגיה

נפתלי היקר,

ההמולה סביב חנוכת ביתו של אריאל שרון במזרח־ירושלים חלפה, כרגיל אצלנו, מהר מאוד. מה שנותר ממנה הן כמה מההתבטאויות של שרון, שנשמעו ב„מוקד" בטלוויזיה או בהצהרות אחרות שלו בשבוע שעבר. ניסיתי, ולא לראשונה, לעמוד על טיבם של המונחים שהאיש משתמש בהם בפשטות, במעט בהגיון משכנע, לפחות לגבי אותם אנשים שאין להם דעה קדומה כלפי שרון. אני מודה שיש לי דעה קדומה ועוד איך, שמקורה בנסיון של שנות מעקב אחרי הצהרותיו ומעשיו.

הדבר הקל ביותר הוא לגדף את שרון, שכן האיש אינו מתרגש מכך, לעתים הוא גם יודע לגייס את הגידופים לתועלתו שלו, נוסח „הראו כיצד יפה־נפש שמאלנים אלה מלכלכים אותי בגלל נאמנותי לארץ־ישראל השלמה, להתיישבות ולערכים לאומיים".

במקום סתם להתנפל עליו מוטב לבחון אחת לאחת את מטבעות הלשון של שרון. כאשר צירפתי כמה מהן לא היה לי כל ספק, כי האיש הוא דמגוג גדול, ואם יש לו השפעה על ההמון, הרי זה בזכות „הנשק הסודי" הזה. אני זוכר כיצד הפעיל את הדמגוגיה שלו במפלגתו פנימה, בוועידת „חירות" המפורסמת, שבה ידע לשלהב המון צירי ועידה נגד שמיר.

וזהו הפטנט של שרון: אל תתייחס אל הנושא שאתה נדרש להביע עליו את דעתך, אלא תאמר בכל הזדמנות את הדברים שיחייבו את שומעיך להזדהות אתך, ולעתים אף להעריץ אותך. וכך היה באותו מושב בוועידה של חירות בשעות הערב הדוחקות. על סדר יומה של הוועידה עמד הסעיף האירגוני הפרוזאי ששמו „בחירת יושב־ראש ועדת המנדטים". כמובן שמאחורי הוויכוח עמד מבחן כוחות של מחנות שונים, וביניהם גם המחנה של שרון. על מה הוא דיבר? על סכנת הטרור המאיימת על הארץ, על הצורך להקים יישובים ביהודה ושומרון, על הגאווה הלאומית. דבריו זכו כמובן, מדי פעם, בתשואות סוערות. אפשר היה להתרשם, כי הוועידה כרובה המכריע היא בכיסו של שרון. בקטנות, כמו ראשות ועדת המנדטים, לא עסק כמעט.

וכך גם בשבוע האחרון. מה עושים רעש מן העובדה, כי יהודי כמוהו מקים את ביתו בירושלים המזרחית. מה פתאום קוראים לכך פרובוקציה כנגד האוכלוסיה הערבית בירושלים. להיפך, כל בית יהודי נוסף ברובע זה פירושו יותר ביטחון ליהודים, שהרי אחריו יבואו עוד יהודים: ואומנם הצדק עמו — מעתה יימצאו שם לפחות שוטרים או חיילים יהודיים, שיאבטחו את ביתו של השר.

הוא מנגן על נימת הגאווה הלאומית: כיצד אפשר לעלות בכלל על הדעת שליהודי אסור לגור בפינה כלשהי בירושלים הבירה, בעוד שהערבים מתגוררים בערים שלנו? שרון כמעט כובש את לבבותיהם של שוחרי האחווה היהודית־ערבית. הוא מזכיר לנו, כי לפני שנים הציע לטייע לתושבי רצועת עזה על־ידי העברתם לנצרת או לכל מקום אחר בליבה של ישראל. מה זה מעניין אותו שערבי, גם ערבי־ישראלי, המנסה לשכור דירה בתל־אביב למשל, כדי ללמוד באוניברסיטה, נדחה לרוב על הסף. חלק מהסטודנטים האלה אף מאמצים לעצמם שמות יהודיים. במקום מוחמד הם מציגים את עצמם בשמות כמו יעקב או משה. עדיין אין להם ניירות מזוייפים.

צריך להחזיר את הסדר על כנו. אומנם המונח הזה השתרש כבר גם אצל ראשי צה"ל וכמעט אצל כל הפוליטיקאים, גם אלה של „העבודה". אבל שרון הוא אבי תורת הסדר. הוא לא רק נותן לה פירוש מובהק, אלא גם ידע בעבר ליישם מה, בין השאר ברצועת עזה. הוא מספר כיצד עשה סדר שם בשנת 1971. הוא כינס, למשל, את האבות והאמהות של התלמידים שיידו אבנים. הוא דיבר אתם בשפה פשוטה: או שתקבלו על עצמכם אחריות למעשי ילדיכם או שנאסוף אתכם, נצייד אתכם במימייה מלאה במים וצרור חפצים, ונעביר אתכם מעבר לגבול בערבה. פעם או פעמיים עשה זאת בפועל ומאז שקטו ילדי הרצועה.

על פי השיטה המוסרית הזאת של „האחריות המשפחתית" יכול שרון לאסוף גם את הילדים, ולהטיל עליהם את האחריות על מעשי האבות והאמהות במהומות בעזה, דיר אל־באלח וחאן־יונס. הוא ידבר אל הילדים ברכות, יסביר ויאמר להם: לכו הביתה והסבירו להורים, שאם לא יפסיקו להתפרע יגרשו אתכם למדבר.

דאגה לרמת החיים. הערבים הללו הם כפויי־תודה. תשמעו את שרון, המספר כיצד עלתה רמת־חייהם של הפלשתינים מאז שהשכלנו לקחת אותם תחת כנפינו. יש להם עבודה, בשפע, המסחר פורח. מעולם לא היתה להם רמת־חיים כזו, שאחיהם בארצות־ערב אינם חולמים עליה בכלל. אפשר להתרשם כי כיבוש השטחים לא היה אלא מעשה הומניטארי, פילנטרופי, שבא להציל את בני־דודינו הישמעאלים מחרפת רעב וניוון.

הישראלי המצוי, המאזין לתאורי שרון, יהנהן בראשו ויאמר: מה הם רוצים עוד?! השר שרון אפילו דואג שעובדי הגדה יזכו בהפרשות לקרן גמלאות. משום מה לא הזכיר גם את קרן ההשתלמות. מה ששרון לא סיפר הוא, כמה השלטון הישראלי השקיע בגדה ובעזה, כמה מפעלי תעשיה הוקמו שם מאז שנת 1967, ועוד פרטים קטנים מסוג זה.

אחריות מיניסטריאלית. שרון מקפיד מאוד על כך, שבעלי תפקידים ישאו באחריות מיניסטריאלית. הוא צופה במתרחש בשטחים ושואל בתמימות: היכן כאן „האחריות המיניסטריאלית" הוא, אגב שאל את השאלה הזאת גם אחרי „ליל הגלשונים", שכן שרון רגיש מאוד בנקודה זו. הוא עדיין מתהלך פגוע, כמי שנעשה לו עוול נורא על־ידי ועדת כהן.

בזמנו נשבע, כי יעשה הכל כדי להסיר את „אות קין" ששמו על מצחו של העם היהודי כולו. כך הוא הגדיר את המסקנות, שלפיהן נאלץ להסתלק מתפקיד שר הביטחון. עתה הוא מנסה להמעיט בערכן של מסקנות ועדת כהן. שהרי לכל היותר דובר שם, ב„אחריות עקיפה"... ואילו המהומות בשטחים הן באחריות הישירה של הדרגים הבכירים ביותר. הוא אינו נוקב בשמות, אך ברור, כי כוונתו לשר הביטחון רבין, ואולי לצמרת צה"ל.

אחריות על מה? שלא יהיו אי־הבנות, שרון אינו מתרשם ממספר ההרוגים פלשתינים. ביקורתו היא על כך שאין מפעילים „יד חזקה באמת", כדי לגמור עם המעוזים להפגין נגד הכיבוש.

שרון מדבר בשפת אורוול, אותה שפה שבה השלום הוא מלחמה, החופש הוא דיכוי, האמת היא שקר, ואין צורך להרבות בדוגמאות. במבצע חייו, במלחמת לבנון, הרגים את שפת אורוול שבפיו בשלמותה. הוא הבטיח „סדר חדש" בלבנון, ועל־ידי מלחמת לבנון גרם לתוהו בוהו, הנמשך עד היום. הוא נפנף ב„טיוטות הסכם שלום עם לבנון", והביא אותנו למלחמת אין קץ, שלא נפסקה גם לאחר נסיגת צה"ל מארץ זו. הוא התפאר בחיסול סופי של הטרור הפלשתיני, והיום אנו רואים את עוצמתו גם בגבולנו הצפוני וגם בשטחים הכבושים על־ידינו. להילחם באריאל שרון פירושו לא להתווכח עם הצהרותיו בלשוננו, אלא להסביר לעם כיצד לקרוא אותן, על פי שפתו האורוולית.

שלך בידידות

מארק גפן

פאפוליאס משיק כוס עם פרס. סוף טוב לעבודה קשה

גלבוע מזיז הרים

מאת ז'אן כהן, אתונה

בדיוק לפני שנה, כאשר הנציג הדיפלומטי הנוכחי של ישראל ביוון, משה גלבוע, הגיש את כתב־האמנתו לשר החוץ קארולוס פאפוליאס, אמר לו השר היווני: „אדוני השגריר, אני אהיה שר־החוץ הראשון של יוון המבקר בישראל". ואכן, בעבור שנה ערך פאפוליאס את ביקורו ההיסטורי והמוצלח מאוד, בישראל.

ואולם, באותה שנה הדברים לא היו כה פשוטים כפי שהם נשמעים. הגם שגלבוע הגיע ברגע בו היחסים בין שתי המדינות לא היו רעים (תודות לעבודה המאומצת של קודמו, השגריר יחזקאל ברנע), עוד היה צורך בזירוז ובתעוזה רבים כדי שביקור זה וביקור סגן שר המסחר פפאגיוטי, רומליוטי, בנובמבר 1986, אכן יתממשו.

משה גלבוע בא ליוון כאשר במשרד החוץ היווני יוצא לו שם של „דחפן" שלעולם לא יקבל את המלה „לא" כתשובה. דיפלומט יווני אמר לי פעם: „אני מקווה שמר גלבוע לא ילחץ עלינו יותר מדי. אין אנו רגילים לדברים מסוג זה".

למן הרגע שגלבוע הגיע ליוון, ברור היה כי יצדיק את השם שיצא לו. רק חודשיים לאחר ראשית כהונתו, הזמין את נציגי העיתונות הישראלית והעיתונות היהודית העולמית באתונה לדיווח „שלא לפירסום". ו„להתייעצות". לדבריו, — לציון מלאות מאה שנה להולדת בן־גוריון.

לעיתונאים המופתעים אמר, כי בדעתו לחוג ביוון את יום־ההולדת רשמית ולאייש את ועדת ההכנה באישים יוונים ידועי־שם ובאנשי ממשלה. העיתונאים ניסו להסביר לו כי לעולם לא יצליח להזיז עניין כזה. הנה, אמר אחד מאיתנו באותה פגישה: „אדוני השגריר, יוון אינה מכירה בנו „דה יורה" — מה מניעך לחשוב שיתחייבו לחוג את זכרו של מדינאי ישראלי?" — תשובתו היתה: „משום שאיאבק על כך". וכך אכן היה.

באפריל שעבר, כאשר התקיימה החגיגה, עמד בראש הוועדה הנשיא לשעבר של הרפובליקה, קונסטאנטינוס טסאטסוס. הנואם הראשי היה פרופ' אנגלוס ולאהוס, דיפלומט לשעבר שגם פעל ביחס לישראל, ובין החברים היתה לא אחרת מאשר שרת התרבות היוונית, השחקנית לשעבר מילינה מרקורי. האירוע התקיים בבית העירייה, שהושאל לצורך זה על־ידי ראש עיריית אתונה, מיליטיאדס אוורט. העיתונות המקומית הקדישה לאירוע סיקור נרחב, וכפי שניתן היה לצפות — שגרירויות ערב באתונה מחו נמרצות.

מאז, מרבה גלבוע להעסיק את משרדי־החוץ של שתי המדינות בביקורים של אישים בישראל וביוון. משה גלבוע, בן ה־57, עובד 16 שעות ביממה. למגינת־לבם של אנשי צוותו. אך בדבר אחד כולם מסכימים והוא, שגלבוע מעריך את העבודה הטובה של אנשי הצוות והוא מראה זאת.

עם זאת, קשה לומר שגלבוע אינו עושה לפעמים שגיאות. לא־מכבר התפטר אחד מחברי הצוות משום שלא יכול היה לעמוד עוד בלחץ. ברגע שפורסמה ההודעה על נסיעת שר־החוץ היווני, דאג גלבוע לכך שמאומה לא ישתבש, לכל תהיה ליוונים עילה לבטלה העיתונאים נתבקשו להימנע משאלות מביכות כלשהן בשעת הדיווח הרשמי כדי לא ללחוץ על ממשלת יוון. אפילו כאשר נודע על המועד, אף־כי לא התפרסמה הודעה רשמית על כך — גלבוע „ביקש בנימוס" שלא לפרסמו עד להודעה הרשמית. הנה, אמר כתב ישראלי המוצב ביוון: „גלבוע נוהג בנו כמו סנדק של המאפיה. הוא צובר חסדים וגובה אותם כאשר הם דרושים לו ביותר". אמת ויציב, גלבוע מגלה ידידות רבה ורוח של שיתוף־פעולה כלפי הכתבים של העיתונות הישראלית וזו של העולם היהודי. הוא דואג תמיד שיהיה להם די מידע על־ידי דיווחים שלא לפירסום או על־ידי דיווחי רקע, ולעולם לא ינצל את התחרות בין העיתונאים. מכאן, שכאשר הוא מבקש למנוע פירסום, הוא יכול לעשות זאת כמעט תמיד. עד כה לא הירבה בבקשות מסוג זה.

בעוד שהשגריר הישראלי הקודם, יחזקאל ברנע, ניהל שגרירות בסגנון אירופה, סגנון השגרירות של גלבוע דומה יותר לזה של קיבוץ. והכל קוראים שם זה לזה בשמותיהם הפרטיים. התוכנית הבאה שלו ביוון היא חגיגה רשמית במלאות 40 שנה למדינת ישראל. אף־כי הדבר נראה קשה להגשמה, איש כאן ביוון אינו מוכן להמר שגלבוע לא יצליח בכך.

הפחד

(המשך מעמוד 7)

מאחסנת מוסדות לאומיים פלשתיניים של תומכי אש"ף.

מכאן למדים מדוע לא הצטרפה מזרח־ירושלים לגלי ההפגנות בשנים קודמות, ומדוע הצטרפה כעת. הלאומיים הפלשתינים העריכו את החסות שהעניקה להם ישראל, ולא נסתר מעיניהם שעיתונות פלשתינית לאומית, למרות כל ההגבלות וההצקות של השלטונות הצבאיים — יכולה להתקיים במזרח־ירושלים. עיתונות מסוג זה אינה יכולה להתקיים בשום ארץ ערבית וחוץ ממזרח־ירושלים פועלת עיתונות פלשתינית רק באירופה. כל עוד היו חילוקי אינטרסים בין ישראל לבין ירדן בשאלת איחוד ירושלים, יכלה הלאומיות הפלשתינית למצוא מחסה במזרח העיר תחת החוק הישראלי. אם היו נותנים לה את הבחירה בין חסות החוק הישראלי לבין שובו של המלך, היתה בוחרת בלי ספק בהמשך החסות הישראלית — עד מציאת הפתרון הפוליטי הסופי, שבו יוכרו הזכויות הלאומיות של הפלשתינים.

לפיכך טועה רבין טעות מרה כאשר הוא חושב שהחוק הישראלי מגן על „מסיתים" פלשתינים. ההיפך הוא הנכון. ירושלים היתה אי־רגוע בים סוער, דווקא משום שהחוק הישראלי הגן על הלאומיות הפלשתינית מנוקם של המושלים הצבאיים. אבל כעת השתנה המצב לחלוטין. הלאומיות הפלשתינית, לאחר שהבינה, כי ישראל וירדן החליטו לחלק את ירושלים מחדש ולהעביר את הצד הערבי לשלטון ירדן — עכשיו עליה לקום ולהילחם על חייה.

לעומת ההבנה בדבר חלוקה מחודשת של העיר, העמיד חנא סניורה, ממבטאי הקו הלאומי הפלשתיני, את דגם החיים המשותפים בעיר מאוחדת על־ידי יוזמ־תו שערביי מזרח העיר ישתתפו השתתפות מלאה בבחירות למועצת העיר המאוחדת. סניורה ביקש לאותת לישראל: עם ירדן אתם מחלקים את ירושלים מחדש. עם הלאומיות הפלש־תינית תוכלו למצוא פתרון שישמור על אחדות העיר.

אבל ישראל (של „העבודה") העדיפה ללכת עם ירדן והביטוי הבוטא היה שבירתה של חברת החשמל המזרח־ירושלמית. אלא שמתברר כי אם ערבים אינם יכולים לספק חשמל ליהודים, היהודים גם לא יוכלו לפתוח בנקים ברחוב סאלח א־דין ולא לשרת נוסעים ערבים באמצעות „אגד".

אינטרטקס, כמו אינטרפול

זה שנים רבות הנושא המדובר ביותר הוא ההון השחור. למעשה, המינוח אינו מדוייק. ניתן לדבר על הכנסות שחורות המועלמות ממס הכנסה ומוצאות לצריכה. בין ההכנסות השחורות ניתן למנות הכנסות מעבודות נוספות וכגון פקיד ביום, שרבב בלילה, תשרים מכירות שאינן נרשמות בקופה הרושמת, תשלומי שוחד, וכן את עסקי הסמים והזנות ומספר ענפים קרובים להם. הכנסות אלה, ברובן, מוצאות לצריכה שוטפת ומסבירות את הפער ברמת חיים בין ההכנסה המוצהרת להוצאה בפועל.

חלק אחר של ההכנסות השחורות, אינן לגמרי שחורות אלא אפורות. כלומר, ההוצאה נרשמת כהוצאה בחברות בע"מ, או ברשויות הציבוריות, אך אינן נרשמות כהכנסה אצל מקבלי ההכנסה. ההוצאות אלו הן אירוח, אש"ל, שכר דירה, אך בעיקר נסיעות לחו"ל או השתכרות בחו"ל. על חלק מסוגי הוצאה זו מוטל מס, אך המס מוטל על החברה או התאגיד. לכן גם המס הוא הוצאה אפורה הנרשמת בחשבונות ומקטינה את התוצר. כלומר, סכום ההוצאה האפורה המגולמת הוא ההוצאה והמס גם יחד, כאשר את שניהם יש להשלים עד לסכום מס השולי של מקבל ההטבה.

מוצר תמורת מוצר

סוג אחר של הכנסה שאיננה נרשמת הוא התמורה בעין, כלומר מוצר תמורת שירות, או מוצר תמורת מוצר. אחד תופר חליפה והשני נותן לו תמורתה זוג נעליים. שיטה זו משוכללת עוד יותר כאשר מכירת החליפה נרשמת במחיר הקרן וגם מכירת הנעליים נרשמת במחיר הקרן. במקרה זה, שני הצדדים העלימו רק את הרווח מהעיסקה. סוג כזה של עיסקה קשה ביותר לגלות, גם באמצעות ספירת מלאי. שיטה זו נהוגה במקצועות חופשיים — עורכי־דין, רופאים, רואי־חשבון, נותני שעורים פרטיים וכיו"ב, המקבלים חלק משכר הטרחה במוצרים שבעין או לפחות במחיר מופחת, כאשר הם מוכרים לחברה או ליחיד את שירותיהם במחיר מוזל.

חלק מההכנסה השחורה אינו מהווה בעיה כלכלית, או אף ממלא פונקציה כלכלית חיובית, כגון התשר, הנועד לאזן את שכר העבודה המגוחך. לרוב, תשרים אלה אף לא מצטברים לסכומים החייבים במס ובלעדיהם לבטח היה צורך לתקן את שכר העבודה, על מנת שלא ייווצר מחסור בעובדים. משום־מה, שלטונות המס אוהבים להתלבש אל הכנסות שחורות מסוג זה, להפנות אליהן את המאמצים ואת תשומת הלב הציבורית. למעשה, סכומי הכנסה קטנים אלה אינם מהווים בעיה כלכלית של ממש מבחינת היקפם ביחס לתוצר הלאומי או הגבייה הכוללת של המס. שלטונות המס אינם צריכים לחתור לגביית מאה אחוז מס־אמת, הדורשת השקעה אדירה, וניתן היה להסתפק גם בגביית 97% מס־אמת. תוך התעלמות מהסכומים השוליים שגבייתם איננה כדאית מבחינת המאמץ הביורוקרטי הכרוך בכך.

קרוב לוודאי שהכלכלה השחורה בישראל נעה סביב 15 אחוז מהתוצר, אף כי לפי הערכות אמוראי מגיעות ההכנסות השחורות ל־10 אחוזים בלבד. מהתוצר, חוקר כמו יעקב קונדור מאוניברסיטת תל־אביב, שבדק את הנושא מטעם המרכז על־שם פנחס ספיר, הגיע לאומדן לפיו „המשק במחתרת", על־פי הגדרתו הקולעת, מגיע אף ל־25% אחוזי תוצר.

ההון השחור הוא הכנסה שחורה הנצברת, ובדרך כלל מושקעת בחזרה במשק ע"י הלבנה או מוברחת לחו"ל. הבעיה העיקרית של ההון השחור — שהוא מקטין את התוצר, מגדיל את הגרעון במאזן התשלומים ומבריח הון לחו"ל.

במחקר שנערך ע"י המכון השבדני בוושינגטון, „המכון לכלכלה בינלאומית", המוקדש לנזילת הון והברחות הון ממדינות אמריקה הלטינית, מוצאים המחברים כי השיטה המקובלת והשימושית ביותר להברחת הון ולהעלמת הכנסות היא עסקות יבוא ויצוא. השיטה פשוטה ביותר: על היצוא מוציאים חשבונות נמוכים יותר מהמחיר האמיתי (כאשר ההפרש מועבר לבנקים בחו"ל) וחשבונות היבוא מנופחים מעל למחיר האמיתי.

במדינה כמו ישראל, בה מחזור סחר החוץ מגיע ל־20 מיליארד דולר יבוא־יצוא, חשבונות חסרים או חשבונות עודפים בשיעור של 10 אחוזים מהמחיר האמיתי, מביאים להעלמות הכנסות בסדר גודל של 2 מיליארד דולר או 3.5 מיליארד שקל. זהו כבר נושא כלכלי כי שני מיליארד דולרים אלה נשארים בחו"ל. גם אם הם חוזרים לארץ כ„השקעות מחו"ל", הם זכו להלבנה באישור בנק ישראל ומצטרפים למאזן חובות החוץ המוכרים של המדינה.

יעקב קונדור מצביע במחקר חדש על כך שקיומן של חברות רב־לאומיות מקל במידה רבה את תימרון המס. חברות אלו יכולות להעתיק את רווחיהם למדינות בהן שיעורי המס הנמוכים ביותר. נוח להם לתמרן את מחיריהן הפנימיים. אולם אין הכרח בקיום חברות רב־לאומיות — חברות ישראליות שנתגלו ע"י המכס השתמשו בשיטות אלו במשך זמן רב, כלי שנחשפו. שיטה זו תגבר עוד יותר ככל שיופחתו המכסים. קיום מכסים גבוהים מנע את השימוש הנרחב בניפוח חשבונות יבוא, וצמצם את השיטה רק לתחומים של חומרי גלם ומוצרי ביניים שהיו פטורים ממכס. כמובן, זה לא מנע את השימוש הניכר בחשבונות־חסר ביצוא.

מדריך שימושי למעלים הפוטנציאלי

באחרונה פורסם בישראל הספר „מקלטי מס בעולם", בעיבוד ע"י „אקונומיסט" עם הקדמה מאת ד"ר אמנון רפאל. הספר המפרט את כל מקלטי המס בעולם, מיועד לאנשי עסקים. אם כי ד"ר רפאל מדגיש שעל־פי רוב אסורה על איש עסקים הישראלי ההודרה למקלטי מס, אך כפי הנראה אזהרה זו לא מנעה מהמו"ל והוצאת כיס לחשוב שלספר יקר זה, שמחירו 161 ש"ח, יהיה ביקוש רב גם בקרב הישראלי בקרב קוראי העברית.

בסופו של דבר לא יהיה מנוס מהקמת „אינטרטקס" בנוסח לאינטרפול, ארגון בינלאומי שיאפשר חקירה צולבת של העלמות בין מדינות, ובדיקה משווה של חשבונות שהוצאו במדינה אחת אצל מקבל החשבון במדינה השנייה. חקירה צולבת כזאת תוכל להוכיח את קיום העלמות מס. עד אז לא יהיה מנוס מלשכלל את שיטת הבדיקה. גם במס הכנסה וגם במכס יש להחזיק רשימות מעודכנות של מחירים בינלאומיים הנוגעים לאלפי פריטים של מוצרים. גם כך לא ניתן יהיה לתפוס הנחות בשיעור של 5% או 10%, אך לפחות אפשר לבדוק סטיות גדולות בין המחיר הרשום בחשבון לבין מחיר השוק של המוצר, ואף לנסות להוכיח כי החשבון שהוצא אינו „מחיר פידה". בכל מקום, אם משרד האוצר מעוניין לעסוק בנושא זה ברצינות, ולא רק להשמיע סיסמאות ריקות להרגעת הציבור, עליו להקים מחלקת מחקר וכלים מתאימים שיעסקו בנושא יבוא־יצוא. באמצעות כלים אלה יוכלו להקל גם על התקציב וגם על מאזן התשלומים.

צבי טימור

גלגלי הבורסה

עליות מתונות

שבוע מסחר חדש בבורסה החל אתמול במגמה חיובית ובעליות שערים מתונות עד 5% במרבית הענפים. למניות שבהסדר נרשמו ביקושים בינוניים, שהביאו עליות שערים עד חצי אחוז.

במהלך המסחר עלו 231 מניות וניירות ערך לעומתם ירדו 46 מניות ו־159 אחרות נסחרו ללא שינוי בשער.

מחזור העיסקאות במניות גדל כמעט פי־2 לעומת התקופה האחרונה והסתכם בכ־11,9 מיליון ש"ח, מזה כ־2,2 מיליון ש"ח במניות הבנקים שבהסדר.

לאחר תקופה של יציבות ושיפור בהיקף הפעילות נרשמו אתמול בבורסה ביקושים ועליות שערים נאות למדי. מרבית הביקושים באו ממקורבי המסחר ומקרנות הנאמנות הבנקאיות המצפים להמשך המגמה החיובית בתחילת השנה הבאה וכבר כעת מצטיידים במניות. הביקושים התרכזו בעיקר במניות הכבדות הנסחרות בשיטת המשתנים ושעריהן עלו בדרך כלל בין 2% עד 3%.

המסחר בשוק המניות החל אתמול תוך ביקושים בינוניים אשר סופקו בעליות שערים מתונות עד 1%. בהמשך המסחר, במשתנים התחזקה מגמת העליות והשערים עלו לעיתים עד 3%. בשלב המשתנים התקיימו אתמול שני סיבובי מסחר בהן נקשרו 239 עיסקאות במחזור של כ־4,7 מיליון ש"ח ומדד המשתנים עלה ב־2.29%. המניות הפעילות ביותר היו „כלל תעשיות" שעלו ב־3% ופעילות רבה נרשמה גם במניות מפעלי נייר +2.5%, „טבע" +0.25% והכשרת הישוב +2.9%.

מגמת הביקושים והעליות נרשמה גם במרבית המניות הנסחרות בשלב הרב־צדדי. הביקושים למניות הכבדות סופקו בדרך כלל תוך עליות שערים מתונות עד 1%. ולעומתן נרשמו עליות שערים חדות יותר עד 10% בחלק מהמניות הספקולטיביות שאין בהן מעורבות מוסדית.

אתמול החלו להיסחר לראשונה אג"ח להמרה וכתבי אופציה של חברת „כלל תעשיות אלקטרוניקה" שהונפקו בשבוע שעבר. כזכור, נרשמה להנפקת החברה חתימת־יתר גדולה פי 16.5 והמזמינים קיבלו רק כ־6% מהזמנתם. אתמול עם פתיחת המסחר נרשם ביקוש גדול במיוחד לכתבי האופציה אשר עלו כ־18,1% ואילו אג"ח להמרה נסחרו ללא שינוי בשער. בשל כך הרוויחו המשקיעים, שרכשו את הנפקת החברה, כ־10,5% על ההקצאה. בין האירועים הנוספים בלט אתמול המסחר במניות בניין, בהן חודש המסחר לאחר הפסקה ממושכת. עם חידוש המסחר נרשם להן היצע גדול במיוחד, אשר גרם לירידה חדה של 32.6%.

בשוק אגרות החוב נרשמה בדרך כלל יציבות עם נטייה קלה לעליות שערים באגרות הצמודות למדד. באגרות הדולריות מסוג רמון נרשמה ירידה ממוצעת של 0.04% ואילו אגרות מסוג „גילבוע" עלו בממוצע בשיעור קל של 0.06%. המחזור בשוק אגרות החוב היה כ־6 מיליון ש"ח.

חברת לבידי אשקלון סיימה את המחצית הראשונה של השנה ברווח של כ־740 אלף ש"ח לעומת הפסד של כ־206 אלף ש"ח אשתקד.

מבזקים כלכליים

ביטוח גרירה

■ כמה חברות ביטוח נתנו שירותי גרירה ללקוחותיהן במסגרת הפוליסה. אלה באחרונה גובות החברות 25 ש"ח עבור ביטוח גרירה. כך בחברות „הסנה", „הפניקס", „המגן". לעומת זאת נמסר מ„לב נגוע", כי חברות „כלל־ארנס" ו„מסחר הראל" נוהגות בשיטה של הענקת שוברים המוצמדים לפוליסה. עבור השובר משלם המבוטח רק אם הוא מעוניין בביטוח גרירה. מהצד האחרונה בדרך זו גדלה קהלת המבוטחים ב„לב מגוע" בכ־70 אלף.

(ח.ב.)

פחם בפלסטיק

■ מפעלי הפלסטיקה של קיבוץ נגבה בעמק יזרעאל מסיימים בימים אלה את הקמת מאגר הפחם הגדול מסוגו בארץ. המאגר נבנה בעורף נמל אשדוד ומפעלי נגבה סיפקו לו 80 טון יריעות פלסטיות מיוחדות שתפקידן למנוע פגיעה במי התהום באיזור המאגר. המאגר, האמור לשמש את תחנת הכוח שתשרת את כל איזור הדרום לצרכי יצירת חשמל, משתרע על פני שטח של 165 אלף מ"ר ומטרתו לאגור אלפי טונות פחם שישמשו ליצירת חשמל.

ממפעלי הפלסטיקה של קיבוץ נגבה נמסר, כי היקף עיסקת יריעות הפלסטיקה לשמירת הפחם הוא 150,000 דולר. זו אחת העסקות הגדולות שנעשו השנה ע"י מפעלי הפלסטיקה של הקיבוץ בשוק המקומי. היריעות שסופקו על־ידי הקיבוץ פותחו במיוחד לצורך מאגר זה, לאחר שדוגמאות מיוחדות שיוצרו על־ידי המפעל נבדקו ונבחנו במעבדות מיוחדות בארץ ובחו"ל.

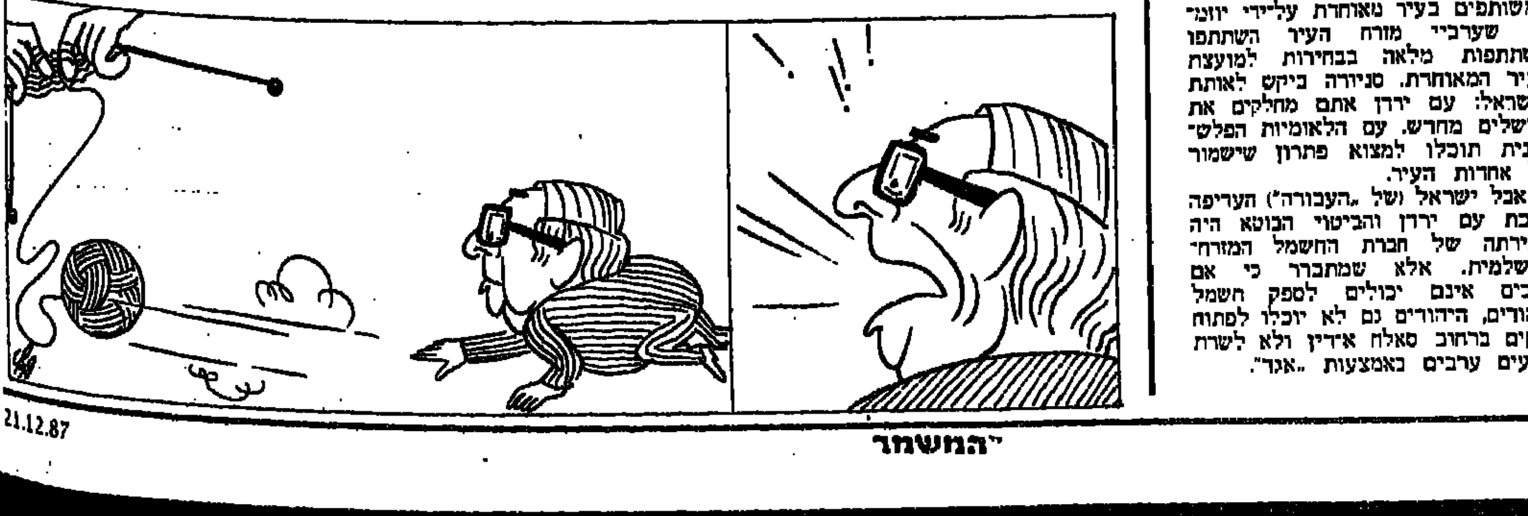

אה"ל — מטרייה לתקופת המעבר

● בימים אלה מתנהלים דיונים להבטחת אשראי הולם להתיישבות (אה"ל) ע"י מערכת הבנקאות, בדומה לאשראי המרוכז בשנים עברו

התנועות הקיבוציות ושלושה בנקים (ב"ל, הפועלים ובנק החקלאות) עומדים לקראת הסדר בדבר הבטחת תנאי אשראי להתיישבות העובדת, על־פי צרכי האש־ראי המוצדקים של תנועות אלו. הבנקים יהיו מוכנים למלא את צרכי האשראי של הקיבוצים להשקעות, להון חוזר, לצריכה ולהשקעות צרכניות. לשם כך יגלו הבנקים גם לפריסת החובות לזמן של כל הקיבוצים, בהתאם ליכולת.

בינתיים, הצטברו חובות ניכרים בתנועות הקיבוציות, במפעלים האזוריים ובקרנות התנועתיות לתקופה קצרה של שלוש שנים. בשנים אלה יש לפרוס לזמן בינוני וארוך, לוותר על הזכות למאבק פוליטי ההחזר הנטל הבלתי מוצדק שהוטל על תנועות אלה, במסגרת הריבית שנכפתה על המשק לא כל כלכלית. מדובר, כרגע, בזכות מנוצלת, כי חלקים בתנועה נמנעים ממאבק פוליטי חריף הממשלה בה הם שותפים. יתכן מכפנים ישא פרי במועד עתידי בינתיים, עד אז, יש לארגן את חיי של המשק הקיבוצי על בסיס בריאים ויציבים.

הסדר המוצע של „אשראי הולם להתיישבות" (אה"ל) מסוגל להבטיח כי הקיבוצית תעבור את המשבר היא נקלעה — בשלום, שתמשיך מבחינה כלכלית וחברתית. על־פי ההסדר, יחזרו הקיבוצים לשיטה של מרוכז שהיתה נהוגה בעבר, כאשר עבד עם בנק אחד שכיסה את המימון שלו. לא הכרחי שהיחס לבנק יתבסס על כפיפות היחסים הם כאן דו־צדדיים, כל ספק ולקוח. הבנק גם לא יזכה מונופוליסטית ביחס לקיבוץ. כי יתחייב לספק לקיבוץ את צרכי כולל את הגדלת האובליגו לעת במחירים הניתנים ללקוחות מועד־פים.

המחלקות הכלכליות המרכזיות התנועות הקיבוציות יהיו הכלים לבדוק כי אף בנק לא יחרוג מוסכמים אלה. לקיבוצים גם האפשרות להחליף את הבנק הם עובדים. לגבי מימוש אפשרות זו, קיימת תמיד בעייתיות. גם ללא הסדר מקיף וקבוע, קשה להחליף בנק לעתים קרובות, כתוצאה משעבודים ופעילות שוטפת.

תמורת מחוייבות זו של הבנקים כלפי התנועות הקיבוציות, והקיבוצים כבודדים, הבנק רוצה לבחון את התוכנית הכספית של הקיבוצים ואת תוכניות להשקעות על־פי קריטריונים בנקאיים מקובלים. בהקשר זה הקיבוצים יקבלו על עצמם כללי התנהגות מקובלים ביחס לבנק. גם כיום, כל מפעל פרטי הנזקק לאשראי בנקאי חייב להציג מאזן ודו"חות כספיים, ולתת בטחונות מתאימים. גם כל השקעה שמפעל פרטי מבצע בעזרת אשראי בנקאי נבדקת ע"י כלכלני הבנק מבחינת כדאיות כלכלית. בנק שלא ינהג כך, יתעלם מאחריותו לכספי המפקידים.

על מה מוותרים

בכל זאת, על מה מוותרים הקיבוצים. הקיבוצים יוותרו על זכותם להסתבך ולקבל אשראי מעל ליכולת התשלום שלהם. בתנאי שהבנקים יקיימו את חלקם בהסדר, ויבטיחו את כל צרכי האשראי המוסכמים והמוגדרים של הקיבוץ על־פי תקציב ותוכנית פעולה בדוקים. כל חריגה מעבר לאשראי זה הוא אשראי שאינו בר־החזרה. במידה שיתעוררו צרכים חריגים כאלה, אסור לקיבוץ לממן צרכים אלה ע"י קבלת אשראי, כי זו הדרך להסתבכות. במקרה זה, יכול הקיבוץ לזכות בסיוע של התנועה או לנצל רזרבות פנימיות. באשראי בנקאי יש להשתמש אך ורק על בסיס יכולת ההחזר ויכולת תשלום הריבית מההכנסות השוטפות העודפות על צרכי הקיום והפיתוח.

קיימת בעיה, מי ישפוט ומי יקבע מה הם הצרכים והיכולת של הקיבוץ הניתנים למימון, דבר זה לא ימסר בלעדית לבנק, אלא לצוות משותף שיכלול את נציגי המחלקה הכלכלית והבנק.

הערכות שונות, או חילוקי דעות, אפשריים, אך בכל מקרה יש מקום לשכ־נוע הדדי. אי־הסתבכות של הקיבוץ במימון מעל לצרכיו ויכולתו, הוא לא רק אינטרס של הבנק אלא גם אינטרס הקיבוץ והתנועה, כשם שלבנק אין אינטרס למנוע מתן אשראי המוצדק מבחינה כלכלית. בסופו של דבר, הבנק מתקיים ומרוויח ממתן אשראי ללקוחות. לא תהיה לבנק גם כל סיבה להפלות לרעה קיבוץ כלשהו על פני לקוחות אחרים, כי הקיבוצים הם בדרך כלל הלקוחות היציבים והבטוחים ביותר במשק.

כלומר, אם ההסדר יתגשם ויקויים ככתבו וכלשונו, הקיבוצים מוותרים רק על דרגת חופש אחת — החופש להסתבך והחופש לגלגל כספים, גלגול כספים מעולם לא היה מנקודות החוזק של התנועה הקיבוצית. אם המרץ של אנשי הכלכלה והגזברים יופנה, במקום לבעיות מימון וריצות בין בנקים, לבעיות הייצור, השיווק ופיתוח המשק, תשתחרר יכולת טכנית, אינטלקטואלית וניהולית לבעיות האמיתיות.

תקופת האינפלציה יצרה סקטור פיננסי מנופח, הגדול על ישראל. התקופה זו גם הולידה את האספים הפיננסיים המקצועיים. התנפחות המערכת הבנקאית ניפחה גם את מספר העוסקים במימון בצד השני של השולחן או הדלפק. תקופה זו, ניתן להניח, נסתיימה ויש להפנות כיום יותר תשומת־לב לבעיות הריאליות.

לא שיעבוד ולא הצלה

הסדר אה"ל המוצע מארגן את בעית המימון בצורה הסבירה ויעילה, אך אין צורך להגזים בחשיבותו לשום כיוון. אין זה הסכם שיעבוד ואין זה הסכם הצלה: זהו הסכם מימון לטווח ארוך, אך עתידה של התנועה הקיבוצית לא ייקבע על־ידי הסדר מימון זה או אחר. העתיד יובטח אם המשאבים הכלכליים, העבודה וההון, אך בעיקר העבודה והיכולת האינטלקטוא־לית, יאורגנו בצורה הטובה ביותר.

אם ההסדר יצליח, יגיע היום שהקיבו־צים שוב לא יזדקקו לאשראי חיצוני, ויוכלו לממן את כל צרכיהם מהצבר פנימי וממקורות לאומיים.

אין זו אוטופיה. עובדה היא, שמספר רב של קיבוצים, גם כיום, נמצאים במצב כזה. אך עד אז יש לפעול על בסיס הסדרים ולדאוג שיהיו קבילים ונוהים ככל האפשר.

הסדר אה"ל המוצע כיום, ללא גישה דמגוגית ונאומים חוצבי להבות, הוא הסדר סביר, שיבטיח את תקופת המעבר ואת ההמשכיות.

צבי טימור

קבוצת אקירוב מתעניינת ברכישת בנק למימון וסחר

מספר משקיעים מישראל ומחו"ל מגלים באחרונה התעניינות ברכישת בנק למימון וסחר מקבוצת בנק המזרחי, אולם בבנק המזרחי טוענים שמגעים אלה עדיין לא הולידו מו"מ מתקדם לרכישת הבנק.

בין המתעניינים ברכישת בנק למימון וסחר נמצאת גם קבוצת משקיעים בראשות אלפרד אקירוב, מרדכי איינהורן (לשעבר מנכ"ל בנק לאומי) ואהרן מאיר (לשעבר מנכ"ל בנק המזרחי). את המגעים בעניין זה מנהל איינהורן, שהצטרף לפני מספר חודשים לקבוצתו של אקירוב.

בנק המזרחי מבקש זה זמן רב למכור את מניותיו בבנק למימון וסחר, אולם עד כה לא הצליח למצוא קונה לבנק. בעבר התעניינו ראשי חברת העובדים ברכישת הבנק ושילובו במשק העובדים, אולם מגעים אלה לא הובילו למו"מ מעשי.

לפני ארבעה חודשים הקימו אקירוב ואיינהורן חברה משותפת, האמורה לתת את השירותים בכל התחומים הניתנים על־ידי מרצ'נט בנק. פעילות זו משתלב עם חברת „צמיחה", מקבוצת אקירוב, המתמחה בעיקר בניהול תיקי השקעות וקרנות נאמנות. בתחילת השנה הצטרף ל„צמיחה", במסגרת קבוצת קוליץ, אהרן מאיר, והתמנה ליו"ר פעיל של החברה.

עובדי בנק למימון וסחר מודאגים מהאפשרות שהבנק יועבר לשליטה של קבוצה אחרת. בעקבות המגעים למכירת הבנק פנתה הסתדרות הפקידים להנהלת בנק למימון וסחר בבקשה לקבל הבטחה, כי בעיותיהם של כ־50 מעובדי מימון וסחר יוסדרו לפני ביצוע המכירה. מזכיר חטיבת עובדי הבנקים בהסתדרות, אלקנה לבקוביץ, אמר אתמול כי עד כה לא נתקבלה הבטחה כזאת מבנק המזרחי ומהנהלת בנק למימון וסחר.

אודי נחשון

ביטוח אמינות המוצר

החברה לביטוח סיכוני סחר חוץ חתמה על חוזה עם חברה אמריקנית, שיאפשר ביטוח של יצואנים ישראלים כנגד תביעות המתייחסות לאמינות המוצר.

מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר, יורם בליזובסקי, אמר ל„על המשמר" כי התוכנית החדשה הופכת את החברה הישראלית למובילה בביטוח אמינות המוצר ותהיה מסוגלת להציע ליצואנים תוכנית זולה בתחום זה.

התוכנית מיועדת ליצואנים לשוק האמריקני, ולדברי בליזובסקי „ההתקשרות של החברה לביטוח סיכוני סחר חוץ עם החברה האמריקנית היא ניצחון על אלה שמפריעים לתוכניות לקידום היצוא."

א.נ.

כלכלני משרד התמ"ס:

תוספת המועסקים — לענפי הצריכה ולא לייצור

מרבית העובדים שנקלטו בתעשייה בשנתיים האחרונות פנו לענפים המייצרים לצריכה פרטית מקומית ולא לענפי היצוא, שהם ענפי הצמיחה בטווח הארוך — קובע ניתוח „התעשייה בישראל 1986", שהוכן על־ידי כלכלני משרד התעשייה והמסחר.

ניתוח זה מגלה, כי 60 אחוז מתוספת המועסקים בשנתיים האחרונות 86־871 התרכזו בענף המזון ועוד כ־30 אחוז התרכזו בענפי העץ, הנייר והדפוס — ענפים המייצרים כמעט אך ורק לשוק המקומי.

אשר להתפתחות מלאי ההון במשק קובעים כלכלני התמ"ס, כי שיעור הגידול במלאי זה הואט בשנים האחרונות בגלל גידול צנוע בהיקף ההשקעות והתיישנות מוגברת של ציוד. ב־1986 גדל מלאי ההון ב־3 אחוזים, לעומת גידול ממוצע של כ־5 אחוזים בשש השנים שקדמו לה. מגמה זו נמשכה גם ב־1987.

במבט לטווח ארוך מהווה גידול היצוא כשלושה רבעים מהגידול בתפוקה התעשיי־תית, כך שעיקר הצמיחה תלוי בגידול רציף ועקבי של היצוא. בתמ"ס אומרים, כי תלות זו ביצוא תישאר כל עוד יימשך הריסון בשוק המקומי. במצב זה, אומרים הכלכלנים, צריך היצוא התעשייתי ללא יהלומים לגדול בכ־12 אחוז לשנה, כדי להחזיר את התעשייה למסלול של צמיחה מואצת יותר — כ־5 אחוזים בשנה, כפי שהיה בשנים 79־1973. בשנה שעברה גדל היצוא ללא יהלומים ב־6 אחוזים ריאלית והשנה צפוי גידול בשיעור דומה. קצב גידול זה מגיע רק למחצית מהשיעור הרצוי.

א.נ.

תעסוקה לדרום לבנון

כ־54 אלף עובדים מקרב תושבי יהודה ושומרון רשומים כיום בשירות התעסוקה, ועוד כ־40 אלף מתוכם עובדים בתחומי הקו הירוק ללא רשיון וללא פיקוח — מסר המשנה למנכ"ל שירות התעסוקה, דוד מנע, במסיבת עיתונאים בחיפה.

מנע גילה עוד, כי הגנרל אנטואן לחאד, מפקד צבא דרום לבנון, ביקש באחרונה משירות התעסוקה להגדיל את מספרם של התושבים הדרום־לבנוניים העובדים כיום בישראל מ־1,200 ל־3,000, ולהסדיר גביית מס הכנסה מהעובדים הלבנוניים כדי להעביר את סכומי הכסף שיצטברו לקרן שתיועד לדרום לבנון. בשירות התעסוקה קיימת נטייה להיענות בחיוב לבקשתו של לחאד, להגדיל את מספר המועסקים בישראל מקרב תושבי דרום לבנון.

קובי מנדל

ריבית של 39% במשיכות יתר

הלקוח העסקי הממוצע בישראל שילם בחודש נובמבר ריבית ריאלית של 2.1 אחוזים (28 אחוז במונחים שנתיים). במקביל, בהלוואות מט"ח בדולר אמריקני לזמן קצר, היתה הריבית בחודש שעבר במונחים שקליים 1 אחוז לחודש, שהיא ריבית ריאלית שלילית בשיעור 6.0 אחוזים לחודש — כך עולה מסקר האשראי החופשי לזמן קצר שערכו מומחי המכללה הפיננסית.

מהסקר מתברר עוד, שהעלות במשיכות יתר ב־12 החודשים שחלפו עד סוף נובמבר 87 מסתכמת בריבית ריאלית של כ־39 אחוז לשנה. תחזית המכללה הפיננסית לדצמבר היא ריבית אפקטיבית של 3.7 אחוזים. בהנחה שמדד דצמבר יעלה ב־1.5 אחוזים, פירוש הדבר ריבית ריאלית של כ־2.3 אחוזים במשיכות יתר.

א.נ.

מפוטרי הלביא

■ יריד תעסוקה שני נערך בתעשייה האווירית, במטרה לסייע ולהקל על העובדים הנאלצים לפרוש מהחברה בגלל ביטול פרוייקט הלביא. ביריד, הנערך ע"י מרכז ההכוונה והייעוץ של החברה והמבוצע בשיתוף עם משרד העבודה והרווחה, לקחו חלק כ־50 חברות ומפעלים, שהציגו מיגוון משרות בתחומי ההנדסה, הייצור והאלקטרוניקה. כ־1200 עובדים קיימו שיחות ראשונות עם נציגי החברות. ביריד התעסוקה הראשון, שנערך לפני כשבועיים, נחתמו חוזים עם כמה עשרות מעובדי התעשייה האווירית. במקביל נעשה מאמץ ע"י התעשייה האווירית לתת ייעוץ וסיוע לפורשים בכל הנוגע להסתגלות בפרישה מוקדמת לגימלאות, בבניית קריירה שנייה על משמעויותיה השונות ובהכוונה לאפיקי השקעה מתאימים של כספי הפיצויים והפרישה.

(עשי"ת)

העורך הכלכלי: צבי טימור

ראיון ראשון עם מזכיר הקואופרטיבים החקלאיים בגדה, חאלד קוטוב:

אין צורך באפוטרופסות

החקלאים הערביים עומדים לבחון את כוונות ישראל ביחס ליצוא תוצרת חקלאית טרייה מהשטחים. הם מכינים שני משלוחים של חצילים ומלונים דרך נמל. החקלאים הערביים מכירים את המשלוחות ואת דרישות השוק. הם יעמדו בהם, ואין להם צורך באפוטרופסות ובמומחים שיילמדו אותם — חאלד קוטוב, יו"ר איחוד הקואופרטיבים החקלאיים בירדן התאחדות הקואופרטיביים בגדה המערבית.

לחקלאים הערביים יש ניסיון ביצוא, הוא מזכיר כי רוב התוצרת החקלאית מהשטחים מיועדת לירדן ולמדינות ערב. לפי החוק אסור לחקלאים מהשטחים למכור את תוצרתם לישראל, ואם יש ירקות מהגדה בישראל אין זה עניינו. על־פי החוק מותר לישראלים להציף את הגדה ורצועת עזה, אך תוצרת לכיוון ההפוך נחסמת כאמור, לפי.

קוטוב, בעל אדמות באיזור יריחו, מגדל חצילים, מלונים, עגבניות. לדבריו, בקואופרטיבים של חברים 1500 חקלאים. בגדה ובאיזור עזה מאגדים הקואופרטיבים החקלאיים כמה רבבות. הם מאוד, יש להם תוצרת טובה — גם אגרקסקו קונה ירקות טריים מחקלאים ערביים. חקלאים אלה, עם אגרקסקו, יבחרו לעבור במסגרת של הגדה שהוא בעל ניסיון תוצרת ליצוא.

יוקמו בתי אריזה

הקרובים תוציא התאחדות הקואופרטיבים החקלאיים מכרז על בניית שני לירקות ופירות, אחד באיזור יריחו באיזור הג'יפטליק. בתי האריזה יעסקו תוצרת החקלאית וקוטוב מקווה למרכז הדרכה לחקלאים. כל היצוא יעבור דרך בתי האריזה. שם הוא יבדק ויעמוד בכל התקנים הדרושים ומה שיצטרכו לעשות הישראלים בנמלים זה יהיה עניינם, אבל ברור שלא יוכלו למצוא פגמים. בכל הקשור לבדיקות, לאריזות, לטיב, אם יצטרכו עזרה הם יישכרו מומחים מאירופה וישלמו להם. סוכנות הסעד האמריקנית למזרח התיכון העמידה לרשותם סכום של 250 אלף דולר לבניית בתי אריזה. יש מספר סוכנויות של האו"ם שהביעו רצון להשקיע בבתי אריזה, ולדברי קוטוב כל פנייה למוסדות השוק האירופי המשותף תיענה בחיוב, גם בהשקעות וגם בהדרכה ועצה.

הוא עצמו היה חבר במשלחת נציגי החקלאים שנפגשו עם קלוד שסון, נציב השוק האירופי המשותף לענייני המזרח התיכון, שביקר בארץ לפני חודשיים ודן על היצוא מהשטחים עם פרס ונתמקין. כן היה בין הנציגים הערביים שנפגשו עם הוועדה הטכנית שנשלחה מנציבות השוק המשותף כדי להכין תכניות מעשיות ליצוא מהשטחים.

הוא מזכיר, כי במשרד החקלאות הוקמה ועדה מיוחדת בראשות צבי אלון, עוזר שר החקלאות, שעליה הוטל לתאם את היצוא החקלאי מהשטחים. קוטוב נמנע מלהידרש להיבטים הפוליטיים של היצוא החקלאי מהשטחים. ידוע לו על הלחצים המופעלים על ישראל בנושא ע"י מוסדות השוק, אך אין זה מעניינו. הוא מתעניין ביצוא החקלאי בלבד. בהקשר לכך הוא מרגיש, כי הם לא ישתפו פעולה עם אגרקסקו, ויש לו מספר טעמים. לפי החוזים שיש לקואופרטיבים עם ממלכת ירדן, אסור להם לשתף פעולה עם ישראלים. חקלאים פרטיים יכולים לעשות ככל העולה על רוחם. ארגונים כמו התאחדות הקואופרטיבים — לא.

לדבריו, אגרקסקו חוששת מהקמת ארגוני יצוא נוספים. כל ארגון כזה יחליש את החברה ולכן הם ינסו להכשיל מתחרים פוטנציאלים. עוד הוא מציין, כי ידוע לו על „הילרון" ועל יצוא ההדרים והבעיות שיש למועצת ההדרים עם הפרדסנים. הוא מוסיף כי אגרקסקו היא חברה גדולה וכבדה, בעלת נכסים, שיש לה הוצאות גדולות. לדבריו, לכמר את כל הנושא כדי שההוצאות של היצוא מן הגדה יהיו מזעריות. בביקורו האחרון באירופה יצר קשרים עם סוכנים מקומיים ולהערכתו היצוא לאירופה יהיה כדאי, במיוחד כאשר שלטונות השוק המשותף מעוניינים שהיצוא שלהם יצליח.

שם נשי לתוצרת

בתשובה לשאלה אם יהיו מוכנים לייצא תוצרת חקלאית טרייה של מגדלים יהודיים משיב קוטוב בלאו מוחלט — „זה אסור עלינו", הוא קובע. יצוא תוצרת של יהודים יסכן את כל הקשרים שמעבר לנהר הירדן. לשאלה איך תבדקו? השיב כי הוא יכול להיות אחראי לארגון שהוא מנהל תו לא.

לפי קביעת השוק האירופי המשותף, מותר להם לייצא תוצרת עליה יציינו כי היא מהגדה או מרצועת עזה. טרם נבחר שם, אך מה שמסתמן הוא שם נשי. באירופה, אומר קוטוב, אוהבים שמות נשיים. הוא עצמו חשב על משהו כמו נארדה (טל)

לדברי אריה זייף, סמנכ"ל משרד החקלאות והממונה על סחר חוץ במשרד, שהשתתף בכל הדיונים עם מוסדות השוק האירופי המשותף, יש סיכומים חיוביים עם ראשי השוק, שהם טובים לכל הצדדים. הוא מציין, כי כל יצוא חקלאי מנמלים לישראליים חייב בבדיקות. אין, ולא תהיה אפליה. הבדיקות יהיו כפי שנדרש בחוק. בדיקות תוצרת חקלאית יש בכל מדינות בעולם. דברים אלה מקובלים בשוק המשותף וישמרו עליהם גם כאן. עוד הוא מציין, כי המשותף ידוע וברור שכוונות משרד החקלאות לא נועדו להצר את רגלי החקלאים הערביים. משרד החקלאות ממונה על האינטרסים של החקלאים, ולא יעדיף צד אחר על משנהו.

צבי אלון, יועץ שר החקלאות ויו"ר ועדת התיאום, מסר כי חברי הוועדה מתמנים על־ידי השר, אך היא טרם החלה בפעולתה המעשית. לדבריו, החקלאים הערביים יודעים היטב את התנאים ליצוא החקלאי שסוכמו עם השוק המשותף, וכולם יצטרכו לשמור עליהם.

חיים מרגלית

בעריכת עלינא תורי

מבט ראשון

ריהוט בקווים ישרים

מאת דורית קדר

אילנה גור הציגה במוזיאון ישראל תערוכת עיצוב רהיטים יפהפיה. (ראה קטלוג במוזיאון ובסטודיו של האמנית ביסוד העתיקה).

הריהוט שובה בקסמו עקב אולי, שלושה גורמים משולבים: ● קונצפט שלדי מעוגן במינימליזם: רגלי שולחן או כיסא מברזל העונות על קווים ישרים וזוויות ישרות ומעטה שולחן במימדים גדולים עשוי מזכוכית שהוא מעין אנטי־חומר ומשקף את הנעשה מלמעלה ומלמטה. ● קונצפט הלקוח אולי ממסורת ארט־נובואית — (ART NOVOEAT) אשר בדגמים הפשוטים כביכול מוסיפים מימד קישוטי וקליל. ● קונצפט שלישי ונטורליסטי — ההתייחסות לטבע, לחיות, שכנראה גור אוהבת: ציפורים למיניהן, חתולים אפילו קרפדות. אלו נאחזים בחלקי הריהוט כנקודות חן. אין הם בחוקת כמות יתרה, אלא תוספת חיננית.

עיצוב אסטתי משעשע ובעל מקוריות

מחלקת העיצוב הרהיבה ביופיה אף בגין תערוכת העבודות מאריגים — מאוסף המוזיאון באוצרות איזיקה גאון. שתי התערוכות משקפות את חשיבות העין האסתטית של האוצר. בראש וראשונה רואה זו תפיסה כוללת ודיק לאחר מכן היא ממקמת את העבודות כיחידות.

נורית דוד מוצגת בהרחבה באגף אמנות ישראל — טכניקה מעורבת על עץ לבוד — עשייה שכאילו נעשית מעצמה, בעלת גוון ארכיאולוגי מסויים ואוירה חלומית. היא „מותירה" עקבות של כפות רגליים וידיים וחפצים אחרים, הנבראים מצירוף של גפרורים משוכים בצבע. אלו מונחים לצידי האות בה מתחילים שמות המשפחה גלי תנועה המתהווה מחורה על האות. א. — אבא, אמא אח, אחות — ואמנם האמנית מכנה את עבודותיה הנוכחיות כ־„סדרת אבא".

האב, כמו האם והאחות מועלים על הדיקט. נראה שרוד יוצרת מעין מיפוי נשמה מגולם בחומר ואולי גם מרשם קטן לגרוש שדים ואובססיות למיניהן. יש בעבודות ניחוח של אמנות האדמה המיסתורית, המשתרעת למרחקים אדירים בדרום־אמריקה, הן עקב האפיונים הציוריים והן תודות לאופי החידתי שלהם. נראה כאילו יש כאן רצון להחדיר את הרוח ללא גוף, ללא המחשת יתר. בעיקר יפות העבודות, השייכות לאוסף האמנית, בו יש שילוב של רישומים לשמם בגונים בהירים מאוד. כקו כללי ניתן לחוש כאן מעין ביאוגרפיה מנעלית ורוחנית הנעשית ברגישות רבה ומותירה מקום למיסתורין ולהפעלת התת־מודע הן מצד האמנית עצמה והן מצד הצופה.

תערוכה טובה מאוד.

מוסיקה

בארוק לאור נרות

מיכאל מלצר עם הלל בביכורי העתים

מאת מ. יהל

לכל אוהבי המוסיקה השבעים מה„תפריט" הנדוש של התזמורת הפילהרמונית, לאלה ששמעו כבר את כל ההרכבים הקאמריים הישראליים, למחפשים את המוסיקה המבוצעת בכלים אותנטיים, יש לאחרונה עוד אופציה — מועדון התרבות בבית ביכורי־העיתים.

יוסי שיפמן, המנהל החדש והדינמי, הפך מרתף רעוע למועדון תרבות היכול לאכלס כ־80 איש. הוא מרגיש, כי אין מדובר בקונצרטים, אלא במפגשים מוסיקליים המתרכזים בתקופת הבארוק. פעם בחודש, בשבת אחה"צ, מוזמנים כל אוהבי מוסיקת הבארוק למועדון זה. הניהול המוסיקלי הוא בידיו הנאמנות של החלילן מיכאל מלצר. לאחר שחור מלימודי מוסיקה עתיקה בהולנד, מרבה מיכאל מלצר לארגן סדרות מוסיקה ייחודיות ומקוריות שכולן מצביעות על הרנסנס של הבארוק. במחצית השנייה של המאה העשרים אנו עדים לתופעה של „החזרה אל המקורות" - החיפוש אחר „ביצוע אותנטי". המחפשים אחר הסברים פסיכו־סוציולוגיים יסבירו את הבריחה אל העבר הרחוק, בפחד מפני העתיד ובחוסר אימון בעבר הקרוב.

הוויכוח בין המוסיקאים לגבי מהו ביצוע אותנטי תופס מקום נכבד בעתונות המקצועית. החלילית, הכלי המרכזי של מיכאל מלצר, שימשה נושאת הדגל של „התנועה האותנטית", הן בגלל צלילה המיוחד והן בגלל השתמרותם של כלים מקוריים רבים.

הקהל המגוון, ש„בא" לו על בארוק והגיע לביכורי־העיתים בשבת, יכול היה לראות תצוגה נאה של חליליות וחלילים מקוריים וכן ספרים הרנים בתקופה. מורגש שהמארגנים מנסים ליצור אווירה מיוחדת של מעין סלון תרבותי, עם נרות דולקים וכיבוד קל, אך המקום בכל זאת הוא רק מרתף משופץ.

בכל המפגשים שיתפרשו לאורך השנה, יהיו שני נגנים קבועים: מיכאל מלצר ומירי וינגר (בצ'מבלו), אליהם יתוספו נגנים או זמרים. אחד הדברים הנעימים במפגש כזה הוא ההסבר על התקופה, היצירות והכלים. ההסבר קל להבנה לרמות השונות של הקהל והוא מוזמן גם להציג שאלות. האירוע מתקיים בחסות עיריית תל־אביב, האגף לשרותי קהילה.

לכל המתעניינים — הפגישה הבאה ב־16.1.88 בשעה 17:00. מחיר כרטיס 7 ש"ח.

קולנוע

מישהו גר בגוף שלו

„יום במלכודת" — בקולנוע רב־חן, תל־אביב

מרטין שורט וג'ו דנטה ב„יום במלכודת"

מאת יעל ישראל

מעניין לבדוק כמה גברים היו מוכנים להילכד ליום בגופה של אשת־חיקם, ולהעיף מבט בצאצא לעתיד שלהם, המשייט ברחמה, במצבו העובריי־דגיגי. את רעיון החבל הזה, כמו עוד רעיונות דמיוניים, משעשעים, מלבבים וחסרי־כל שחר אפשר למצוא רק במקום אחד. בסרטיהם של סטיבן שפילברג ונערי הזהב שלו.

ב„גרמלינס" — הלהיט של שנת '84 שקצר מאז 200 מיליון דולר — בודקים נערי הזהב כמה מפלצונים מסוגלת עקרת־בית לחסל במכה אחת, בעזרת מכשור ביתי כמו מעבד מזון, ב„בחזרה לעתיד" — שובר הקופות של שנת 85', הם בדקו מה יקרה כאשר נער מתבגר יחזור אחורה בזמן, לשנה בה היו הוריו בני עשרה מתוצ'קנים שרק הכירו. ועתה, כמה שנראה שיהיה הלהיט של העונה: „יום במלכודת" — הם מציבים משוואה דמיונית מטופשת חדשה — גם אם לא תסבת עניין. טייס ניסוי (דניס קוויד) שחיין מצטרף לניסוי מעבדה חדשני במזעור בני אדם לממדים מיניאטוריים והזרקתם לגוף חי אחר, מבצע שיאפשר חקירת כל מיקרו־אורגניזם מקרוב. במקום להישתל בגופו של ארנב מעבדה חביב כמו שתוכנן בתחילה, מגיעה תכולת המזרק עם הטייס הזעיר בחללית הזעירה, היישר לתוך מחזור הדם של היפוכונדר פחדן (מרטין שורט) שנכנס לפאניקה ובטוח שהוא רדוף רוחות ושדים המדברים מתוכו. כאשר העלילה מסתבכת עוד יותר, מגיע הטייס (בגלל נשיקה תמימה) לתוך גופה של חברתו ההרה, שם הוא זוכה לחוויה האינטימית של שכשוך במחזור הדם של אהובתו, ובעיקר: בזכות החד־פעמית לכתוך מקרוב, בהתפעמות, את יורשו הזעיר שנוצר בתוכה.

קשה להתחרות במשוואות הרמיוניות שממציאים שפילברג וחבורתו. הם משתעשעים בעלילה פנטסטית בלתי מתקבלת על הדעת בה הכול הולך ואין גבולות של היגיון צרוף. עד לפני שנים ספורות היה זה שפילברג שהשתעשע בעצמו בעלילות אינפנטיליות שובבות ומקסימות בסרטים „אי.טי" או „אינדיאנה ג'ונס והמקדש האבוד". מאז מנה לבימוי סרטו הרציני „הצבע ארגמן" הקים במקביל חברת הפקה בה בימאים צעירים ומוכשרים מביימים סרטים בהפקתו ובהדרכתו. מאז יצרו בבית האולפנה שלו את הסרטים לבני הנעורים: „הגוניס", „שרלוק הולמס הצעיר", „בחזרה לעתיד" ו„גרמלינס" שביים ג'ו דנטה, האיש שאחראי גם על בימוי הלהיט החדש „יום במלכודת". עכשיו, כשהסרטים בהנהייתו סוחטים קופות, יכול שפילברג לשבת ולהביט על תעשיית סרטי הבידור המצליחה שלו, וליהנות בנחת מפרס אירווינג טאלברג ליוצר מקורי שקיבל השנה מידי חברי האקדמיה בתחרות האוסקר, כפיצוי על שלא זכה בפרס הבימוי על „הצבע ארגמן" הכושל.

אגב, „יום במלכודת" הוא בוודאי הסרט בעל מספר השמות הגדול ביותר בהיסטוריה של הקולנוע. שמו המקורי „חלל פנימי" אבל שפילברג ודנטה החליט להשאיר את קביעת השם בארצות חוץ בידיהם של מפיצי הסרט והמתרגמים. „מרדף פנימי", „מסע ההפתעות", „עצם מועדי בלתי מזוהה", „מסע אל תוך עצמו", „מרדף של 24 שעות", „בתוך ג'ק פאטר", „וריקת ההרפתקה", „הרפתקה קטנה גדולה", „חברי הזעיר", „מבצע מיניאטורה", „ההרפתקה המופלאה", „בחזרה למציאות", ו„יום במלכודת" הם רק אחדים מהשמות שהסרט זכה להם ברחבי העולם.

מקביץ

בלאדה לעזוב קיבוץ

מאת יוסי שיפמן

„פעם בשנה מגיע לביקור...' זמזמה ג'יזי בין ללחנו של שלום חנוך לפני כמה שנים. האמת הזו כמובן שאינה משתנה היא רק מתחלפת.

ההצגה הבאה של הבלדה תהיה בגן־שמואל ובית־קציר. משתתפת התזמורת הקאמרית הקבוצית, מנצח יהודה גלעד מגן־שמואל, שנסע ללמוד באמריקה ו... נשאר לנצח שם על „תזמורת מפרץ תות השדה'. זו אינה המצאה של כותב שורות אלה, כך בפירוש כתוב Strawberry Creed Symphony. לצד יצירות של באך, סטרווינסקי ושוברט תנגן התזמורת את יצירתו של אריה רופאייזן מרשפים Compound. רופאייזן מוכר לצד היותו מלחין גם כפותר חידונים מקצועי וותיק. סולניות בקונצרט שירי סובול הצעירה מנעו וסנדריו תם מגנים.

מלים ומנגינה

אחת מחברות האלקטרוניקה הגדולות שלנו יצאה במבצע פירסום גדול. עניינו ייבוא מוצרים מצרפת המבצע נקרא „המהפכה הצרפתית'. לא נתווכח על איכות השם או על מקוריותו. אין הטור מתיימר להתמחות במבצעי מכירה. הסיפור הוא בחירת המוסיקה המלווה את הטקסט הפרסומי. קטע המוסיקה נבחר מתוך הפתיחה 1812 של צ'ייקובסקי. שעור קטן בהסטוריה לטובת אותו פרסומאי. ב־7 בספטמבר 1812 הגיע צבאו הגדול של הקיסר נפוליאון (צרפתי, נכון) בדרכו למוסקבה, לעיר בורודינו. שם נתקלו הצרפתים בכוחות רוסיים בפיקודו של הגנרל קוטוזוב. בקרב הקשה והארוך נהרגו כשמונים אלף חיילים. לאחר הקרב המשיכו הצרפתים הגיעו למוסקבה ומצאו עיר שרופה. נפוליאון מצא את עצמו עם קווי אספקה לקויים בתוך החורף הרוסי הקשה וב־19 באוקטובר הוא נאלץ להתחיל בנסיגה. הרוסים המשיכו להתעלל בצבא הצרפתי הנסוג.

הפתיחה המפורסמת 1812 (נכס צאן ברזל בקונצרטי פארק הירקון) נכתבה כדי לציין את הנצחון הרוסי על הצרפתים ולא מהפכה צרפתית. מה אפשר לעשות, זה מה יש:

חורשי רע

קורה לה משהו, לשנת הארבעים. מישהו כבר קבע שאין הארבעים תג יהודי. אנחנו אמונים על שבע (שמיטה), שלוש־עשרה (בר־מצווה), חצי יובל יובל ודומיהם. גם בגימטריה של תשמ"ח אני לא כל כך מתמצא אבל מישהו החליט להגדיל את מספרם כל סימני ביאת המשיח. עוד לא הספקנו להתאושש מנבוכדנאצר הצורר הבבלי שחזר לירושלים בחסות מלכות רומי הרשעה — במאי—הפקה—וכו' — בחסות השר המעופף שלנו שריר בתוך הפסטיבל היוקרתי, והנה שוב מגיע צורר יהודים, נבוכדנאצר, הפעם עטוי מדים של מלכות פולין הרשעה. מנצח הפקה של אמריגן פרטי בחודשו של אל המלחמה הרומי, מארס.

צורר אחד בתל־אביב בסוף החורף, צורר שני בירושלים בסוף האביב. אם אלה לא סימני משיח, מה כן?!

ד"ש מברלין

אהבה שנייה

ולאדימיר אשכנזי — מנצח ראשי של התיזמורת הסימפונית של רדיו ברלין

ולאדימיר אשכנזי — „הניצוח אינו תחליף לנגינה"

מאת אלברט קליין, ברלין

ולאדימיר אשכנזי הופיע בברלין כבר בעבר לעתים קרובות — כפסנתרן וכמנצח, עתה הציג המנהל החדש של התזמורת הסימפונית של רדיו ברלין, ד"ר טומפסון, את אשכנזי לפני העיתונאים כמנצח ראשי של התזמורת בעתיד.

ולאדימיר אשכנזי נעשה ב־15 השנים שחלפו לאחר שעזב ב־1972 את בריה"מ ומאז חי במערב, למנצח מבוקש ובעל מוניטין. כיורשו של ריקארדו שיילי הוא אמור לנצח על קונצרטים של התזמורת, הן בברלין והן בסיוריה המתוכננים — בין היתר בארה"ב וביפאן.

תוך שלוש שנים עליו לנצח על 60 קונצרטים. עם זאת, אמורים באותו פרק זמן לשתף פעולה עם התזמורת כמנצחים־אורחים גם ריקארדו שיילי וגינתר ואנד.

ולאדימיר אשכנזי, אשר התפרסם תחילה כפסנתרן רוסי, נולד ב־1937 בגורקי והיה עד 1972 אזרח סובייטי. שוחחנו עם אשכנזי ברוסיה ונזכרנו בימי ראשיתה של הקאריירה הפאנטאסטית שלו.

ב־1956 השתתף בהתחרות המוסיקה של בריסל. עם חבר השופטים נמנו הפסנתרנים הרגולים ארתור רובינשטיין, אמיל גיללס ורוברט קאסארסי. הם העניקו את הפרס הראשון לסטודנט בן ה־19 של הקונסר־בטוריום, המוסקבאי ולאדימיר אשכנזי. כבר שנה אחת קודם־לכן זכה לפרס השני בהתחרות שופן בווארשה.

ב־1962 מתחיל שלב חדש לגבי הפסנתרן, שהיה אז בן 25. יחד עם האנגלי ג'ון אוגדון זכה בהתחרות הפסנתרנים במוסקבה למקום הראשון, התוצאה היתה הזמנות לקונצרטים בכל רחבי העולם. ב־1963 הוא מופיע ברויאל אלברט הול הלונדוני; וכל העיתונים כותבים על הכוכב החדש שדרך בשמי המוסיקה, הוא חותם על חוזה עם חברת „דקה" הלונדונית — ובכך נפתחת קאריירת ההקלטות המפורסמות שלו כל הסונאטות לפסנתר של בטהובן, קונצרטים של בראהמס ושל מוצארט, כל היצירה של שופן לפסנתר, וכסוף — רחמאנינוב. תהילת הפסנתרן מתפשטת בעולם כולו, וכל העולם יודע את שמו. מאז 1978 מתמסר אשכנזי לאהבתו השנייה, הניצוח, אך אין הוא זונח בשל כך את דרכו כפסנתרן.

הוא אומר: „אני מאמין שזה הכלי היחיד החשוב ביותר: מה שאני מסוגל להביע כפסנתר, אינני יכול להביע בנצחי על תזמורת לעתים קרובות. שכן פשוט אי־אפשר להגיע בניצוח לאינטימיות מסויימת בביטוי. לעולם לא אוכל להחליף מה שאני עושה ליד הפסנתר, במשהו אחר".

לאחר שעזב את בריה"מ ב־1972, חי אשכנזי זמן רב עם אשתו האיסלנדית באיסלנד. בפעילותו הגיע לכל חלקי העולם, תחילה כפסנתרן, ובשנים האחרונות התפתחה פעילותו כמנצח, שהגיעה לשיא עם התמנותו, לפני זמן קצר, למנהל המוסיקאלי של התז־מורת הפילהרמונית המלכותית של לונדון.

כפי שאמר אשכנזי, הוא קיים בשנתיים האחרונות עם התזמורת הזאת קונצרטים מבריקים, הן בלונדון והן מחוצה לה, ונוסף על כך ערך בהצלחה מרובה סיור בארה"ב, עם 20 קונצרטים.

— עם איזו תזמורות אתה עובד עוד?

— „קשרים קרובים יש לי באמריקה, עם תזמורת קליבלנד".

בעונות הקרובות הוא מסומן כמנצח־אורח של תזמורת פילאדלפיה, והשנה נתן גם קונצרט עם תזמורת קונצרטגבאו, ניפאן.

— כיצד התפתח שיתוף־הפעולה שלך עם התזמורת הסימפונית של רדיו ברלין?

— „זה שנים רבות אני מנגן עם התזמורת הזאת. באפריל השנה לראשונה — כפסנתרן וגם כמנצח".

אשכנזי פעיל מאוד גם כמבצע מוסיקה קאמרית, בעיקר יחד עם יצחק פרלמן ועם לין הארל, שיחד איתם ניגן ואף הקליט יצירות גדולות רבות של הרפרטואר הקלאסי־רומאנטי.

— היכן מתגורר אתה בקביעות?

— „לאחר שעזבתי את רוסיה, חייתי עם משפחתי באיסלנד, אך בעקבות הקונצרטים הרבים נעשו הנסיעות והקשרים מסובכים מדי. אני חי עם אשתי ועם חמישה ילדים בלוצרן"...

מסביב לעולם — מאת דוד ארן

איידסססססס

אפילו לא הקונדום?

מחקרים עולה, כי אפילו הקונדום נותן רק ביטחון יחסי מהידבקות באיידס

השוואות היסטוריות, בחלקו, עוררה במאי השנה בארה"ב הידיעה, ששלוש אחיות בבתי־חולים נדבקו באיידס בעקבות מגע־עור בלבד עם דם.

בבתי־חולים בחוף המזרחי סירבו כל אנשי הצוות להוסיף ולעבוד במחלקת האיידס. שלוש הנשים לא נדבקו בעקבות יחסי מין או עירויות סמים, אך התברר שלשתיים היו פצעים בעור, ואצל אחת הותז בעת עבודה דם, מכיל וירוסים, לפניה.

בסקר של המרכז האמריקני לפיקוח על מחלות נבדקו כ־1,000 עובדים רפואיים, שנפגעו בטעות במחטים מזוהמים בנגיפי איידס, או מרחו דם מזוהם על פצעים פתוחים. רק אצל אחד מהם היתה תוצאת בדיקת הדם חיובית. לו מדובר היה בנגיפים של צהבת ב', היה שיעור הנדבקים מגיע ל־30 אחוזים.

שיעור התחלואה והמוכחנת באיידס על כל מיליון תושבים הוא באירופה: שוויץ — ..., דנמרק — 21, איסלנד — 20, צרפת — 19.8, גרמניה — 11.1, וביתר המדינות נמוך באופן מבהיל הוא השיעור בארה"ב — 109.5 על כל מיליון תושבים. אך תוכניות ההסברה הרבות מתחילות, כנראה, לשאת פרי: ב־1984 הוכפל מספר חולי האיידס בארה"ב מדי 9 חודשים, ב־1986 — מדי 11 חודשים וב־1986 — מדי 13 חודשים בלבד.

למניעת הידבקות ממליצים במיוחד על קונדומים, אך הללו נותנים רק ביטחון יחסי. את מידת הסיכון, לבוא במגע עם הנגיף למרות הקונדום, ניתן להעריך בעזרת נסיונה של הגניקולוגיה. לשם הערכת בטחונם של אמצעי מניעה פותח „מדד־פרל", המסתמך על נתונים מן הניסיון. אם מאה זוגות ישתמשו אך ורק בקונדומים, כי־אז יתעברו בכל־זאת 3 — 10 מבין הנשים. אם־כן, מדד־פרל לקונדומים הוא בין 3 ו־10.

אם נעביר ערכים אלה למידת מניעת ההידבקות באיידס, הרי משתנה מצב המוצא. אשה מסוגלת להתעבר רק במשך 3 — 4 ימים בחודש — במחלת האיידס ניתן להידבק בכל ימות החודש. לכן הסיכון גבוה פי 7 מאשר סיכון ההתעברות. „מדד פרל" לאיידס הוא, איפוא, 21 עד 70 למאה, אך לכך יש להוסיף, שלא כל מגע עם נגיף איידס מוליך בהכרח להידבקות.

מחקר, שנערך בינתיים באוניברסיטת מייאמי, אישר את סיכון ההידבקות למרות השימוש בקונדום ומבדיקות של מדענים בלגיים מתברר שקונדומים מחומר טבעי עבירים לנגיף, אך לא קונדומים מלאטקס. כרם, המדענים מזהירים שדי בקרע הקטן ביותר בלאטקס, כדי שהנגיף יוכל לעבור. על־כן יש לבדוק שימוש בחומר ממית נגיפים, יחד עם הקונדום.

לדברי קבוצת חוקרים באוניברסיטת קאליפורניה בברקלי, מידת הסיכון לאשה להידבק ביחסי מין מגבר חולה איידס הוא 1 ל־1,000 לגבי כל מגע מיני. המדענים שאלו ובדקו 96 נשים, שהפרטנרים שלהן נשאו בגופם את נגיף האיידס. כשליש מבין הנשים נדבקו. אגב כך התבררה תלות בולטת בשכיחות המגע המיני: נדבקו 8 אחוזים מן הנשים שקיימו פחות מ־150 מגעי מין, 29 אחוזים מאלו שקיימו בין 151 ו־600 מגעים, ו־36 אחוזים מן הנשים שמיספר מגעיהן עלה על 600. החוקרים מברקלי מסיקים מכך, שבמגע הטרוסקסואלי עובר הנגיף ביותר קושי, אך הם מזהירים להסיק מכך מסקנות בטרם עת...

„די צייט", המבורג

אפילו מין בקונדום כבר אינו בטוח?

סיפורי בדים וזיכרון

תי תיאטר מסגנות תפירה ויומט בחודש ספטמבר האחרון מהי יום ביומו, מבוקר שב בבית־המלאכה בלב רובע ההומוסקסואלים של סן פרנציסקו, כאשר העובדים הדלתו שמיכה עצומה, אשה נפרשת חודשיים לאחר־מכן בשדירות הקאפיטול בשעת עצרת של ההומוסקסואלים ולסביות.

השמיכה שלכסתה מדשאה מרובעת בין אנדרטת וושינגטון ובין בניין הקאפיטול, היתה 2,000 משבצות בד באורך מטר אחד על שני מטרים. בשכל משבצת ומשבצת את שמו של אדם שמת מ„תסמונת ליקוי־חיסון נרכשת" (איידס) — החל מן המפורסם לידוענים ועד לאלה שרק משפחותיהם וידידיהם זוכרים אותם.

„ביום באים הנה הורים המביאים משבצות בד שמייצגות את בניהם המתים", אמר מנהל „פרוייקט השמות" בראיון שהתנהל אז בתוך ערימה של אריגים ותוך צלצולי טלפון בלתי־פוסקים. הם אומרים: „אתם הראשונים שטורחתם להגיע אלינו".

צעיר הפעיל בקהילת ה„עליזים" של סן פרנציסקו, יזם את הפרוייקט לאחר שאחד מידידיו נפטר מאיידס, והוא אומר, כי הכנת הפרוייקט מלכדת את קהילת ההומוסקסואלים ועוזרת לידידים ולבני־המשפחה של הקורבנות באבלם.

לוחות זיכרון אלה מגיעים לבית־המלאכה של הפרוייקט מכל קצווי ארה"ב, וכן משוודיה, מנורווגיה ומהולנד. ברוב המקרים מגלים ה„לוחות" תכונות שאיפיינו את הנפטר. רבים מהם הם בדים, שנרקמו באהבה רבה על־ידי אם או אחות, ואחרים הם סריגים. שם האדם, שלעתים הם מוקדשים מצוייר או מותז עליו בצבע.

„אנו יודעים כעת, שגלן מילר אהב פרחים והרב קרבטרי אהב קשתות־בענן", אמר והוא הצביע על שתי משבצות של ה„שמיכה". (אגב, בקשת בענן רואים ה„עליזים" סמל של השחרור שלהם). במקרה אחד נתפר כובע של טבח על המשבצת, משבצת אחת היתה מורכבת מפיסות בד של בגדי הנפטר ומאוהבו. מעצב הוליוודי הכין לזכרו ליוזרים משבצת מעשה רשת, עם פסנתר מסוגנן.

ברוב המקרים הרבים, לזכר הנפטרים במשבצות הם פתות בולטים. מתנדבים ב„פרוייקט השמות" במספר משבצות כיסים תפורים עם אפר של הנפטר, או ...

... שלחה שתי משבצות, לזכר שני בניה שמתו מאיידס...

... ה„עליזים" בבוסטון אירגן שורה של כינוסים, שבהם הוכנו 200 משבצות לזכר חולי האיידס בעיר. באחד הכינוסים הללו השתתפו כמה מאות מתנדבים, כמה של כנופיות המהפשה אנשי־דת...

„רויטר"

גם הלהקה חולה

„אין כל רע במין. היו לי גברים מכל הסוגים... גברים יפים מכל הגזעים, אך לא זה נחוץ לי עכשיו". שורות מתוך טקסט שמבצעת הלהקה ששמה: „פרוייקט האנשים עם איידס" ■ הלהקה מורכבת כולה משחקנים חולי איידס, המעבירים את חוויותיהם בתיאטרון ובידור ■ טראגדיה עם הומור

להקת תיאטרון ניו־יורקית, המביעה בפני צופיה את החרדה והזעם שחשים חולי איידס, מתייחדת היא־עצמה בער־ בה ונורא, שכל שחקניה לוקים במחלה.

הרכב השחקנים משתנה כל פעם, מאחר שמישהו מצטרף ומשתתף חליפות, והטקסטים משקפים התנסות עצמית באיידס. עלינו להסתגל לאוכלוסיה שאי־אפשר לסמוך על יכולתה לשחק כמועד מסויים", אומר גלאסמן, לשעבר מורה לדראמה בניו־יורק, שהוא מנהלה של הלהקה זו. הלהקה איננה מעלה מחזות, שכתבו מחזאים בריאים, שאינם יודעים את הרגשות אשר פוקדים את החולים. השחקנים יוצרים את הטקסטים בכוחות עצמם, ויש לעצב את החומר כך שלא יתחולל אסון, אם מישהו מן השחקנים יחלה. פעם חלה שליש מן השחקנים, אך מצבים אינם גורלים מאחר שהלהקה — היא חלק של „האירגון למשברי בריאות של העליזים" — היא כה פופולארית שלא קשה למצוא מחליפים — אומרת עוזרת המנהל, סילוויה שטיין.

נושא האיידס אינו זר לתיאטרון האמריקני. מחזות עליו: כגון „במות שהוא" ו„מין בטוח" הועלו בברודוויי, ו„ביירות" ו„הלב התקין" מתוצה לה, וכידוע תבעה המחלה גם קורבנות בין אישים בולטים בעולם הבידור והתיאטרון.

הלהקה — ששמה „פרוייקט האנשים עם איידס" — מאלתרת תכופות, כדי ליצור טקסטים המראים את ההשפעה ההרסנית של המחלה על רוח האדם. אחד מאנשיה אילתר באחרונה: „אין כל רע במין. היו לי גברים מכל הסוגים... גברים יפים מכל הגזעים, אך לא זה נחוץ לי עכשיו". השורות האלו נהפכו לטקסט, ששחקנים אחרים אמרוהו בשבוע שלאחר־מכן...

השחקנים חוזרים על חוויות שפקדו אותם במציאות, כגון מקרה שבו אזלו המיטות בבית־החולים; מקרה שלאחר החולים לא היה ביטוח בריאות; טיפולים קשים. וכן היום הגורלי אשר בו אובחנה המחלה. אחד השחקנים חיקה את הקול הקר־כקרח של הרופא, שאצלו עבר ביופסיה, לאחר שבזרועו הופיע כתם ארגמני: „סארקומה של קאפוסי, היעדר תאי טי, קרוב־לוודאי פנאומוציסטים פנאומוניה" — המחלות שכרוך כלל שמות קץ לחייהם של חולי האיידס.

נוסף על יצירת תיאטרון טוב, מטרת הלהקה היא לחזק את רוחם של חולי איידס ולהיאבק בתחושות חוסר האונים והפאסיוויות המתלוות למחלה — אומר ניק פיפין, עוזר למנהל, והוא עצמו שחקן וחולה. השחקנים מביעים תיסכול על מערכת הבריאות ועל חססנות השלטונות באישור תרופות נסיוניות. אף־כי אין תפקיה הלהקה לתת עצות, יש לה השפעה תראפויטית — לא רק כפורקן של תיסכול ורוגז, אלא גם על־ידי בידור והומור: לא־מכבר העלתה הלהקה מחומר נושא בשם „שורת הווירוס" — על משקל „שורת המקהלה" של מייקל בנט — אשר נפטר מאיידס.

„רויטר"

פסק ודין — מאת א. אבישר

פטיש, איש ואישה

להלן דבריו של יוסף, בעקבות רצח אשתו (בהשמטות מחוייבות):

„אני נשוי לבלומטה משנת 1967. מהשנה הראשונה אני הייתי מסוכסך עם אשתי... קרוב לשנה לא היו לי יחסי מין עם אשתי, כי הילדה ישנה עם אשתי... כל הזמן אשתי עשתה לי צרות, כי לא האמינה שהכסף שהייתי מביא לה זה כל הכסף שהרווחתי... אשתי היתה אומרת לי, שאת הכסף, שהייתי מרוויח, הייתי מבזבז על נשים אחרות, דבר שהוא לא נכון וגם בזמן האחרון היא היתה מכה אותי כל בוקר לפני שהייתי הולך לעבודה... אתמול בלילה אשתי קמה מהמיטה ועברה לסלון ושכבה בסלון והיא אמרה לי, שאני רוצה לגמור את החיים שלנו ושאני אקח את הבית... אז קיבלתי איזה דחף, לקחתי פטיש שהיה מונח בארון המטבח מתחת לכיור והתחלתי להכות אותה בראש עם הפטיש. היא נפלה על השטיח והרבצתי לה על הראש הרבה עם הפטיש... ואז ניגשתי לטלפון, התקשרתי 100 והודעתי שהרגתי את אשתי... אחרי־כך הלכתי לאמבטיה ורחצתי את הידיים שלי מהדם... והלכתי חזרה והמשכתי לתת לה עם הפטיש בראש, כדי להיות בטוח שזה נגמר. ואז הופיעה המשטרה והוציאה אותי מן הבית... (לפני זמן) הגשתי תלונה נגד אשתי במשטרה על תקיפה, כי היא תקפה אותי ואמרה לבת שלנו שתביא סכין, כי היא רוצה לחתוך אותי... כל מה שעשיתי זה היה מהדחף שקיבלתי".

יוסף הורשע בבית־המשפט המחוזי בחיפה ברצח אשתו בלומטה. עתה הוא מערער בפני בית־המשפט העליון על מהותה של הכוונה הפלילית שיוחסה לו, ואשר ממנה למד בית־המשפט המחוזי על קיום כוונה תחילה.

שלושה הם יסודותיה של „הכוונה תחילה":

● ההחלטה להמית.

● המתה בדם קר, בלי שקדמה התגרות קודמת למעשה, בנסיבות בהן יכול מבצע המעשה לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו.

● הכנה עצמית להמית או הכנת מכשיר שבו מוצעה ההמתה.

נשיא בית־המשפט העליון, השופט שמגר, לומד את החלטתו של יוסף להמית את אשתו מדבריו שלו ומהשימוש במיספר הרב של מכות בפטיש שהנחית בעוצמה על ראש הקורבן, והחזרה על המעשה כדי להבטיח, כדבריו, שמטרת המעשה אכן הושגה.

ההכנה של המכשיר התבטאה, במקרה זה, בהליכתו של יוסף אל המטבח ובנטילת הפטיש, במטרה לשוב לחדר ולהפעילו.

יוסף טען, שהיה קינטור. על־פי גירסתו, מירדה אשתו את חייו, אמרה שאינו גבר והינו אידיוט, אמרה שביזבז כספים על נשפים, הרביצה לו מדי בוקר לפני שקם מהמיטה. בליל הרצח הרגיזה אותו, לדבריו, בכך שטענה שמכר את הבית והמונית שלו ושאינו בן־אדם. או אז נטל הפטיש לידו.

השופט שמגר סבור, כי קינטור מעין זה לא היה גורם לאדם ממוצע לאבד את שליטתו העצמית וליטול פטיש, כדי להכות בראשה של בת־שיחתו שוב ושוב. אמנם היתה שרשרת ארוכה של התגרויות, אך הן לא אירעו בתכוף למעשה ואז גם לא היה אירוע שיצדיק תגובה אלימה וקטלנית. מעשי האלימות של המנוחה בעבר (הכאת הבעל) לא יכלו לשמש קינטור למה שאירע ימים לאחר מכן, היינו, בליל הרצח.

בקיצור, טעות בעיתוי. כשקונטר והוכה לא השיב מכה. וכשהשיב מכה־אפיים, עד כדי רצח, לא היה זה קינטור רציני.

ערעורו של יוסף נדחה.

בולים ובולאים — מאת יהושע מרקוס

זכרונות מיוגוסלוויה

בול לציון 50 שנה למפלגה הקומוניסטית בקרואטיה

הדואר ביוגוסלוויה הוציא בול זיכרון לציון יובל שנים להקמת המפלגה הקומוניסטית של קרואטיה, שהיא חלק מהרפובליקה היוגוסלווית. הבול, שהונפק בערך של 60 דינר, צוייר על־ידי הצייר דארו מיר בוזוניאק מהאקדמיה לציור בבלגרד והודפס בצבעים רבגוניים בבית־הדפוס הממלכתי של יוגוסלוויה, ושבו מדפיסים גם הכסף היוגוסלווי. הבול מראה את האגרדטה בפארק אמינדרול בו התקיימה בשנת 1937 הוועידה שבה נוסדה המפלגה הקומוניסטית של קרואטיה.

בול טיטו

לציון יום הולדתו של מרשל טיטו, ומלאת 50 שנה לבחירתו של טיטו כמנהיג המפלגה הקומוניסטית היוגוסלווית, שבה כיהן עד יום מותו, הנפיק הדואר היוגוסלווי בול זיכרון עם דיוקנו שצוייר ב־1930 על־ידי משה פיאדה, שהיה מהפכן, עתונאי וצייר, שעמד יחד עם טיטו בראש המאבק של הפרטיזנים נגד הנאצים, והיה היהודי היחידי בממשלה היוגוסלווית, בראשותו של טיטו.

התמונה נמצאת כאוסף מרכז ההנצחה של יוסיף ברוז טיטו בבלגרד. הבול עוצב על־ידי הצייר, דימיטרי צ'ודוב, מהאקדמיה לציור בבלגרד, והודפס בצבעים רבגוניים, בדפוס „פורום" בנוביסאד.

משמאל הבול לציון 50 שנה למפלגה הקומוניסטית בקרואטיה, מימין הבול עם דיוקן טיטו

ציף ציף מעל הרציף

פינת הבולים במוזיאון הרכבת בחיפה

במוזיאון הרכבת, שהוקם בשנת 1981 בתחנת הרכבת המזרחית בחיפה ובו קרונות ישנים בצד קטרים שעצרו מלכת, מתקני איתות שעבר זמנם, לוח זמנים שאינם בתוקף עוד משנות ה־30 וכן רכבות מיניאטוריות מעשי ידיהם של עובדי הרכבת, סידרה השירות הבולאי פינת בולים הכוללת בולים, מעטפות עם חותמות מיוחדות, בנושא רכבת ישראל.

אהרון רוטמן, גימלאי מעובדי הרכבת, הידוע כאספן בולים ואוסף במיוחד בולים בנושא רכבות מציג בתערוכה זו בולי רכבת מארצות שונות באירופה ואפריקה.

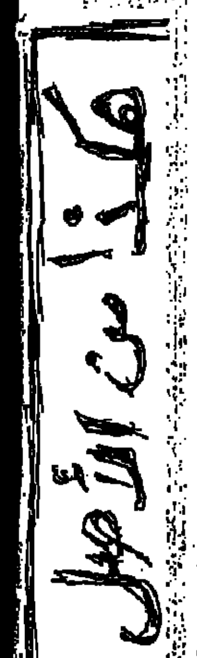

ארבע הראשונות במאבקי צמרת בינן לבין עצמן

קרב־מסקרן: הפועל ת"א — חולון
פיקנטי: מכבי ר"ג — מכבי ת"א

● כדורסל

ארבע הראשונות בטבלת הלי־גה הלאומית בכדורסל יתמודדו הערב בינן לבין עצמן במחזור ה־11, האחרון בסיבוב הראשון. הפועל ת"א (4) תארח את הפועל חולון (2), ומכבי רמת־גן (3) תתמודד בראשון־לציון עם מכבי ת"א, שכבר הבטיחה זכייתה באליפות־החורף.

● דו־קרב מרתק צפוי הערב ב־8.30 באולם באוסישקין בין הפועל ת"א והפועל חולון. המארחים גילו עד כה חוסר יציבות והובסו בשני משחקיהם האחרונים, נגד מכבי ת"א והפועל הגליל־העליון. הערב ינסו, תוך ניצול ביתיותם, להתאושש בנצחון. לא תהיה זו משימה קלה. הפועל חולון גילתה יציבות רבה משל יריבתה. היא הצליחה במיוחד כאשר שיחקה עם שני רכזיה בחמישיה, ישראל אלימלך ושמואל זיסמן. מאבק שקול ובעל איכות.

● באותה שעה תארח מכבי רמת־גן את מכבי ת"א בראשון לציון. שתי קבוצות מצליחניות. מכבי ת"א, עדיין ללא הפסד־ליגה. מכבי רמת־גן, עם שבעה נצחונות רצופים. האם מסוגלת מכבי רמת־גן להפתיע גם את מכבי ת"א? ספק רב. האלופה תסיים, קרוב לוודאי, את הסיבוב הראשון ללא הפסד. אם יצליחו אמיר כינו וחבריו לזכות — תהיה זו יותר מהפתעה...

● דרבי בנתניה (8), בין קבוצת הצמרת של אליצור נתניה וסוגרת הטבלה, מכבי נתניה, שטרם ניצחה ונמצאת בהתפוררות. אין שאלה מי תנצח. הנקודה המסקרנת היחידה במשחק תר־צדדי זה היא: באיזה הפרש.

● מאבק מעניין, העשוי להיות לוהט, יתקיים ב־8 ברמלה, כאשר אליצור נוה־דוד רמלה תארח את קבוצת־הצמרת של הפועל הגלילי־העליון. הרמלאים, באולמם, מסוגלים להקשות על אורחיהם העדיפים מהצפון. אריל וויליאמס וחבריו ישתדלו להעניק "פייט" לשחקני הגליל. תהיה זו הפתעה אם הגליל לא תחזור הביתה עם מלוא הנקודות.

● דו־קרב ללא פשרות יתנהל ב־8 בערד: בית"ר ת"א, שהשתפרה מאוד במחזורים האחרונים, תנסה להנחיל הפסד למכבי חיפה, שהחליפה בשבוע שעבר את מאמניה: חיים בוכבינדר במקום יוסי הררי. החיפנים, שלא התעלו העונה, ישתדלו להקהות את התלהבות היריב, אך בעייתם תהיה לשתק את מלך־הסלים של הליגה, מארק סמפסון מבית"ר ת"א, אם אכן ישחק סמפסון הסובל בגב.

● קבוצות הפועל חיפה והפועל ירושלים יתמודדו ב־8.30 ברוממה. הפועל ירושלים, השקועה בתחתית, תבוא לחיפה עם מאמן חדש ושמחה ריגר במקום רני כהנא. קשה להניח שתוכל לזכות בנצחון חוץ, על קבוצה חיפנית, שהשתפרה לאחרונה ותקדמה בטבלה. עדיפות ביתית להפועל חיפה.

המחזור ה־11, האחרון בסיבוב הראשון. משחק מעניין יהיה ב־6.45 באולם באוסישקין כשהפועל ת"א תארח את הפועל גבעת־חיים.

משחקים נוספים: הפועל חיפה — הפועל ירושלים (6.45); אליצור קרית־אונו — מכבי קרית־מוצקין (8); אליצור ראשל"צ — הפועל גלבוע (8); בני־יהודה ת"א — אליצור ת"א (8); אליצור פ"ת — מכבי ת"א (8).

● במשחק דחוי בליגה הלאומית לנשים בכדורסל הביסה המוליכה, אליצור ת"א, את האחרונה בטבלה, אליצור ראשל"צ — 48:92.

הטבלה
(לאחר עשרה מחזורים)

.1	מכבי ת"א	841־988	20
.2	הפ' חולון	817־896	18
.3	מכבי ר"ג	893־873	17
.4	הפועל ת"א	830־925	17
.5	אליצ' נתניה	863־872	16
.6	גליל־עליון	833־887	16
.7	הפועל חיפה	798־802	14
.8	אליצ' רמלה	912־847	14
.9	מכבי חיפה	934־919	14
.10	הפועל ים	901־855	12
.11	בית"ר ת"א	927־868	12
.12	מכבי נתניה	919־736	10

מחזור 11 בליגה לנשים
גם בליגה הלאומית לנשים בכדורסל ייערכו הערב משחקי...

דניאל פצוע — מקווה לנסוע בסוף השבוע לפאריס

מאת יצחק ויסהוף

מוטי דניאל, כדורסלן מכבי תל־אביב, לא נטל אתמול חלק באימון קבוצתו וקיים ספק אם ישחק הערב בליגה, נגד מכבי רמת־גן.

דניאל ספג חבטה עזה בחלק רגלו העליון במשחק נגד טרסר מילאנו (99:93), כאשר זינק לכדור ונפל על משטח הפרקט.

אתמול קיבל הכדורסלן טיפולים באזור הפגיעה. הכדורסלן המצטיין הביע תקווה כי יצליח ליטול חלק במשחק הערב ולהתחיל באימוני נבחרת שיחלו מחר, לקראת הנסיעה ביום ששי לטורניר בין־לאומי בפאריס.

פטר ג'קסון מניו־קאסל (משמאל) וקווין קן מווסטהאם – במאבק על כדור בליגה האנגלית (ווסטהאם ניצחה 1:2) (תצלום: איי.פי.)

● כדורגל

הפועל ת"א – היום נגד לברקוזן ביפו

הפועל תל־אביב תיטול היום ב־4 אחה"צ ספק־זמן ממשחקי הליגה בכדורגל ותתמודד באיצטדיון בלומפילד במשחק בין־לאומי עם הקבוצה המערב־גרמנית, באייר לברקוזן, המדורגת במקום הד' בבונדסליגה.

הקבוצה המערב־גרמנית הגיעה לישראל בשבוע שעבר למחנה אימון, כאורחת הפועל ת"א.

הפועל ת"א תחזק את עצמה עם נסים כהן, יעקב כהן וירון כהן מבית"ר: אבינועם עובדיה ונסים ברדה משמשון ת"א.

פרס שיא בטוטו

לאחר שאיש לא ניחש את כל 11 תוצאות משחקי השבת בטוטו עלה הפרס הראשון השבוע לשיא חדש: 1.8 מיליון שקל והכל הודות למינימום של 3.2 מיליון שקל.

11 משתתפים שניחשו 11 תוצאות נכונות יקבלו 22.850 שקל; 267 מנחשי 12 תוצאות נכונות יקבלו 940 שקל; 2776 מנחשי 11 תוצאות נכונות יקבלו 90 שקל; ו־19.047 מנחשי 10 תוצאות נכונות יקבלו 13 שקל.

● ליגה אנגלית

טוטנהאם – דרבי 2:2

במשחק־השלמה בליגה האנגלית בכדורגל השיגה טוטנהאם נצחון־חוץ על דרבי — 1:2, ואילו הדרבי הלונדוני בין צ'רלטון וצ'לסי, הסתיים בתיקו 2:2.

בליגה השנייה גברה סלימות על ברדפורד, השנייה בטבלה — 1:2. שפילד־יונייטד ניצחה את סווינדון 0:1.

ישראל ואיסלנד יפתחו טורניר הנוער הבין־לאומי ביום ראשון

12 נבחרות נוער ו־8 נערים בטורניר־ענק בסוף השנה בארץ

מאת יצחק ויסהוף

48 משחקים תוך שבעה ימים צפויים לחובבי הכדורגל בישראל. ביום ראשון, בשבוע הבא, ייפתח טורניר־החורף המסורתי בכדורגל לנוער, עד גיל 18, ולנערים, עד גיל 16. 12 נבחרות יתמודדו בטורניר הנוער, ועוד 8 בטורניר הנערים. טורניר זה יעמוד בסימן חג בר־המצווה של המסעל הישראלי.

12 מדינות אירופיות ישגרו לישראל 17 נבחרות, שאליהן יצטרפו שלוש נבחרות ישראליות (אחת נוער ושתי נבחרות נערים). חמש ארצות אירופיות יהיו מיוצגות בשני הטורנירים: יוון, הונגריה, רומניה, קפריסין ומלטה, ושש נוספות יתמודדו במסגרת הנוער בלבד: דנמרק, פולין, שווייץ, אירלנד, איסלנד וליכטנשטיין. ספרד תופיע בטורניר הנערים בלבד.

ההתאחדות לכדורגל אירגנה בפעם הראשונה את טורניר הנוער בשנת 1974.

תשעה מגרשים

32 משחקים יהיו בטורניר הנוער ועוד 16 משחקים בטורניר הנערים. הם ייערכו על תשעה מגרשים. באיצטדיון הלאומי ברמת־גן, וינטר, פתח־תקוה, נתניה, יבנה, כפר־סבא, חולון (בשני המגרשים של צפריפים ולזרוס) וכן באיצטדיון בהרצליה. מבחינת היקפו יכול טורניר זה להתמודד עם מפעלי־הנוער הגדולים באירופה.

12 נבחרות הנוער יתחרו בשלב הראשון בשני בתים (שש בכל בית), בשיטת ליגה בת סיבוב אחד, ולאחר־מכן יתקיימו עימותים על המקום השלישי והגמר. באותה צורה ישחקו הנערים, אך הדירוג יהיה עד למקום ה־8.

שש נבחרות זכו עד כה בבכורה במהלך 11 הטורנירים: יוון — 4 פעמים: שבדיה — 3; ישראל — 2; נורבגיה, פורטוגל ודנמרק — פעם כל־אחת.

נבחרת הנוער של ישראל, המודרכת על־ידי המאמן שלמה שרף, שובצה בבית ב', עם נבחרות איסלנד, שווייץ, קפריסין, הונגריה ופולין. ישראל תפתח את הטורניר ביום ראשון ב־5, נגד איסלנד, במשחק שיפתח רשמית את האירוע. בבית א' שובצו נבחרות מלטה, ליכטנשטיין, אירלנד, דנמרק, יוון ורומניה.

בטורניר הנערים ישתתפו שתי נבחרות ישראליות, אחת בגילאי 14־15, והשנייה — 15־16. ישראל א' שובצה בבית 1, עם רומניה, ספרד וקפריסין וישראל ב' תשחק עם יוון, מלטה והונגריה. נבחרות הנערים מודרכות ע"י אמנון רז.

ביסוס התשתית

במסיבת עתונאים, שנערכה אתמול בת"א, נמסר כי הכניסה לצופים תהיה חופשית. גדעון בריקמן, יו"ר ועדת הנוער בהתאחדות לכדורגל ויו"ר הוועדה המארגנת של הטורניר, מסר כי העלות של שני הטורנירים תהיה כ־700 אלף ש"ח.

שלמה שרף, מאמן נבחרת הנוער, ציין: "אין לנו הרבה אירועים בין־לאומיים. לכן ההתייחסות לטורניר זה רצינית ביותר. הנבחרת היא חדשה כמעט לגמרי. עובדת כחודש בצורה רצינית. אני מקווה שתקצור פירות. אם נסיים במקומות 1־4 ונבקיע שערים רבים אראה זאת כהישג".

לגבי עומס המשחקים אמר שרף כי יציע לראשי הנבחרות האורחות לקצר את המשחקים ב־10 דקות ולקיים כל מחצית 35 דקות: "אפילו שחקנים מקצוענים לא משחקים כל־כך הרבה משחקים בפרק זמן כה קצר" — הוסיף מאמן נבחרת הנוער.

אמנון רז, מאמן נבחרת הנערים, רואה חשיבות בהמשכיות בניית תשתית לכדורגל הישראלי: "נציג נבחרות צעירות והמטרה שלנו שיצברו נסיון. לנבחרת גילאי 16 אין יעור, אך הצעירים יותר יהוו את הנבחרת בעוד שנתיים במשחקי מוקדמות הגביע העולמי. אני מאמין בהם".

תקווה ודריקס זומנו לאימון הנבחרת מחר

מאת יצחק ויסהוף

המאמן הלאומי, מיליניקו מיוחיץ', זימן לאימון הנבחרת הלאומית בכדורגל מחר וביום רביעי (שני אימונים בכל יום), את שלום תקוה ממכבי נתניה ואלי דריקס ממכבי ת"א, שנעדרו מהמשחק נגד שוויץ בגלל פציעה.

בנוסף לשניים אלו זימן המאמן הלאומי עוד 16 שחקנים: עוזי פביאן, אבי חדד, ניר קלינגר, יהודה עמר, ליאור רוזנטל, מנשה שמעונוב, אפרים דוידי, ירון פרסלני, אבי כהן, דניאל בראיילובסקי, אלי כהן, משה סיני, מוטי איוניר, אבינועם עובדיה, אורי מלמיליאן ומשה איזנברג.

נאפולי הביסה את ורונה
1:4; מילאן — אינטר 0:1

● ליגות באירופה

האלופה, נאפולי, סיימה אתמול את השנה האזרחית הנצחון 1:4 על ורונה, שמשורותיה נעדרו שבעה שחקני־מפתח — ארבעה מהם, כולל החלוץ הדני אלקייר, בגלל השעייה, ושלושה בגלל פציעה.

הקפטן דייגו ארמנדו מאראדונה כבש את אחד השערים, ואילו את כדור ה־11 שלו בדקה ה־80 חדף שוערה של ורונה, ג'וליאנו ג'וליאני.

סאלוואטורה באנו כבש את השער הראשון בדקה ה־14 במבצע יחיד מרשים, כשהרשית מ־25 מטר. ברונו ג'ורדאנו העלה ל־0:2 בעבור 15 דקות וכחלוף שש דקות צימצמו האורחים תורות לשער עצמי של באני. מאראדונה הבקיע שער שלישי ג'ורדאנו חתם בדקה ה־90.

בדרבי של מילאנו ניצחה מילאן את אינטר — 0:1, משער עצמי של ריקארדו פרי בדקה ה־3.

לנאפולי, בראש הטבלה בתום 12 מחזורים — 21 נקודות, לפני מילאן — 18; סמפדוריה — 17; רומא — 15; יובנטוס — 13; אינטר וצ'סנה — 12 כל אחת.

סמפדוריה סיימה בטורינו בתיקו 1:1 עם יובנטוס, שהופיעה ללא חלוצה הדני מיכאל לאודרופ (פציעה).

מאסימו אגוסטיני כבש צמד בנצחון רומא על פסקארה — 1:5.

תוצאות נוספות: אסקולי — פיורנטינה 0:3; קומו־טורינו 0:0; אמפולי — צ'סנה 2:2; פיזה — אבלינו 0:0.

תבוסה לבריז'

קבוצת ס.צ. בריז', בה משחק רוני רוזנטל, הובסה אתמול בליגה הבלגית. עליה וברון, קבוצתו לשעבר של משה סיני — 5:2.

בריז' מדורגת שלישית, עם 27 נקודות מ־19 משחקים, ומפגרת אחרי אנדרלכט (32), שהביסה את ראסינג ג'ט 2:7, ומכלן (28), שניצחה בליאר את סטנדרד 0:1.

האלופה אנדרלכט מדורגת חמי־שית, עם 24 נקודות, לאחר שניצחה את לוקרן 2:3.

נצחונות לארבע הראשונות בהולנד

כל ארבע הראשונות בטבלת הליגה ההולנדית בכדורגל ניצחו במחזור ה־18.

האלופה, פיליפס איינדהובן, השיגה נצחון־חוץ על דן־בוס — 0:2, ולה 34 נקודות מ־17 משחקים. אייאקס אמסטרדם ניצחה את אלקמאר — 0:3, ומדורגת שנייה עם 26 נקודות מ־18 משחקים, לפני פיינורד רוטרדאם (21 מ־16 משחקים), שגברה על וילם טילבורג — 2:3. פורטונה סיטארד, המדורגת רביעית (21 מ־18 משחקים), ניצחה את חרונינגן 2:4.

ורודה, בה שיחק בעבר מוטי איווניר, נחלה תבוסה מרודה־JC — 5:0.

ריאל וברצלונה נוצחו

ריאל מדריד, האלופה והמוליכה, נחלה את תבוסתה השנייה העונה בליגה הספרדית, בשנהוזמה בסביליה על־ידי בטיס 1:2. ברצלונה נחלה הפסד ביתי, גם הוא, לאוויאדו — 4:2.

לריאל בראש הטבלה 25 נקודות מ־15 משחקים, לפני סוסייאדאד (21), שהשיגה נצחון־חוץ על מורסיה — 1:2, ואתלטיקו מדריד (21), שגם היא ניצחה בבית על־ידי סביליה — 1:0.

תוצאות נוספות: בילבאו — אספניול 0:2; קאדיז — סאראגוסה 1:0; לוגרוניס — סלטה ויגו 1:1; ספורטינג גיחון — אוסאסונה 1:2; מאיורקה — ואלנסיה 1:1.

● מונלגד בפתח תיקו 1:1 עם ברוז'ה, בגביע איינטרכט המנצחת הבוקר קרית.

● ליגות אזוריות

מסילות ונוה־אור — ללא הפסד

קבוצות מסילות ונוה־אור ממשיכות להיות בלתי־מנוצחות בליגה האזורית בקעת בית־שאן/גלבוע בכדורגל. במחזור האחרון ניצחה מסילות את מבי־יחזקאל 58:78, ונוה־אור גברה על ותיקי נירדוד — 64:70.

יתר התוצאות: רשפים — חמדיה 51:53; יזרעאל — תל־יוסף 52:62; עין־חרוד מאוחד — גבע 55:66.

הטבלה: 1. מסילות 8־16; 2. בית־השיטה 7־13; 3. ותיקי נירדוד 8־13; 4. עין־חרוד מאוחד 8־13; 5. נוה־אור 6־12.

רבע־גמר בגביע־העמקים

משחקי רבע־הגמר בגביע־העמקים בכדורגל נערכו בשבת.

התוצאות: גבעת־עוז — אלונים 4:5 (עוזי פלגי כבש 4 שערים לגבעת־עוז); רמות־מנשה — תל־יוסף 0:2; תענך — בני־נעורה 1:3. המשחק בין בית־יוסף/ירדנה והזורע נדחה.

● בליגה האזורית לנערים בעמקים: הפועל עמק־הירדן — מתנ"ס מגדל־העמק 0:6; הפועל טבריה — הפועל דבוריה 0:2; הפועל הגליל־התחתון — בני־שאול עפולה 1:5.

● בליגה האזורית לילדים בעמקים: הפועל בית־שאן — מ.א. מגידו 1:2; הפועל עמה"י — הפועל עפולה 1:4.

זוכרים את לי ג'ונסון?
קלע 33 נקודות לליבורנו

לי ג'ונסון, מוכב מכבי ת"א לשעבר, סייע אמש לקבוצתו, הויינק ליבורנו, לזכות בנצחון בהארכה בקאנטו — 102:103, בליגה האיטלקית בכדורסל.

ג'ונסון חטף כדור שלוש שניות לסיום והישווה במועד החוקי. למרות שיצא בחמש עבירות בתחילת ההארכה קלע 33 נקודות!

טרסר ניצח בדרבי של מילאנו את פויו — 83:97. מקארו קלע 27 נקודות ודנטוני 22.

שאר התוצאות: קאורטה — וארזה 93:95; דייטור בולוניה — ונציה 90:119; סאורו — טורינו 79:85; באנקו רומא — פריביזיו 93:95; אליברס ליברנו — פירנצה 83:86; נאפולי — ברשציה 90:91.

קאורטה מוליכה עם 22 נקודות, לפני וארזה, קאנטו ובולוניה — 18; טרסר, פזארו ובאנקו רומא — 16.

● באליפות אפריקה ה־14 בכדורסל בתוניסיה גברה מצרים על אלג'יריה 79:91. תוניסיה — ניגריה 64:79; אנגולה — מאלי 60:81; מרכז אפריקה — חוף השנהב 68:84.

נצחון לייקרס בדרבי של לוס־אנג'לס

האלופה, לוס־אנג'לס לייקרס, ניצחה בדרבי של לוס־אנג'לס את הקליפרס — 87:108.

תוצאות נוספות: פילדלפיה 76 — דאלאס 90:95; אטלנטה — יוטה 124:130 בהארכה; ניו־יורק ניקס — ניו־ג'רסי נטס 93:125; וושינגטון־בולטס — שיקאגו בולס 96:109; דנבר — יוסטון רוקטס 117:121; סיאטל סופרסוניקס — גולדן־סטייט 102:129.

שבדיה — הודו 0:5

שבדיה השלימה אתמול את נצחונה על הודו — 0:5, בגמר גביע־דייויס בטניס בגטבורג.

גם ביום האחרון לא היוו ההודים יריבים לשבדים. אנדרס יאריד ניצח את ראמש קרישנאן — 4:6, 3:6, ומאטס וילאנדר הכניע את ויג'יי אמריטראג' — 2:6, 0:6.

פורטוגל—מלטה 0:1

נבחרת הכדורגל של פורטוגל, שרוב שחקניה היו מהנבחרת האולימפית, ניצחה במשחק האחרון בבית 2 במוקדמות אליפות אירופה את מאלטה, בוואלטה — 0:1.

שער־הנצחון הובקע בדקה ה־24, על־ידי פרדיקו, לעיני 6000 צופים.

איטליה עלתה לגמר מבית זה.

שניים שניסו לחזור לליגת האן־בי־איי בגיל 33־34 — נכשלו

מאת שלמה פלדה, מיוחד ל"על המשמר"

שני כדורסלנים שניסו לחזור לליגה המקצוענית האמריקאית לאחר שנות פרישה נכשלו בנסיון (...) שזכה בשנות השמונים באליפות עם בוסטון. ביחד את כוחו בליגה המקצוענית השנייה (...) לאחר מספר משחקים פרש. ברמן [illegible] ניסה בגולדן־סטייט אולם לאחר 11 משחקים הוא וויתר על שירותיו, בנמוקים אין קשרים.

גם בעבר נכשלו שחקנים שגרירה למעלה משנתיים וחזרו [illegible] שחקנים בולטים, כמו [illegible] בדרכי אחרי [illegible] לוושינגטון, אלפיים ערבי [illegible] גרס לפילדלפיה ואחרים. [illegible] מקום ליגיים [illegible] פרופסיונלית.

[illegible] לשנות את [illegible] תהיה עד מקום נכשל [illegible] ההוקר [illegible]

טלוויזיה

וכו בתכנית מיוחדת לנקיי שמיעה 09.00 עד כאן – חדשות קול ישראל. 09.05 כעת בוקר. 09.15 רחוב סומסום – סכינונים. 09.45 הרפתקאות בגן חיות – הכוכב. 10.10 תנוכאו – דפי טלהטסט לתג כולל חדשות נוספות פרסים. 10.15 הבאורה של סטיג – פרק 1. 10.45 זהו זה. 11.30 להיות לוחם שורים. 12.20 ריקודי רחוב: בלט מודרני בביצוע להקת "ראבבר" הבלווה במוסיקה דרום אמריקנית ובמחק את הניגון שכן שמחת החיים הטבעית של העם הצ'יליאני וכן פתרי הנוראים במוראות שלטונו של הרודן פינוסה. 14.00 עד כאן – חדשות קול ישראל. 14.05 מגע – בוו. 14.35 קסם קסם – חלונות. 15.00 קשר משפחתי – משפחת בפירו משוחחת עם אחי יותם. 15.50 באחיים שגיות לישרד הבריאות. 16.00 האגיר הגנרל – פרק 8 – מי הוא הגנרל? 17.00 ערב חדש – מנחה: רפי רשף. 17.30 "רוכ"כפת ל" – סרדה בהגנסת. 17.55 "הופה היי" – סדרת בידור לילדים. לרגל החנוכה הוא מארגן מופע לכל הילדים המאושפזים בבי"ח שערי צדק במחלקה וגם לאורחים. 18.30 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 בקירות תכנית (ערבית). 18.35 ספורט (ערבית). 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 כותרות מבט. 20.02 הדלקת נר שביעי של חנוכה – הנר יודליק ברובע היהודי של העיר העתיקה, עם הגב' רבקה ויינגרטן בטסאון חצר היישוב הישן. 20.07 "הצפון והדרום". 21.00 מבט לחדשות 21.30 תשדירי שירות 21.35 "מלך הכיתה" – הסרט השלישי: "בחירה קקה" צ'ארלי ובקש מתלמידיו המתוננים לבוא לחזרה נגראלית של "המלס", בביצוע תאטרון חובבים שפועל בהדרכתו. צ'ארלי בעוניין לקבל ביקורות מתלמידיו, והו, כמובן, נכשרת לו בלא רחם. האם יתחסב הבירה בחוות הדעת שלהם 22.00 "זה הזמן" – תכנית אירוח שבועית. מנחה: דם עברון. 22.50 "פקר מורס" – הסרט השני: "עולם הרכבה של ניקולס קווין" וחלק ב') פקד מורס חוקר את מותו של ניקולס קווין, העובד ב"מכון לנכונים ורים" באוקספורד. 23.35 פסוקו של יום חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.30 פנכסיה (חלק ב') 19.00 מסע בכצולות ים פרק ב'. 19.30 ברנבוים על בטהובן. 20.00 מחול ישראלי. 20.30 תקציר משפט דמיאניוק. 21.00 פופ 2 – שירים של סייר גבריאל ולהקת ג'נסיס. 21.20 פופ 2, להיקת "סרופאיס שרופאקס". 21.45 סופ 2.

רדיו

קול המוסיקה

6.01 צלילי בוקר. 7.09 בהאוונה נינוחה. 09.00 קונצרט בוקר: ה. וירן: סרנדה לכלי־קשת; ריינקה: סונטה "אונרין"; היידן: קונצ'רטו לעוגב ולתזמורת; דבוזק: חביסיה לכלי־קשת; באך: קנטטה מס' 4; מהלר: סימפוניה מס' 9. 11.57 פינת השירה: משירי אברהם חלפי. 12.00 מן הסרטייה: מוצרט: ארג'ין ורונדו כדו מינור; מנדלסון: שירים בלא מלים; רוול: דואו לכינור ולצ'לו; רביוס: אטיוה לסנט: אטיוד. 13.05 בהאוונה נינוחה: באך: סונטה לוויולה ודהגמבה; קמפרה: "ארוויו" קונטה. היידן: קונצ'רטו לכינור ולצ'מבלה רוסיני: סונטה לכלי־קשת; ליסט: פנטסיה הונגרית: שופן: הפלפירים. 15.00 הסברה ככוסיקלית: הנחיות הרגש. 16.00 מאולפי הקונצרטים שלטו התזמורת הפילהרמונית הישראלית: מנצח: אליהו ענבל: סולן: אנטוניו מנסס, צ'לה פרוטס: קונצ'רטו לכלייקשת: שומאן: קונצ'רטו לצ'לו: מהלר: סימפוניה מס. 4. 18.00 רגש על הביצוע. 18.00 בין הכרים. 20.05 הדלקת נר שביעי של חנוכה. 20.10 אינטרלוד. 20.27 פינת השירה. 20.30 רסיטל של הפסנתרן צימון ברטו. שודר חי מאולם שרובר ליסט: רפסודיה הונגרית מס' 12 סקריאבין: סונטה מס' 5; ברהמס ווריאציות פגניני; רוול: גספר של הלילה: שופן: אנדנטה ספיאנאטו ופולונז בריליאנט. 23.00 מחזורי יצירות: ק.פ.ע. באך: קונצ'רטים. היידן: סימפוניות.

רשת א'

07.30 "רדיוקלי" – תכנית יומית בעברית קלה. 08.05 "הוגה" – עם בני הנדל. 08.27 מסכת דמיאניוק – שידור חי מ"בנייני האומה" בירושלים. 13.05 שירים עבריים. 13.30 חדשות ויומן בצהריים. 13.45 חדשות יומן באנגלית. 14.05 "בראש צעיר" – מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 14.27 "האוניברסיטה המשודרת". 15.57 ממשפט דמיאניוק – שידור חי מ"בנייני האומה" בירושלים. 19.05 הדלקת נר שביעי של חנוכה ומעט זמר. 19.30 שידורים לעולים. 22.05 "רדיודרמה" – "סוכה החלבן" – חלק שני: "מאה שלום עליכם". בימוי ש. שורש. ה. רוזן קפתפתים: שחקני תאטרון האורי. בודשה שידור ביידיש, עם דברי קישור בעברית. 23.14 שירים עבריים. 23.50 קריאה מספר "המקבים".

רשת ב'

07.00 "הבוקר הזה". 08.05 "עושים עניין". 10.05 "בראש צעיר". 10.05 "כל צבע הירוק" – מגזין יומי. 12.10 "אלף־אלף" ב"בית" – עם אהוד מנור. 13.05 "בחצי היום" – חדשות ופזמונים. 14.06 "לראות או לא לראות" – יומן חדשות לתרבות ולאמנות. 14.30 "בת זהוק". "גוזי והומור". 15.05 "תוצרת הארץ" – שירים עבריים. 15.55 "קריאה שניה" – קוראים ממליצים. 16.05 "יומן בלכלה". 16.30 "על ספרים ואנשים". "בנוף השלם והתגרה". 17.05 "רגעי קסם". 18.06 הדלקת נר שביעי של חנוכה ומעט זמר. 18.11 "כי מלכי" – שירים ומקראות לנהר. 18.46 היום בספורט. 19.33 "רית..."

רשת ג'

06.04 "בחורה לאושר". 07.07 "שיר בבוקר בבוקר". 09.05 "מה, כבר תשעה?" 10.05 "דברים טובים". 11.05 "שבעים מי יודע?" 12.05 אהבה יומיומית. 13.05 רק בימי חול 14.06 "לי ולך". 15.05 "חרש, חריש ומתורש". 16.05 "הצגה יומית". 18.06 "מצעד המצעדים" – תזכורת מזמונים לקראת יום העצמאות. 21.05 "קצת אחרת" – פופ מתקדם. 23.05 "הלילה הוא שירים".

ודברים – בגוון לעניינו חוק ומשפט. 20.05 "כולם הוזירות" – מצעד הפזמונים המסורתיים. 22.05 "קפה ראשון" – חידונים בגוונים בהשתתפות המאזינים עם שמואליק רוזן. 00.15 ג'אז ועוד

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת – תורתו של הרב קוק – התפיסה הדיאלקטית של המציאות. מרצה: פרופ' יוסף בן־שלמה. 06.30 "מוקחים עי"ד". 07.07 שבע אפס שבע – עם אלכס אנסקי. 08.00 בוקר טוב ישראל. 09.05 "אילה בוקר" – עם אלי ישראלי. 10.05 "עסר". 10.55 "כתוב בעיתון" – פינה נגר פרסום העיתון ופרסום הסיגריות. 11.05 "נכון לעכשיו" – עם רפי רשף. 13.05 "רו זה יובי". 13.55 "40 לאחור" – סיפור היום בתש"ח – עורך ומגיש: רוזן דיין. 14.05 "סניסה זמנית" – עם אורלי יניב. 15.05 "שירים לחג" – עם ארז כל. 16.05 ארבע אחרי הצהרים. 16.55 "נרות חנוכה ביהדות צה"ל" – נר שביעי עם חיילי בסיס והדרכה של חיל החינוך. 17.00 "ערב טוב ישראל". 18.05 "סניעה לרחוק" – עם צלפים בצה"ל. 19.05 "שירים מכאן". 19.57 הודעות לחיילים. 20.05 "ספרים ורבותי ספרים" – הבינוץ הספרותי של גלי־צה"ל. וס"חו. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 אוניברסיטה משודרת – תורתו של הרב קוק – התפיסה הדיאלקטית של המציאות. מרצה: פרופ' יוסף בן־שלמה. 22.05 "על הדרכים ועל הכיסאק". 22.55 "כתוב בעיתון" – פינה נגר פרסום העיתון ופרסום הסיגריות וס"חו. 23.05 "עברים וארכע – היום שהיה" – עם ירון וילנסקי. 23.55 "שיחת חצות" – עם ציונה פסל – סגנית ראש עיריית הרצליה. 00.05 ציפורי לילה עם יותם ראובני. 02.05 לא רוצים לישון. 05.05 צלילי בוקר.

שירותי 2

19.03 "רדיו רדיו" – עם יואב קוטנר. 20.05 "צער חצי" – תוכנית הספורט של גלי־צה"ל הכוללת דיווחים ישירים ממשחקי הליגה בכדורסל ופרשנים באולפן. 21.57 הודעות לחיילים. 23.05 "קול הג'אז הזה" – עורך ומגיש: דני קרפל.

קולנוע

תל־אביב

אסתר: הבטלנים מאיצ'תר	9.40 ,7.15 ,5
אירלי: שנעון בהלל	9.30 ,7.15 ,5
בן־יהודה: אבא גנוב	9.30,7.00,4.10

9.10 ,7.15 ,4.30

גת: הקיסר האחרון	9.15 ,6.15 ,1.15
גורדון: שמעתי את בנות הים שרות	9.10 ,7.00
דקל: לה במבה	9.10 ,7.15 ,5
דרייב אין: מלתעות 4	7.15
הוד: ריקוד מושחת	9.10 ,7.15 ,5
לימור חדש: ללא מוצא	9.10 ,7.15,4.10
סינמה 1: סגור לרגל שיפוצים	
סינמה 2: נבי	9.10 ,7.15 ,5
פאר: הבטלנים מאיצ'תר	9.10 ,7.30 ,5
פאייס: לא יכולה בלי זה	9.10 ,7.15 ,2.12
רב־חן 1: יום במלכודת	9.40 ,7.30 ,5
חן 2: כטאל ג'אקט	9.45 ,7.25 ,5
חן 3: מלון חרד המיטות	9.45 ,7.40 ,4 ,2 ,11
חן 4: המכשפות מאיסטוויק	9.45,7.40,5,2,11
חן 5: חנות מעבר לפינה	9.40 ,7.30 ,5 ,2 ,11
שחף: הבלתי משוחדים	9.10 ,7.00 ,4.10
תל־אביב: מלתעות 4	9.10 ,7.15 ,5
תכלת: כשהרוח נושבת	9.15 ,7.00 ,4.30
לב 1: מגדל הדבורים	10.00 ,7 ,5 ,2
לב 2: המשפחה	9.50 ,7.15 ,4.30 ,2
לב 3: זקוף ת'אוזן	10.00 ,8 ,5 ,2
לב 4: טמפופו	10.00 ,7.40 ,5 ,2

רמת־גן

אואזיס: יום במלכודת	9.30 ,6.40 ,4
ליליה: יוספי של החטא	9.30 ,7.15
ארמון: הבטלנים מאיצ'תר	9.45 ,7.30 ,5
רב־גן 1: מלון חרד המיטות	9.40 ,7.20 ,5
גן 12: לה במבה	9.40 ,7.20 ,5
גן 13: האלמנה השחורה	9.40 ,7.30 ,5
גן 14: ללא מוצא	9.15 ,6.15

ירושלים

אדיסון: ריקוד מושחת	9.30 ,7.15 ,4.10
אורנע: יום במלכודת	9.15 ,4.30

בית אגרון:

הקוסם מארץ עוץ	16.00
יעיר	18.00
האלים משתוללים	20.00
כונני פיטון טעם החיים	22.00
יהלומים לנצח	24.00
כפיר: ללא מוצא	9.30 ,7.00 ,4.00
אורגיל: הקיסר האחרון	9.15 ,7 ,4.30
מיטשל: שגעון בחלל	9.00 ,7.00
במורן: זקוף ת'אוזן	9.30 ,7.00
הבירה: סגור לרגל שיפוצים	
אור 1: יוספי של החטא	9.15 ,7.15 ,4.10
אור 2: מחזר מתבגר	9.10 ,7.15 ,4.10
אור 3: היצאנית הכוכבת	9.00 ,7.00 ,4.30
אור 4: מלתעות 4 / אור 5: הבלתי משוחדים	9.00 ,7.00 ,4.10
עדן: אבא גנוב	9.00 ,7 ,4.10
תיאטרון ירושלים: מאנון + ז'אן דה פלורט	21.45 ,18.45

חיפה

אורה: ריקוד מושחת	9.15 ,7.00 ,4.30
חן: ז'אן דה פלורט	9.00 ,7.00 ,4.30

עצמון 1: ללא מוצא	9.15 ,7.00 ,4.10
עצמון 2: מלתעות 4	9.15 ,7.00 ,4.10
עצמון 3: הכלתי משוחדים	9.15 ,7.00 ,4.10
רון: אבא גנוב	9.00 ,6.30 ,4
אמפי: מלון לצעירים	9.15 ,7.00 ,4.10
אורלי: גברים גברים	9.15 ,6.45
קרן אור המתוקנת: בית האמיצים	9.15 ,7.00
פאר: הבטלנים מאיצ'תר	9.10 ,7.10 ,5.00

נתניה

שרון: אבא גנוב	9.15 ,7 ,5
סטודיו: חנות מעבר לפינה	9.15 ,7 ,5

חולון

סביון: מלתעות 4	9.10 ,7.15 ,5
מגדל: הבטלנים מאיצ'תר	9.00 ,6.00
אימון: אבא גנוב	9.10 ,7.10 ,5

בת־ים

עצמאות: מלתעות 4	9.10 ,7.15 ,5

הרצליה

היכל: אבא גנוב	9.10 ,7.15 ,5.00
מלון דניאל — האודיטוריום א. ב', ג' – לו הייתה כאן	9.10 ,7.15

באר־שבע

חן: השוטר מבבלי הילס	9.10 ,7.30 ,4.30

פתח־תקוה

היכל 1: אבא גנוב	9.10 ,7.15 ,5
היכל 2: ללא מוצא	9.10 ,7.15 ,5.00
היכל 3: ריקוד מושחת	9.10 ,7.15

עפולה

היכל התרבות: המכשפות מאיסטוויק	9.00

גבעתיים

הדר: הבלתי משוחדים	9.10 ,7.15

ראשון־לציון

רון 1: אבא גנוב	9.10 ,7.30
רון 2: ריקוד מושחת	9.10 ,7.30

תיאטרון

הבימה
התיאטרון הלאומי
הערב יום ב', 21.12
מעגל הגיר הקווקזי: 20.30
אנשים קשים: 20.30
מירלה אפרת – באיילת השחר: 20.30

צוותא
לתרבות מתקדמת
יום ב' 21.12 בשעה 20.30
קדוש

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
ניכה"ם — הנביאים 3

חולון
אהרון — הופיין 52

ירושלים
אלימון — ישעיהו 10

נתניה
קופ"ח כללית — ברודצקי 31

פתח־תקוה
קופ"ח כללית — חיים עוזר

רמת־גן
חן — זבוטינסקי 99

תל־אביב
הבימה — דיזנגוף 17
סולר — כצנלסון 44

חיפה
יבנה — אבן סינא 7

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100, באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100, אילת — 244; חדרה — 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'–ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30

מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'–ו': 7.00

מתל־אביב לחיפה:
בימים א'–ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00

מתל־אביב לנהריה:
בימים א'–ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00

מחיפה, בת־ים, לתל־אביב:
בימים א'–ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, ... 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30

מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'–ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35

הרכבת תופעל בימי א' כשעה ויום אחרי חג בלבד.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ה', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה

● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

שערי צדק – עיניים
בקור חולים – ילדים, א.א.ג.
הדסה ע"כ – כירורגיה, אורטופדיה
משגב לדך – נשים
הדסה ה"צ – פנימית

מוקד קופת־חולים כללית

המוקד יפעל מידע טלפוני בימים א'–ה' ב־20.00–08.00; בימי ו': 08.00–15.00. טלפונים: 433500־03, 433500־03.

יד ביד – ארגון קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה: ירושלים – 243558־02; ת"א – 226027־03 (24 שעות); חיפה – 229488־04 (11.00–20.00); גליל מערבי – 922222־04.

קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ו־ה' – טל. 222732.

"קו פתוח" – ארגון קשבת לילדים ובני־נוער 221680־03 (24 שעות).

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שלוד
ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת ובערבי חג בין השעות: 18.00—24.00. בשבתות וחגים בין השעות: 15.00—21.00.
הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הנגן 26, קומה ג', טל: 523566.
פתוחה כמדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00–9.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל: 294849, 285822־03.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
לרעננה ואזור השרון, טל' 32432־052 בימים א'—ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 227171־02.
ער"ן תל־אביב — טל' 5461111־03.
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 261115־03.
ער"ן חיפה — טל' 672222־04.
ער"ן באר־שבע — טל' 418111־057.
ער"ן נתניה — טל' 35316־053.

סילוק מיטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 1781111, לוד/רמלה — 101, טל' 221032־08, עפולה — טלפון 93334־065, טבעון — 101, עלמון — 931401־04, נהריה — טל' 823333־04, בת־ים — טל' 5511111, באר־שבע — טל' 74767־057, שח"ל כנס רץ, טל' 330848־03.

טלקס

● קושאן על אדמות ברמת־הגולן למשפחת מוטי אשכנזי

למשפחתו של מוטי אשכנזי, איש הפגנות היחיד, קושאן על 600 דונם אדמה בגבעת יואב שברמת־הגולן, שנרכשו כנראה לפני 100 שנה.

משפחת אשכנזי פנתה לבית־המשפט עם הקושאן שבידה וזה העביר לזכותה כ־200 דונם מאדמות גבעת יואב.

משפחה אחרת שבידיה קושאן על אדמות ברמת־הגולן פנתה גם היא לבית־המשפט, אך העדיפה פיצוי כספי עבור אדמותיה.

יהודה צור

● חוסל המחסור בתרכיב החיסון המשולש

חוסל המחסור בתרכיב החיסון המשולש נגד חזרת־חצבת־אדמת מתוצרת חברת „מרק שארפ ודוהם" האמריקנית הניתן לילדים מגיל 15 חודש ומעלה.

חברת ש. ריזל המייבאת את התרכיב מסרה כי המשלוחים כבר הועברו לבתי־מרקחת.

מדובר בתרכיב שאינו כלול בתוכנית ממשלתית בשל בעיות תקציביות. מחיר החיסון הוא 9.45 ש"ח לזריקה אחת. **יוסף שמי**

● מלר"ז נגד העלאת תעריפי הנסיעה

יו"ר מלר"ז, המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום אוויר, תומך בשר קורפו, המתנגד להעלאת תעריפי הנסיעה בתחבורה הציבורית.

לדברי יו"ר מלר"ז תעודד העלאת תעריפי הנסיעה את השימוש ברכב פרטי והדבר יגביר את העומס בכבישים, הרעש וזיהום האוויר. **יוסף שמי**

● פרס לתרבות יידיש לד"ר י.ח. בילצקי

הפרס היוקרתי לתרבות יידיש בארצות־הברית על־שם ד"ר ח. זיטלובסקי, הוענק השנה למשורר, המסאי וחוקר הספרות ד"ר י.ח. בילצקי.

בפרס זה זכו בעבר פרופ' דב סדן, המשורר א. סוצקובר והפרוזאיקן עלי שכטמן. (שע"ה)

● תרגיל חילוץ של שירותי הכבאות בגבעתיים

מחר בשעה 6 בערב ייערך תרגיל של שירותי הכבאות בבית רב־קומות ברחוב בר־צבי 50 בגבעתיים.

בתרגיל ישתתפו ארבע רשויות כיבוי ת"א, רמת־גן, בני־ברק וגבעתיים. (שע"ה)

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
רמת־גן
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ"ל כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה ר"ג (להלן הועדה המקומית) בקשה להיתר הקלה בגוש 6125 חלקה 490 ... הידוע כבית יוסף הגליל ...
על המעוניין הרואה את עצמו נפגע על ידי ההקלה ... הנ"ל יכול לעיין בתכנית ולהגיש התנגדות ...
ההתנגדות צריכה להימסר לידי הועדה המקומית ... בבנין העירייה רח' הגליל 26 רמת־גן, תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו בעיתונות.
אורי עמית, ראש העיר
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה ר"ג

עיריית חיפה
משרד מהנדס העיר
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה העיר חיפה
רחוב ביאליק 3, חיפה, טל. מס' 640771־04
סר — 498
הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965.
... הודעה כי הוגשה בקשה ... לאשר תוכנית ... בגוש 10797, אזור ...
הבקשה כרוכה בחריגות הבאות:
1. עודף שטח בניה מעל למותר.
2. קומות מגורים נוספות מעל למותר.
... בבקשה באגף לפיקוח ורישוי על הבניה, בבנין העירייה, רח' ביאליק 3, חיפה, בימים: א', ג', ה', בין השעות: 08.00—11.30.
המעוניין להגיש התנגדות לבקשה, ימציאה לפי הנ"ל, תוך שבועיים מיום פרסום הבקשה.
איתמר ... מהנדס העיר

מאבק משפטי על המים הקדושים של הבבא סאלי

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

המחלוקת על המונופול על הרוכלות בחלקת הקבר של הבבא סאלי המנוח הגיעה אתמול לבית־משפט השלום בבאר־שבע.

מאז פטירתו של הבבא סאלי, ניטש מאבק בין בעלי הדוכנים ברחבה, המוכרים מים קדושים, תמונות של הבבא סאלי ותשמישי קדושה אחרים. עד כה נהנו מהזכות לסחור ברחבה רק מקורביו של ברוך אבו־חצירה, לאחרים סירבה המועצה המקומית להעניק רשיון.

אתמול נידון בבית־המשפט עניינו של רפאל חדד, בעל דוכן העובד גם במחלקת הביוב של המועצה. בכתב־האישום שהגיש נגדו היועץ המשפטי של המועצה, עו"ד איתן ברקאי, התבקש בית־המשפט להחמיר בעונשו על שסחר בלא רשיון, משום שהוא גם עובד מועצה.

חדד אמר במשפט, כי מכר מים ונרות שחונתו על הקבר כסגולה למרפא במחירים סמליים. הוא קבל על כך שהמועצה מסרבת להנפיק לו רשיונות בלי אישורו של ברוך אבו־חצירה. לדבריו, נוהגת המועצה איפה ואיפה במבקשים רשיון, וכי כאשר ביקש רשיון הפנה אותו ראש המועצה, יוסף אבו, לקבל אישור מברוך אבו־חצירה. הקבר, אמר חדד, נבנה מכספי ציבור ונמצא בשטח המועצה, ולא ייתכן שבבא ברוך יחליט מי ימכור בו.

נשיא בית־משפט השלום, השופט יוסף רבי, אמר, כי דברי האיש מעוררים סימן שאלה לגבי התנהגות המועצה, ואם נכונים הדברים – המצב מצער מאוד. הוא מתח ביקורת על המועצה המקומית נתיבות וקבע, כי את מתן הרשיונות לרוכלות צריכים להנחות שיקולים של שוויוניות. הוא גזר על הנאשם קנס סמלי של 40 ש"ח והורה לו לסגור את הדוכן, אולם הותיר לו ארכה של 3 חודשים להשיג רשיון.

2 הורשעו בהריגת מלווה בריבית קשישה בגרמניה

דוד וינבראון (36) מנתניה וארקדי שפיטלניק (35) ממגדל־העמק הורשעו אתמול ע"י בית־המשפט המחוזי בתל־אביב בהריגה ובשוד בנסיבות מחמירות של ישראלית קשישה שהתגוררה בפרנקפורט שבגרמניה ועסקה במתן הלוואות בריבית לאחר שפרשה לגמלאות.

נאשמים אחרים בפרשה — יצחק חיים (37) מקריית־גת ומריאן צימרמן (34) הורשעו בשוד בנסיבות מחמירות.

כתב־האישום המקורי, בו הם נאשמו ברצח ובשוד בנסיבות מחמירות, תוקן להריגה, בעקבות עיסקת טיעון שעשו הסניגורים, עורכי הדין זאב גורדון, בני קיסלה, משה פרידמן וי. ברגר, עם התובעת, עו"ד שרה דותן.

עו"ד דותן טענה, כי ב־11.9.82 נמלטו וינבראון ושפיטלניק מבית־כלא בשווייץ והגיעו לביתה של שולה מגירוב בפרנקפורט. שולה היתה קרובת משפחה של וינבראון וידועתו בציבור של צימרמן. השניים נזקקו לכסף ברחיפות, מאחר ורצו לברוח לישראל.

למחרת פנו השניים לחיים וביקשו ממנו כסף, אולם הוא הסביר להם שמצבו הכספי קשה והציע להם לפרוץ לביתה של לואיזה פולק, המחזיקה בביתה תכשיטים וכסף, ולשדוד אותה.

ב־14.9.82 חדרו השנים לביתה של לואיזה, כשהם מתחזים לטכנאי מערכת ההסקה. בשלב מסויים הבינה לואיזה שאין מדובר בטכנאים. כדי למנוע מבעדה אפשרות להזעיק עזרה, חסמו את פיה בסרט מדבק וכיוונו אקדח גז לראשה. למרות מעשיהם המשיכה לואיזה במאבקה, ואז חבט שפיטלניק בראשה בחוזקה בקת האקדח, ושניהם יחד השכיבו אותה בכוח על הרצפה, דחפו לפיה בחוזקה מגבת מטבח וקשרו את פיה, ידיה ורגליה בסרט הדבקה שהביאו עימם לצורך זה.

כתוצאה ממעשי האלימות האלה נגרמו ללואיזה פולק שברים בצלעותיה, וכתוצאה ממעשה החניקה והחדרת מגבת המטבח נעקרה מערכת שיניה התותבות ממקומה ונדחקה לגרונה, והיא מתה כתוצאה מחנק.

לאחר שהתגברו על התנגדותה של לואיזה פולק גנבו השניים מדירתה קופסת מתכת שהכילה תכשיטים שונים ונמלטו מדירתה.

בארץ הם נעצרו והואשמו, למרות שהמעשה אירע בגרמניה, משום שהמדובר באזרחית ישראלית. (עתיים)

תמונות מבית־המשפט / חנה איש־הורביץ

„מחבואים" עם פועלים מהשטחים

באולם בית־משפט השלום בתל־אביב, שבו מתקיימים דיונים על מעצרים, עומד תמיד ריח קשה של בגדים בלתי מכובסים ואנשים לא מגולחים ותמיד צפוף בו. עצירים אדומי עיניים, בלתי מגולחים וסתורי שיער מובאים בניידות מבית־המעצר, דוחסים את הספסלים האחוריים וסביבם שוטרים. על ספסלים אחרים יושבות נשים, חברות, אמהות. פה ושם הן מצליחות להחליף עימם מלה מתחת לאפם של השוטרים. בדרך־כלל, נאלצים להסתפק בחילופי מבטים.

שופטת המעצרים השבוע היא חיה חפץ. שופטת צעירה, שיער קצוץ בהיר, משקפיים בעלות מסגרת לבנה, קורקטית, מאופקת. אנושית מדי פעם פונה אל הנאשם שניצב בפינה ושואלת: „הבנת?"

אחרי קבוצה של נאשמים בסחר בסמים, אנשים שמבטם בוהה וכבוי, מתייצבת קבוצה של ערבים תושבי השטחים, המואשמים בלינה בתל־אביב ללא היתר. מזעיקים את פקיד בית־המשפט, ציון שמו, השולט בשפה הערבית כדי שישמש כמתורגמן. לא כל הנאשמים זקוקים למתורגמן. חלקם עובדים בישראל תקופה ארוכה והשפה העברית שגורה בפיהם. בגדיהם של שלושה, שביתם בשכם, מוכתמים כתמי סיד. אולי פועלי בניין. גזר־הדין: קנס של 200 ש"ח לכל אחד ומאסר על־תנאי לארבעה חודשים, אם יעברו עבירה דומה במשך השנתיים הבאות. הנאשמים מבקשים ארכה לתשלום הקנסות. אין איתם כסף. השופטת מעניקה להם ארכת תשלום. „קשה להם לשלם את הקנס בבת־אחת", מסביר המתורגמן בשם הנאשמים, „יש להם ילדים קטנים". השופטת מפצלת את הקנס: מחציתו לתשלום למחרת היום ומחציתו בעוד שבועיים. הם יושבים. אחד מהם אומר לנו: „בשכם לא מקבלים אותנו, וגם בארץ לא מקבלים אותנו".

עוד שני נאשמים באותה עבירה: הם מרצועת עזה. דוברים עברית, מועסקים בעבודות ניקיון. מוסה ברדיני, הצעיר, עובד כבר ארבע שנים בארץ, כיום מועסק ב„חוויה הישראלית" שביפו העתיקה. מקום העבודה ניפק לו פתק, המעיד על העסקתו. „אמרו שזה יעזור לי," הוא מספר לשופטת, והיא משיבה: „אתה רואה איך שזה עזר לך". המבוגר שבין השניים, איש כסוף שיער, עובד לדבריו, כבר שבע שנים ב„אמקור". גם אותו ציידו באישור שהוא עובד.

הוא מספר לשופטת, שמדי יום הוא נוסע לביתו, אל ילדיו הקטנים שבדיר־אל־בלאח. ביום שנתפס, הוא איחר את המונית היוצאת לרצועה ולכן נאלץ להישאר בתל־אביב.

התובע המשטרתי מציין: „המעביד יכול לקבל רשיון עבורם, אך במקום זה נותנים פתק". העונש: 100 ש"ח והתחייבות להימנע מעבירה דומה תוך שנתיים. אם ייתפסו שוב, ישלמו 500 ש"ח.

קרוב ל־100 אלף פועלים ערבים מהשטחים מועסקים כיום בישראל. רובם דמויות רפאים מבחינת הבירוקרטיה: אינם רשומים, אינם מדווחים, באים בבוקר ונעלמים בערב, מי לביתו המרוחק ומי לחדר חבוי או למחסן גרוטאות אי־שם בפרברי תל־אביב. ומדינת ישראל משחקת איתם ב„מחבואים".

לחנה פרנק והמשפחה
אתכם בצערכם
במות האחות
לאה שיגר
קיבוץ גן שמואל

אנו משתתפים באבלה של חברתנו
שולה ליאור
על מות אביה
זאב גולדנברג ז"ל
תנחומים למשפחה
הלוויתו תתקיים בקיבוץ היום, יום ב', 21.12.87, בשעה 13.00
קיבוץ משמר העמק

בפלילים

2 אחים מטירה חשודים בתקיפת שוטרים

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

„מאות מתושבי טירה רגמו שוטרים באבנים ביום שישי בלילה והשוטרים נאלצו לירות באוויר" — טען אתמול נציג המשטרה בבית־משפט השלום בכפר־סבא בבקשתו להאריך את מעצרם של שני אחים מטירה, פתח נאסר בן 21 וחסן נאסר בן 28, החשודים בתקיפת שוטרים ובבריחה ממעצר.

נציג המשטרה סיפר, כי ביום שישי בשעה 11 בלילה הבחינו שוטרי משמר הגבול בפתח נאסר מחביא דבר מה בכיסו. השוטרים הורו לו לעצור אך הוא נמלט ואחיו נכנס לאיטליז סמוך, הביא גרזן ואיים לתקוף בו את השוטרים.

החוקר טען, כי מאות מתושבי טירה רגמו את השוטרים באבנים עד שאלה נאלצו לירות באוויר. לדבריו, יש השלכות למה שקורה היום בגדה על האירוע והמשטרה רואה אותו בחומרה רבה.

סניגורם של החשודים, עו"ד פרנקל, טען כי המשטרה אשמה בכל המהומה שנוצרה. לדבריו, הורו השוטרים לפתח נאסר לעצור וירו לעברו לפני שהספיק לזוז. היריות הפחידו את החשוד והוא ברח ונכנס לאחד הבתים אולם השוטרים המשיכו לירות לתוך הבית. אחיו נחלץ לעזרתו אולם הוא לא הביא עימו גרזן, טען הסניגור.

השופט יהודה פרגו האריך את מעצרם של החשודים בשלושה ימים להשלמת חקירתם.

המשטרה: התייר המצרי הטוען שהוכה היה שיכור

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

התייר המצרי שטען כי הוכה בידי שוטרים שביקשו לעוצרו היה שיכור. כך מתברר ממסקנות הביניים שהגיש קצין בודק של משטרת מרחב חיפה שבדק את הפרשה. חומר החקירה הועבר לחקירות פנים של המשטרה.

כזכור, התלונן סוכן הנסיעות המצרי כי בעת ששהה מבילו לפני כשלושה שבועות עצרו אותו שלושה שוטרים מהיחידה המרכזית של מרחב חיפה כשהם לבושים בבגדים אזרחיים והחלו להכות ולגדף אותו באומרם שהוא אינו רצוי בישראל. הסוכן שנפגע בראשו ובירכו הועבר לבית־החולים רמב"ם לקבלת טיפול רפואי ותלונה על המקרה נמסרה למשטרה ולמשרד־החוץ על ידי השירות הדיפלומטי המצרי.

משטרת מרחב חיפה מינתה קצין לבדיקת תלונותיו של סוכן הנסיעות וממצאיו עולה כי בבדיקה שנערכה לסוכן שעה וחצי לאחר מעצרו נמצאו בדמו 127 מיליגרם אלכוהול שהם פי 2.5 מהכמות המותרת.

במסקנות הקצין הבודק לא כלולים ממצאים חותכים באשר לתלונות התייר נגד השוטרים וגירסת השוטרים, אולם נאמר בדו"ח כי השוטרים נזקקו לתגבורת כדי לעצור את התייר המתפרע וכי לטענת השוטרים הוא נפגע מדלת הניידת.

לרחל יפהר ומשפחתה
משתתפים באבלכם
במות
האם
בניכר
קיבוץ כפר מנחם

לעדינה, המשפחה
וקיבוץ עין דור
אבלים אתכם על מות
משה
חברים בחצור

למשפחה ולקיבוץ עין דור
אתכם באבלכם
במות
משה חטב
קיבוץ גזית

למשפחה ולקיבוץ עין־דור
אתכם באבלכם
על פטירתו של
משה חטב
בית רפאל כץ ושות'

ההצבעה על התקציב נדחתה מחשש לעימות עם המערך

מעריכים שהשבוע תכונס ישיבת ממשלה מיוחדת לעניין זה ● שרי המערך וההסתדרות איתנים בהתנגדותם לקיצוצים בתקציבי הבריאות והחינוך

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים וכתבנו לענייני עבודה

ראש הממשלה יצחק שמיר החליט אתמול לדחות את ההצבעה על התקציב בישיבת הממשלה, ובכך מנע עימות בין שרי מפלגת העבודה לבין שר האוצר משה ניסים.

שמיר אמר שהוא יודיע מתי תתקיים ההצבעה על התקציב, אולם בממשלה מעריכים שהשבוע תכונס ישיבת ממשלה מיוחדת לעניין זה. באופן פורמלי שמיר דחה את ההצבעה בגלל חוסר זמן שכן הדיון על הצעת התקציב היה הסעיף האחרון בישיבת הממשלה אשר דנה במצב בשטחים.

לדברי מקורות במפלגת העבודה, חוסר הזמן היה רק תירוץ ששמיר השתמש בו כדי להימנע ממצב מביך. שרי מפלגת העבודה איתנים בהתנגדותם לקיצוצים המוצעים בתקציבי החינוך והבריאות והחליטו עוד לפני ישיבת הממשלה להצביע נגד הצעת התקציב, אילו שמיר היה מעלה אותה להצבעה. ואילו ניסים תבע מראש הממשלה לקיים את ההצבעה כבר אתמול. על־ידי דחיה בגלל חוסר זמן נחסך משמיר הצורך להכריע בין תביעת שרי העבודה לתביעת ניסים, אמרו המקורות במפלגת העבודה.

אתמול התבטאו בנושא התקציב השרים יעקב צור, יצחק נבון, אריה נחמקין, יוסף שפירא, חיים קורפו ויצחק פרץ.

ניסים אמר בתשובה להערה של שר־הכלכלה גד יעקובי, שעל נושאים הקשורים להתייעלות המשק הציבורי ניתן לקיים דיון נפרד, שכן צעדים אלה אינם תלויים במישרין באישור תקציב המדינה. המדובר בהצעה של האוצר לאחד רשויות מקומיות, לסגור את מרכזי הקליטה, לסגור בית־ספר לרפואה, לבטל את הסובסידיה על העוף הקפוא, לסגור יחידות ממשלתיות כמו מרכז הסרטים הישראלי, לסגור סמינרים למורים ולבצע מיון מחדש אל אזורי הפיתוח בארץ.

יעקובי ניסה להמעיט לאחר הישיבה במחלוקת שבין שרי העבודה לבין השר ניסים. הוא אמר ששרי העבודה מסכימים עם רוב רובם של הקיצוצים והצעדים המוצעים על־ידי ניסים, אך יש עדיין ויכוח בנוגע לתקציבי משרדי החינוך והבריאות, העזרה להתיישבות והסיוע ליצואנים.

דובר משרד האוצר הכחיש דיווחים כאילו השר ניסים ויתר על כוונתו להטיל דמי אישפוז ודמי ביקור אצל רופא ולבטל את חינוך התיכון החינם.

הדובר אמר, שהשר ניסים ממשיך לדבוק בתוכניותיו לקצץ 755 מיליון ש"ח מהתקציב ולבצע התייעלות במערכת החינוך והבריאות.

נגד מגמות התקציב

הוועד הפועל של ההסתדרות החליט אתמול ברוב קולות לאמץ את החלטות הוועדה המרכזת נגד המגמות בהצעת התקציב. מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר קבע: „יציבות — כן. סיוע לממשלה — כן. קבלת עמדות שר האוצר משה ניסים — חס וחלילה".

בהצעה לקבל את החלטות הוועדה המרכזת תמכו — המערך, ר"צ, חד"ש ואיגוד העובדים הליברלים והתנגדו לה מספר נציגים של הליכוד.

הוועדה המרכזת תובעת תיקון במספר רב של סעיפים בתקציב ובעיקר מניעת פגיעה בקיצבאות ושירותים חברתיים וכן בסובסידיות, בהסכם תוספת היוקר ובהתיישבות העובדת, ועידוד הצמיחה והייצור ליצוא.

נציג מפ"ם, צבי רובל, אמר בישיבה, כי רק על־ידי תכנון כלכלי מתקדם ניתן להבריא את המשק וכי „כל עוד השוק החופשי יקבע את סדר העדיפויות הלאומי ימשיך המשק להידרדר במדרון תלול".

כהנא מתכוון לחגוג את חנוכה בכפר ערבי בגליל

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

כהנא ואנשיו מתכוונים היום לחגוג את חנוכה באחד הכפרים הערביים בגליל המערבי.

אמש התקשר לכתבנו אלמוני שהודיע שהוא מדבר בשמו של דובר „כך", ברוך מרזל, והזמינו למפגש עיתונאים שיתקיים היום בשעה 4.30 אחר הצהריים בצ'ק פוסט. משם יוסעו העיתונאים לכפר ערבי בגליל־המערבי „ושם נחגוג את חג החנוכה".

הדובר הדגיש, כי אנשי „כך" יגיעו בכוחות עצמם ליעד, ככל הנראה כדי למנוע התערבות משטרתית. העיתונאים הוזמנו בלי לציין את הכפר המיועד כדי להימנע מכוננות של משטרת מרחב הגליל.

בשיחה טלפונית שערך כתבנו עם כמה ראשי ישובים בגליל־המערבי הם ציינו, כי יעשו הכל כדי למנוע מכהנא להיכנס לכפרים ולגרום להסלמה קיצונית בין יהודים לערבים.

הרוג ושני פצועים בהתפוצצות מדליפת גזים במפעל „פרוטארום"

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

מהנדס בבית־החרושת „פרוטארום" שליד עכו נהרג אתמול ושני עובדים אחרים נפצעו בהתפוצצות מתקן שריפה כתוצאה מדליפת גזים.

משטרת מרחב הגליל נערכה לחסימת הכבישים מחשש שמדובר בפיצוץ במתקן רעיל.

התאונה בה נהרג המהנדס ומנהל המתקן חיים הראל בן 41 מחיפה אירעה סמוך לשעה 10 בבוקר. שעה קודם לכן נתגלתה נזילה במתקן השריפה של המפעל ומנהלו חיים הראל הורה להפסיק להפעילו לאלתר.

מפעיל המתקן, אלכס דרבין, שנפצע בעורפו, הפסיק מיד את הכנסת החומרים הכבדים והרעילים לתוך המתקן ובמקביל הוכנס למתקן חומר המכונה קרוסין, על מנת לנכות את יתרת החומרים הרעילים. פעולות הניקוי נמשכו למעלה מחצי שעה והטמפרטורה שהיתה 520 מעלות, ירדה בהדרגה עם הפסקת פעולתו ההדרגתית של המתקן.

לפני הכיבוי נכנס המהנדס הראל למתקן ואז אירע הפיצוץ, ככל הנראה כתוצאה מהצטברותם של אדי קרוסין בחום גבוה.

הראל הועף באוויר ונהרג. מפעיל המתקן, אלכס דרבין, הועף אף הוא לאחור ונפגע בעורפו. האחראי על הבקרה יונה לוי לקה בהלם כשהובהר לו שהראל נהרג.

הפיצוץ האדיר גרם לביקוע החלק התחתון של מתקן השריפה המיתמר לגובה כ־35 מטר. תוך כדי הפיצוץ החלו נפלטים מהמתקן גזים בלתי רעילים ומוטות ברזל וצינורות הועפו לכל עבר.

מיד הועברה הודעה לכל גורמי החירום באיזור עכו ומשטרת מרחב גליל נערכה לסגור את הכבישים מחשש שהפיצוץ עלול לגרום להרעלה המונית. אולם במהרה התברר שאין מדובר בפיצוץ מסוג זה.

יו"ר מועצת המנהלים של „פרוטארום" אלוף (מיל.) יוסף גבע, העריך את הנזק בחצי מיליון דולר.

מנהל המפעל דב גרוייסמן אמר, כי הראל נחשב לאחד המהנדסים הטובים ב„פרוטארום".

חקירה ראשונית העלתה כי לא היתה התרשלות. עם זאת ממשיכה ועדת בדיקה מטעם המפעל לבדוק את סיבת ההתפוצצות וכן מונתה ועדת חקירה מטעם משרד העבודה ומטעם המשטרה.

● עמותת אירגון חסידי אומות העולם הוקמה באחרונה בישראל, וחבריה הם 45 חסידי אומות העולם החיים במדינת ישראל וכן בני משפחותיהם.

בית־לחם מבקשת לבטל קבלת הפנים לישראלים בחג המולד

מאת מנחם ענברי, כתב „על המשמר"

עיריית בית־לחם מבקשת לבטל השנה את קבלת הפנים המסורתית לאישים ישראלים בחג מולד. אם אכן תבטל העירייה את קבלת הפנים, יימנע מראש הממשלה יצחק שמיר לבוא לבית־לחם כדי להשתתף בחגיגות.

חברים במועצת העירייה מסרו לכתבנו, כי במגעים עם הממשל הצבאי הם בקשו לשוות לחגיגות השנה אופי דתי בלבד. הם הביעו תקווה שישראל תגלה רגישות מספקת.

כתבנו מעיר, כי קרוב לוודאי תלחץ ישראל על העירייה שלא לבטל את קבלת הפנים לאישים ישראלים בגלל הפגיעה במעמדה של ישראל באופן כללי ומעמדו של ראש הממשלה בעיקר.

בדרך כלל השתתפו שרי־הביטחון של ישראל בחגיגות האלה, חוץ משרי־הביטחון של הליכוד, שרון ובגין. השר ארנס חידש את המסורת, אבל כאשר היה שמעון פרס ראש ממשלה הוא העלה את דרג ההשתתפות הישראלית לראשי ממשלה. שמיר הלך בעקבותיו, וכאמור הוא אמור להשתתף בחגיגות של סוף השבוע. אלא אם כן תבטל העירייה את קבלת הפנים.

על עיריית בית־לחם מופעלים לחצים לבטל את קבלת הפנים ובהפגנות שהיו בשבת בבית־לחם חיבלו המפגינים בקישוטי חג המולד שהציבה העירייה.

כוחות צה"ל בכוננות לחילוץ נפגעי שטפונות באיזור הנגב

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי וסוכנות עתי"ם

כוחות צה"ל בפיקוד הדרום עומדים בכוננות לפינוי אזרחים וחיילים משטפונות באיזור הנגב.

בעקבות הלקחים שהפיק צה"ל מהשטפונות לפני מספר חודשים בהם ניספו גם קצין צה"ל וחייל מילואים, היקצה הפיקוד כוחות מיוחדים של חיילים שיוזנקו לאיזור שטפונות לצרכי חילוץ.

במסגרת זו צויידו חלק מהחיילים גם בגלגלי הצלה למילוי המשימה, באם יידרש אליה צה"ל.

שיבושי תנועה בגוש דן

שיבושים נגרמו אתמול בעקבות גשם סוחף שירד בבוקר באיזור גוש דן ותל־אביב.

במספר מקומות הוצפו כבישים, כלי רכב נתקעו ובעקבות זאת נעה התנועה לאיטה.

בין היתר היו פקקי תנועה ארוכים בדרך חיפה וגם בדרך השלום בתל־אביב.

במספר מבנים בדרום העיר היו הצפות מים. לא נמסר על תאונות דרכים חריגות כתוצאה מהגשמים.

עודפי מים למאגרים

בחברת „מקורות" מרוצים מהגשמים האחרונים. דובר החברה אמר, כי אלה גשמי ברכה שבאו בעיתם.

בכל רחבי הארץ הופסקה כליל השקיית השדות ו„מקורות" מחדירה עודפי מים למאגרים התת־קרקעיים. מאז החלו הגשמים בחורף זה, עלה מפלס הכנרת בשני ס"מ בלבד ומקווים שאם יימשכו הגשמים המפלס ימשיך לעלות.

בגליל העליון ובגולן ירדו גשמים ללא הפוגה. את הרי צפת ומירון מכסה ערפל כבד והנסיעה בכבישים התנהלה באיטיות רבה. המשטרה טיפלה בכמה תאונות קלות שאירעו בכבישים שונים בגליל שהסתיימו ללא נפגעים.

קלושים הסיכויים לפתרון המשבר באוניברסיטות

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר"

המשבר באוניברסיטות נכנס לשבוע נוסף, כשהסיכויים ליישובו עד לסיום השבוע — קלושים. הסגל האקדמי במכללות נוקט בעיצומים ומחרב החל בשעה שלוש אחר־הצהריים.

אוניברסיטת תל־אביב מאיימים בהחרפת הצעדים וההשבתת לימודים גם הבוקר. המרצים באוניברסיטות טוענים, כי הם עשו כל מאמץ ואף היו מוכנים לקיצוצים חריפים בכוח־האדם, ועתה מגיע להם על שחיקת שכרם. המו"מ נמשך חודשים ארוכים ואין רואים את קיצו.

חולי כליות הפגינו בבית־החולים שיבא

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר"

חולי כליות ובני משפחותיהם הפגינו אתמול מול משרדי הנהלת בית־החולים שיבא במחאה על סגירת יחידת ההשתלות.

המפגינים נשאו נרות דלוקים בידיהם וקראו להפעלתה מחדש של יחידת ההשתלות בניהולו של ד"ר ברונו סיגל.

היחידה נסגרה המחלקה לפני כשנה, בעקבות סכסוך עם ד"ר סיגל שהגיע ... החולים טוענים, כי אינם מקבלים עתה טיפול נאות.

... נמנעו על הפרות סדר והמפגינים התפזרו מקץ שעה קלה, אך הודיעו ... בהפגנות.

ההסתדרות מברכת על החלטת דיניץ לעבור לבירה

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר"

ההסתדרות בירושלים מברכת על החלטתו האמיצה של שמחה דיניץ לבטל ... בתל־אביב ואת לשכתם של יתר חברי הנהלת הסוכנות. זאת אמר ניסן הרפז, מזכיר ההסתדרות בבירה בכנס עובדים.

הרפז אמר, כי בעקבות החלטתו של דיניץ הוא מקווה שהועד הפועל של ההסתדרות מרכז מפלגת העבודה ומרכזי המפלגות האחרות וארגונים נוספים, יקבלו החלטה דומה ויעבירו את מרכזיהם לירושלים.

... של דיניץ הוא צעד אמיץ שיביא לחסכון לייעול ולחיזוקה של ... במישור הלאומי והציוני, אמר הרפז.

אישור מיזוג „שמיר" ו„צור" חברות־בנות בקב' „הסנה"

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בתל־אביב

דירקטוריון חברת הביטוח „הסנה" אישר אתמול את מיזוגן של שתי חברות „שמיר" ו„צור" — חברות־בנות בקבוצת „הסנה".

... בכיר ב„הסנה" אמר אתמול ל„על המשמר", כי מיזוג זה יהווה מבחן ... מיזוגים בקבוצה, ואם יצליח, ייתכנו מיזוגים נוספים של חברות ... בעלות בשליטה מלאה של „הסנה". חברת „שמיר" תמוזג ב„צור" והחברה ... תיקרא „צור־שמיר".

... הנהלת „הסנה" אומרים, כי המיזוג נועד לייעל את החברות ולהשיג ... על־פי בדיקה שנעשתה ב„הסנה", יחסוך המיזוג לפחות 3 מיליון ש"ח ...

... החברה החדשה יהיה אהוד שני, ובשלב הראשון צפויה פרישתם של ... מנהלים בשתי החברות. ב„הסנה" אומרים, כי אין כוונה לפטר עובדים ... בחברות אלה.

שרון וקיסר משתפים פעולה לפתרון משברי־תעסוקה

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בתל־אביב

שר התעשייה והמסחר אריאל שרון ומזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ... אתמול להקים ועדה מיוחדת, משותפת לממשלה ולהסתדרות, ... בבעיות תעסוקה שיתעוררו בעקבות סגירת מפעלים.

... שאליה יוזמנו גם נציגי משרד העבודה והרווחה ונציגי האוצר, ... במציאת פתרונות מיידיים לבעיות של סגירת מפעלים ומשברי ...

שרון וקיסר דנו אתמול בבעיות המתעוררות עם סגירת מפעלי תעשיה ... שונים בארץ, והחליטו להקים צוות משותף לתמ"ס ולהסתדרות, ... הצעה לחקיקה, שתחייב בעלי מפעלים העומדים לסגור להבטיח את ... העובדים.

מדען ישראלי זכה בפרס קנדי לשמירת הסביבה הימית

מאת בצלאל רובין, כתבנו באילת

... כידב, המנהל המדעי של המיצפה התת־ימי באילת, זכה אתמול ... הוקרה לשמירת הסביבה הימית, מטעם הקרן הבינלאומית לחקר ימי, ... על־ידי ממשלת קנדה.

... הוענק על־ידי ג'ון סטונמן, מדען קנדי, בשם ממשלת קנדה, על ... ומחקריו של מירב באיי בהאמה ובמיצפה התת־ימי באילת, בכל ... למחקרים על כרישים ועל העולם שמתחת למים.

... פיתח מכשיר מיוחד, המשדר ברגע שכריש נלכד ברשת או נתפס ... הוא גם ממציא תא־הנשמה לכרישים. כריש שאינו בתנועה אינו מקבל ... חמצן, מאבד את הכרתו ומת. תא־ההנשמה מאפשר לו לנשום, וכתום ... הוא מתעורר ושב לחיים. חייו של כריש כזה, שניצוד באילת בעומק ... מטר, ניצלו בתא הנשמה כזה.

... חי כ־45 שנה. בשבי סובלים הכרישים מדיכאון. אחד מהם, שחי ... התת־ימי באילת, נכנס לאדישות, סירב לאכול, לא התייחס לסביבתו ... ליום. כאשר מצבו החמיר שולח לחופשי. המעקבים אחריו הראו ... הבריא לגמרי.

... יתחילו בצילומי סידרת טלוויזיה ענקית, בת 70 פרקים, על נושאים ... ארבעה פרקים יצולמו באילת. שם הסידרה „הגבול האחרון". מפיק ... הוא המדען הקנדי ג'ון סטונמן.

מזג אוויר

היום תחול הפוגה בגשמים ... ערב ייעשה מזג האוויר ...
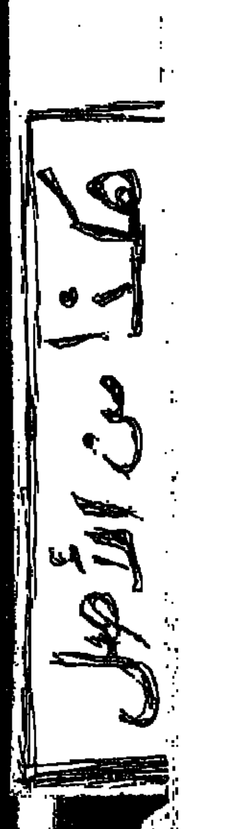
טמפרטורות המינימום והמקסימום הצפויות: ירושלים 06 — 13, הגולן 06 — 14, נהריה 11 — 18, צפת 6 — 13, חיפה 12 — 19, טבריה 12 — 19, נצרת 9 — 15, עפולה 10 — 19, שומרון 8 — 15, תל־אביב 12 — 19, נתב"ג 10 — 19, יריחו 12 — 19, עזה 12 — 19, באר־שבע 10 — 20, אילת 13 — 20. (עתיים)